

ORTAÖĞRETİM İNGİLİZCE DERS KİTABI BREEZE 9 HAKKINDA ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN VE MÜFETTİŞ GÖRÜŞLERİ

Şehnaz Nigar ÇELİK

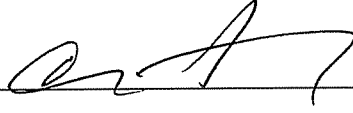
Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

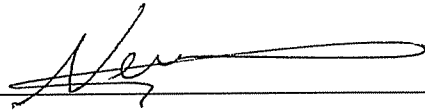
Ankara, 2011

KABUL VE ONAY

Şehnaz Nigar ÇELİK tarafından hazırlanan “Ortaöğretim Ders Kitabı Breeze 9 Hakkında Öğrenci, Öğretmen ve Müfettiş Görüşleri” başlıklı bu çalışma, 27.06.2011 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Nuray SENEMOĞLU (Başkan-Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Esed YAĞCI

Yrd. Doç. Dr. Neşe TERTEMİZ

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

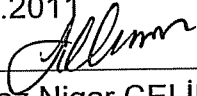
Prof. Dr. İrfan ÇAKIN
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☒ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin/Raporumun .... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

27.06.2011

Şehnaz Nigar ÇELİK

Babama...

TEŞEKKÜR

Öncelikle yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmam süresince benden yardımlarını ve desteğini esirgemeyen, her konuda yol gösteren ve çalışmalarına ilham kaynağı olan değerli hocam, danışmanım Prof. Dr. Nuray SENEMOĞLU'na bana olan desteği ve güveni için teşekkür ederim. Bana kazandırdığı her şey için hocama minnettarım.

Yüksek lisans eğitimimde ve tez çalışmamın planlamasında desteklerini esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Özcan DEMİREL'e teşekkür ederim.

Yüksek lisans programı ders aşamasında derslerini aldığım ve benden emeklerini esirgemeyen değerli hocalarım Yrd. Doç. Dr. Esed YAĞCI' ya ve Yrd. Doç. Dr. Melek DEMİREL'e ve Dr. Eda GÜRLEN'e teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmam süresince desteklerini esirgemeyen Ortaöğretim Genel Müdürlüğünde görevli yönetici ve mesai arkadaşlarıma teşekkür ederim. Ayrıca bu süre zarfında güler yüzünü esirgemeyerek bana her konuda destek olan değerli mesai arkadaşım Yıldız BARSBAY'a ayrıca teşekkür etmek isterim.

Zor günlerimde her zaman yanımda olan ve bana olan güvenleriyle bu günlere gelmemi sağlayan anneme ve babama ne kadar teşekkür etsem azdır.

Son olarak, benimle hayatı paylaşan, sabırla her türlü güçlükte yanımda olan sevgili eşime ve küçük yaşına rağmen bana anlayış gösteren yaşam kaynağım, bebeğim Lorin Defne'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

ÇELİK, Şehnaz Nigar. *Ortaöğretim İngilizce Ders Kitabı Breeze 9 Hakkında Öğrenci, Öğretmen ve Müfettiş Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2011.

Bu araştırma, Ankara ilindeki Ortaöğretim genel lise 9. sınıfta okutulan Millî Eğitim Bakanlığı İngilizce ders kitabı *Breeze 9* ve takımının niteliğine ilişkin öğrenci, öğretmen ve müfettiş görüşlerini belirlemeye yönelik olarak yapılmıştır.

Bu çalışmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Ankara İli merkez ilçelerindeki genel liselerde görev yapan İngilizce öğretmenleri, Ankara İli merkez ilçelerindeki genel liselerde öğrenim gören 9. sınıf öğrencileri ve Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığında görevli İngilizce branş müfettişleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi, basit tesadüfi örnekleme yoluyla seçilen 120 İngilizce öğretmeni, 1160 genel lise 9. sınıf öğrencisi ve 4 İngilizce branş müfettişinden oluşturmaktadır. Araştırmada ortaöğretim *Breeze 9* İngilizce ders kitabı ve takımına ilişkin öğrenci, öğretmen ve müfettiş görüşlerini belirlemek amacıyla, araştırmacı tarafından geliştirilen “Öğretmen Anketi”, “Öğrenci Anketi” ve müfettişlerle yapılan görüşmelere yönelik hazırlanmış yarı yapılandırılmış “Görüşme Formu” kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan anketlerin ve görüşme formunun kapsam geçerliği için uzman kanılarından yararlanılmıştır. Öğrenci ve öğretmen anketinin güvenirlik çalışmasına yönelik 140 İngilizce öğretmeni ve 250 öğrenci ile ön deneme çalışması yapılmış olup öğrenci ve öğretmen anketlerinin Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları, 0,93 ve 0,95 olarak bulunmuştur. Ayrıca anketler yapı geçerliği kapsamında faktör analiziyle incelenmiş olup, faktör yükleri düşük olan maddeler anketten çıkarılmıştır. Veri toplama araçlarından elde edilen veriler yüzde, frekans ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile analiz edilmiştir. Görüşmelerden elde edilen verilerin analizinde ise betimsel analiz tekniği kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda ulaşılan sonuçlar aşağıda özetlenmiştir:

Breeze 9 İngilizce ders kitabı ve çalışma kitabı biçimsel özellikler bakımından önemle ele alınmamış olup, kitaplar tasarım ve düzen açısından yeterli olmayıp kitap içerisinde sözlük ve kaynakça gibi ek bölümler bulunmamaktadır. Kitaplarda kullanılan görseller öğrenciler tarafından yeterli bulunmakla birlikte öğretmenler ve müfettişler kitaplarda yer alan görsellerin özelliklerini ve kullandıkları yerleri uygun bulmamaktadırlar.

Kitaplar gerçek yaşamda işe yarar nitelikte olmayıp öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Öğretmenler ve müfettişler kitap içerisinde hedef dilin kültürel özelliklerine ilişkin gerekli açıklamalara yer verilmediğini düşünmektedirler. Ders kitabında ve çalışma kitabında kullanılan alıştırmalar ve etkinlikler kalıcı öğrenmeyi sağlama açısından yetersiz olup, tek düze ve mekanik olmasından ötürü öğrencilerin yaratıcı cevaplar vermelerini sağlayamamaktadır. Ders kitabı ve çalışma kitabı ayrıca dört dil becerisini dengeli olarak gelişmesine ve öğrencilerin iletişim kurmalarına katkı sağlayamamaktadır.

Breeze 9 İngilizce ders kitabının takımında yer alan öğretmen kitabının, düzeni ve tasarımı kullanımı kolaylaştıracak nitelikte değildir. Kitap içerisinde öğretmene rehberlik edebilecek yeterli yöntem bilgisi bulunmamakta olup hedef dilin özelliklerine ilişkin açıklamalara yer verilmemiştir. Sınama durumlarına ilişkin öğretmen kitabında her bölüm için süreç değerlendirme testlerine yer verilmemiş olup kitap içerisinde dersteki uygulamaların değerlendirilmesine ilişkin faydalı öneriler bulunmamaktadır.

Öğretmenlerin *Breeze 9* İngilizce ders kitabı ve takımına ilişkin görüşleri çalıştıkları okulların bulundukları ilçelere göre farklılaşmamaktadır.

Anahtar Sözcükler

Yabancı Dil Ders Kitabı, Yabancı Dil Ders Kitabı Değerlendirme, Yabancı Dil Eğitimi

ABSTRACT

ÇELİK, Şehnaz Nigar. *Students', Teachers' and Inspectors' Views about Secondary Schools English Coursebook Breeze 9*, Master Thesis, Ankara, 2011.

This research aims to identify the views of 9th grade students at general high schools, EFL teachers and EFL inspectors pertaining to qualities of *Breeze 9* English coursebook, workbook and teacher's book.

The population and sampling of the study is constituted by the students who are studying in the 9th grade at the general high schools, the teachers work at these high schools and the school inspectors of EFL work at MoNE, Board of Inspection.

Data were collected by two questionnaires one for students and one for teachers administered in general high schools selected randomly from Çankaya, Keçiören, Sincan, Yenimahalle districts of Ankara. Besides interviews were conducted with 4 school inspectors of EFL work at MoNE, Board of Inspection.

The data obtained were analyzed through SPSS, a Statistical Programme for Social Sciences. The result reveals that students, teachers and EFL inspectors felt negative about the most characteristics of the coursebook, workbook and teacher's book. It was founded that the layout and the design of the books is not organized effectively. The coursebook do not respond the needs of the students. The activities in coursebooks and workbook do not encourage sufficient communicative practice and they are insufficient in promoting creative, independent responses. Furthermore the workbook does not include appropriate supplementary activities. Considering the balance of the four language skills, the coursebook and workbook are found insufficient in promoting this balance. Furthermore the findings reveals that the language and

- the content used in the coursebook is not authentic *-like real life English*. The coursebook also does not include enough information about the culture of the target language.

As for the teacher's book, the views of the teachers and inspectors are parallel in many respects. Both the teachers and inspectors found the teacher's book insufficient in providing enough detailed information on language, the culture of target language and teaching methods. Furthermore from the findings it is clear that the teacher's book does not suggest ways of evaluating lessons and it lacks in giving additional exercises and activities for each lessons. Therefore the teacher's book does not help teachers to become more confident about developing their teaching skills.

Key Words

Foreign Language Coursebook, Foreign Language Coursebook Evaluation, Foreign Language Teaching.

İÇİNDEKİLER

KABUL ve ONAY	i
BİLDİRİM.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
BÖLÜM 1.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1 PROBLEM DURUMU	1
1.1.1 Eğitim.....	4
1.1.2 Dil	6
1.1.3 Yabancı Dil Öğretimi Yöntemleri.....	8
1.1.4.Ders Kitapları.....	12
1.1.5. Ders Kitabı Değerlendirme Yaklaşımları	19
1.1.6 Ders Kitabı Değerlendirme Ölçütleri	24
1.1.7 Ders Kitapları ve Diğer Eğitim Araçları	28
1.1.8 Türk Millî Eğitim Sisteminde Ders Kitaplarının Hazırlanması	
Ders Kitaplarında Aranılan Nitelikler	31
1.1.7 Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Ders Kitabı İnceleme ve	
Değerlendirme Ölçütleri	34
1.2 ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	35
1.3 PROBLEM CÜMLESİ	36
1.4 ALT PROBLEMLER	36
1.5 SAYILTIAR.....	37
1.6 SINIRLILIKLAR.....	37
1.7 TANIMLAR	38
1.8 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	38

1.8.1 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	38
1.8.2 Türkiye'de Yapılan Araştırmalar	41
BÖLÜM 2.....	48
YÖNTEM	48
2.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	48
2.2 EVREN VE ÖRNEKLEM	48
2.3 VERİ TOPLAMA ARAÇLARININ GELİŞTİRİLMESİ VE UYGULANMASI ..	49
2.3.1 Anket Formlarının Geliştirilmesi ve Uygulanması	50
2.3.1 Görüşme Formlarının Geliştirilmesi ve Uygulanması.....	55
2.4 VERİLERİN TOPLANMASI.....	56
2.4 VERİLERİN ANALİZİ	57
BÖLÜM 3.....	59
3.1 BULGULAR VE YORUMLAR	59
3.1.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	59
3.1.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	68
3.1.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	80
3.1.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	87
3.2 BULGULARIN YORUMLANMASI	93
3.2.1 Birinci, İkinci ve Üçüncü Alt Problemlere Ait Bulguların Yorumlanması ..	93
3.2.2 Dördüncü Alt Probleme Ait Bulguların Yorumlanması	99
BÖLÜM 4.....	101
SONUÇ VE ÖNERİLER	101
4.1 SONUÇLAR.....	101
4.2 ÖNERİLER	102
4.2.1 Uygulamanın Geliştirilmesine Yönelik Öneriler.....	102
4.2.2 Yeni Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler	104
KAYNAKÇA.....	105

EKLER.....	113
Ek 1 Ankara İl MEM Anket Uygulama İzin Belgesi	113
Ek 2 Öğrenci Anketi.....	114
Ek 3 Öğretmen Anketi	117
Ek 4 Görüşme Formu	121
Ek 5 EARGED Görüşme İzin Belgesi	123

TABLOLAR LİSTESİ -

Tablo 2.1	Örnekleme Alınan Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayılarının İlçelere Göre Dağılımı.....	49
Tablo 2.2	Öğrenci Anketi Açıklayıcı Faktör Analizi Toplam Değerleri.....	51
Tablo 2.3	Öğretmen Anketi Ön Deneme Çalışmasında Toplanan Verilere İlişkin Faktör Analizi Sonuçları	53
Tablo 2.4	Öğrenci ve Öğretmen Anketleri Belirtke Tablosu.....	58
Tablo 3.1	Öğrencilerin <i>Breeze 9</i> Ders Kitabının Biçimsel Özelliklere İlişkin Görüşlerine Ait Betimsel İstatistikler.....	60
Tablo 3.2	Öğrencilerin <i>Breeze 9</i> Ders Kitabının İçerik Özelliklere İlişkin Görüşlerine Ait Betimsel İstatistikler.....	62
Tablo 3.3	Öğrencilerin <i>Breeze 9</i> Ders Kitabının Alıştırma ve Etkinliklerine İlişkin Görüşlerine Ait Betimsel İstatistikler.....	63
Tablo 3.4	Öğrencilerin <i>Breeze 9</i> Ders Kitabının Dil Bilgisi Konuları, Dört Dil Becerisi ve Kelime Öğrenimine İlişkin Görüşlerine Ait Betimsel İstatistikleri	65
Tablo 3.5	Öğrencilerin Çalışma Kitabına İlişkin Görüşlerine Ait Betimsel İstatistikler	67
Tablo 3.6	Öğretmenlerin <i>Breeze 9</i> Ders Kitabının Biçimsel Özelliklerine İlişkin Görüşlerine Ait Betimsel İstatistikler.....	69
Tablo 3.7	Öğretmenlerin <i>Breeze 9</i> Ders Kitabının İçerik Özelliklerine İlişkin Görüşlerine Ait Betimsel İstatistikler.....	71
Tablo 3.8	Öğretmenlerin <i>Breeze 9</i> Ders Kitabının Alıştırma ve Etkinliklerine İlişkin Görüşlerine Ait Betimsel İstatistikler.....	72
Tablo 3.9	Öğretmenlerin <i>Breeze 9</i> Dil Bilgisi Konuları, Dört Dil Becerisi ve Kelime Öğrenimine İlişkin Görüşlerine Ait Betimsel İstatistikler	74
Tablo 3.10	Öğretmenlerin Öğretmen Kitabına İlişkin Görüşlerine Ait Betimsel İstatistikler	76
Tablo 3.11	Öğretmenlerin Çalışma Kitabına İlişkin Görüşlerine Ait Betimsel İstatistikler	78

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1 Öğrenci Anketi Özdeğerlere İlişkin Faktör Grafiği.....	52
Şekil 2.2 Öğretmen Anketi Özdeğerlere İlişkin Faktör Grafiği.....	54

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde; problem durumu, araştırmanın amacı, problem cümlesi, alt problemler, sayıtlar, sınırlılıklar, tanımlar ve ilgili araştırmalar verilmiştir.

1.1 PROBLEM DURUMU

Kişilerin yaşayışını, gelenek ve göreneklerini, dünya görüşünü yansıtan dil, bir insan grubunu toplum yapan en önemli unsurdur. Bugün dünya üzerinde farklı toplumlarca kullanılan çok sayıda çeşitli diller bulunmaktadır. Her ne kadar çok sayıda dil bulunsa da, bilim ve teknolojideki gelişmeler, iletişim araçlarının yaygınlaşması, dış turizmin önem kazanması, kültürel ve ticari ilişkilerin artması, uluslararası ilişkilerin giderek yoğunlaşması gibi nedenler sonucunda uluslar kendi ana dilleriyle iletişim sağlamakta yetersiz kalmıştır. Bu nedenle de, başka ülkelerin dillerini öğrenme bir gereksinim haline dönüşmüştür.

Dünya genelinde farklı dil zenginliği olmasına karşın yabancı dil olarak öğrenilen diller genellikle çok fazla çeşitlilik göstermemektedir. Bunun nedenleri, uluslararası siyasi ve ticari faaliyetlerde genellikle İngilizce, Fransızca, İspanyolca gibi belli başlı dillerin kullanılıyor olmasıdır.

Türk Eğitim sisteminde yabancı dil öğretimi ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarında yer almaktadır ve gençlerin, en az bir yabancı dili öğrenerek yetişmeleri önemli görüldüğünden yabancı dil öğretime zorunlu ders olarak okul programlarında yer verilmiştir.

Mili Eğitim Bakanlığı Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi Yönetmeliğinin 5. Maddesinde, yabancı dil öğretiminin amaçlarına şu şekilde yer verilmiştir;

Örgün, yaygın ve uzaktan öğretim kurumlarındaki yabancı dil eğitimi ve öğretiminin amacı, Millî Eğitimin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak okul ve kurumların amaç ve seviyeleri de göz önünde bulundurularak eğitim ve öğretimi yapılan yabancı dilde bireylerin;

- a) Dinleme-anlama,
- b) Okuma-anlama,
- c) Konuşma,
- ç) Yazma

becerileri kazanmalarını, öğrendiği dille iletişim kurmalarını ve yabancı dil öğretimine karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlamaktır.

(http://mevzuat.meb.gov.tr/html/26184_1.html)

Ülkemizde yabancı dil öğretiminin önemi giderek artmakta olup 1997-1998 öğretim yılından itibaren İlköğretim 4. sınıflarından başlamak üzere zorunlu yabancı dil dersi uygulamaya konulmuştur. Ortaöğretimde ise 20.07.2010 tarih ve 76 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararı ile yabancı dil dersleri 9 ve 10. sınıflara ek olarak 11 ve 12. sınıflarda zorunlu olarak okutulmaktadır. Ayrıca 2010 yılında yenilenen haftalık ders çizelgelerinde okul türlerine göre ikinci yabancı dil dersleri de zorunlu ve seçmeli olarak okutulmaktadır.

Genel ortaöğretim kurumlarında İngilizce dersi yabancı dil dersi adı altında okutulmaktadır. İngilizce dışında, okullarda yabancı dil olarak okutulabilecek dersler; İngilizce, Almanca, Fransızca, İspanyolca, Çince, Japonca ve Arapça'dır. Her ne kadar farklı diller yabancı dil grubu içerisinde yer alsa da Türkiye genelinde bulunan 1.477 genel lisede İngilizce dersi yabancı dil olarak okutulmakta olup bu genel liselerde öğrenim gören 1.151.094 öğrencinin birinci yabancı dili İngilizce' dir (MEB, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Brifingi, 2011).

Bilim ve teknolojide çok hızlı bir gelişmenin yaşanmakta olduğu bir dönemde bu kadar geniş bir kitleye hitaben hazırlanacak olan öğretim materyallerinin hızla değişen ve gelişen öğrenci beklentilerini karşılayabilmesi gerekmektedir.

Millî Eğitim sistemimizde 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun ve Öğretim Programları ile Ders Kitapları ve Diğer Eğitim Araçlarının Hazırlanması ve Geliştirilmesi Hakkında Yönerge kapsamında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı birimler kendilerine bağlı okul ve kurumların programları ve ders kitapları ile diğer eğitim araç ve gereçlerinin hazırlanmasından birinci derecede sorumludur. Bu kapsamda Ortaöğretim Genel Müdürlüğü koordinesinde İzmir İlinde oluşturulan kitap yazım komisyonuna genel lise ve Anadolu lisesi İngilizce ders kitabı yazım görevi verilmiştir. Bu komisyon tarafından, 2007 yılında Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca hazırlanan genel lise 9 İngilizce dersi öğretim programına paralel olarak *Breeze 9* İngilizce ders kitabı ve takımı hazırlanmış olup kitap ilk kez 2008-2009 öğretim yılında kullanılmıştır.

Ders kitaplarının ve diğer eğitim araçlarının değerlendirilmesi görevi 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanunu gereğince Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığına verilmiştir. Eğitim sistemimizde öğretmenlerin öğrencilerin ve müfettişlerin ders kitabı ve diğer eğitim araçlarını değerlendirme sürecinde karar verme yetkileri bulunmamaktadır. Ancak ders kitaplarına yönelik alan yazında hazırlanan ölçütler çerçevesinde öğretmenlerin görüşlerinin alınması öğretmenlerin ve öğrencilerin kitaplara yaklaşımlarında farkındalık yaratması bakımından önemli görülmektedir. Ayrıca çalışma bulgularından elde edilen sonuçların öğretim programlarının geliştirilmesi, kitap yazımı ve daha genel çerçevede politika belirlemede yabancı dil öğretim çalışmalarına ışık tutması bakımından önemli görülmektedir.

Araştırmada genel lise *Breeze 9* İngilizce ders kitabının niteliğini ortaya koymak amacıyla alan yazında ders kitabı değerlendirmesine yönelik yapılan çalışmalar incelenmiş olup bunların ışığında ders kitabı takımının değerlendirilmesine yönelik

ölçütlerden oluşan anketler ve görüşme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan veri toplama araçları ile öğrenci, öğretmen ve İngilizce branş müfettişlerinden oluşan geniş bir kitleye ulaşılmış olup ilgili ders kitabına yönelik görüş ve öneriler belirtilmiştir.

Araştırma problemi çerçevesinde eğitim, öğretim programı, dil, yabancı dil öğretimi yöntemleri, ders kitapları, ders kitabı değerlendirme yaklaşımları/ ölçütleri, ders kitabı ve diğer eğitim araçları ve bunların niteliklerine ilişkin literatür çalışmaları aşağıda özetlenmiştir. İlk olarak eğitim, öğretim programı ve dil ile ilgili açıklamalar yapılmış olup bunların akabinde yabancı dil öğretim yöntemleri ve ders kitapları açıklanarak ders kitaplarının eğitimdeki rolünden ve öneminden söz edilmiştir. Bunun ardında ders kitabı değerlendirme yaklaşımlarına, ölçütlerine ve niteliklerine yer verilmiştir. Son olarak ise ilgili çalışmalara değinilmiştir.

1.1.1 Eğitim

Çağımızda yaşanan hızlı gelişim ve değişime uyum sağlayabilecek nitelikli bireylerin yetiştirilmeleri ancak eğitim ile sağlanabilir. Bu denli önemli bir görevi üstlenen eğitim üzerine bir çok tanım olmasına karşın genel olarak eğitim “bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yolu ile ve kasıtlı olarak istendik davranış değiştirme süreci” olarak tanımlanmaktadır (Ertürk, 1975, s. 12).

Senemoğlu (2007) eğitimin “toplumun süzgeçten geçirilmiş değerlerinin, ahlak standartlarının bilgi ve beceri birikimlerinin yeni nesillere aktarılması” olarak görmekte ve bu anlamda eğitimi “bireyi istendik nitelikte kültürlenme süreci” olarak tanımlamaktadır.

İstendik kültürlenme süreci olan eğitim ailede, sinemada, sokakta her an her yerde bir plan dâhilinde olmaksızın yapılabilir. Bu tür eğitime informal eğitim adı verilmektedir. Ancak pek çok davranışın informal eğitim yoluyla kazandırılmasını

beklemek mümkün değildir. Bazı istendik davranışların bireye kazandırılması gerekmektedir. Bünyesinde plan unsuru taşıyan eğitim ise, formal eğitim olarak adlandırılmaktadır (Senemoğlu, 2007).

Eğitim en genel anlamıyla bireyde istendik davranış değiştirmeyi amaç edinen önceden planlanmış etkinliklerdir (Bilen, 2006; Fidan 1982).

Okullarda istendik öğrenmelerin planlı bir biçimde gerçekleşmesinde kullanılan temel araç ise öğretim programlarıdır. Öğretim programları eğitimin istendik yönde gerçekleştirilmesi süreci gelişigüzel olmaktan kurtarır ve bir program çerçevesinde yapılmasını sağlar. Yani eğitim sistemleri öğretim programları ile işlerlik kazanır (Erden, 1998, s. 2). Öğretim programı ve eğitim programı sıkça birbirlerinin yerine kullanılan kavramlardır. Eğitim programlarını “yetişek” olarak tanımlamış olan Ertürk (1975) yetişegi “ belli öğrencileri belli bir zaman süresi içinde yetiştirmeye yönelik düzenli eğitim durumlarının tümü” olarak tanımlamaktadır.

Eğitim programları *hedefler* yani istendik davranışlar, *öğrenme yaşantıları* (yani eğitim durumları) ve *değerlendirme faaliyetleri* olarak üç ögeden oluşmaktadır (Ertürk, 1975, s. 14). Hedefler eğitimin genel amaçlarından hangilerinin öğretim yoluyla gerçekleştirileceğini ortaya koyar. *Hedef* boyutu ile ilgili hazırlıklar yaparken işe “bireyleri niçin eğitiyoruz?” sorusuna yanıt aramakla başlanır. “Hedef, bir öğrencinin, planlanmış ve tertiplenmiş yaşantılar sayesinde kazanması kararlaştırılan ve davranış değişikliği veya davranış olarak ifade edilmeye elverişli olan bir özelliktir.” (Ertürk, 1975, s. 25).

Eğitimde hedefler, öğretimi yönlendirmesi, öğretme-öğrenme işleminin yapılmasını ortaya koyması ve ölçmelere kılavuzluk etmesi açısından gerekli görülmektedir. Hedefler, öğrenciye kazandırılmak üzere seçilen istendik özelliklerdir. Diğer bir anlatımla yetiştirilecek insanda bulunması uygun görülen, eğitim yoluyla kazandırılabilir istendik özelliklerdir.

Belirlenen hedeflere ulaşmak için eğitim durumları tasarlanır. Hedefe yönelik hazırlanan içerik, içeriği kazandıracak yöntem, teknik ve araçlar belirlenir. Öğretme öğrenme süreci; öğrencilerde istenilen davranışların kazandırılmasını sağlayan öğrenme yaşantılarının düzenlenmesi olarak da ifade edilebilir. Öğretme öğrenme sürecinde hedeflerin gerçekleştirilmesi amacıyla içeriğin en etkili şekilde verilmesi gerekir. Öğretme işinin sonunda öğrenmenin oluşup oluşmadığı, öğrenci davranışlarında istendik yönde değişme olup olmadığı değerlendirme yoluyla anlaşılır (Fidan, 1982). Bu bölüm öğrencide gözlemeye karar verdiğimiz istendik davranışların kazanılıp kazanılmadığı hakkında bir yargıya varma sürecidir. Yetiştirilen öğrencinin istendik davranışlara sahip olup olmadığına bakarak sinama durumlarını düzenleyebiliriz. Öğrencide gözlemeye karar verdiğimiz doğrudan ve dolaylı davranışları onun kazanıp kazanmadığını; kazandıysa, ne ölçüde kazandığını, kazanmadıysa, neden kazanmadığını, kazanabilmesi için eğitim sisteminde neler yapılması gerektiğini belirleme sinama durumunun kapsamı içindedir; çünkü değerlendirme, ölçme sonuçlarını bir ölçüte vurup yargıya varma süreci olarak tanımlanabilir (Özçelik, 1981, Aktaran: Sönmez, 2007, s. 437). Tanımdan da anlaşılacağı gibi iki kavramı açıklamak gereklidir. Bunlardan biri ölçme, diğeri ise ölçüttür. Ölçme; belli bir özelliği, ya da durumu gözleyip gözlem sonuçlarını sayıya da simgeyle gösterme; ölçüt ise, karar vermede kullanılan temel özellikler olarak tanımlanabilir (Sönmez, 2007, s. 437).

1.1.2 Dil

Dil insanların dünyadaki yerini ve değerini belirleyen gerek insan, gerek toplum, gerekse insan ve toplumdan ayrı düşünölemeyecek olan bilim, sanat, teknik gibi bütün alanlarla ilgili bulunan, aynı zamanda onları oluşturan bir kurumdur (Aksan, 2000, s. 11). Dil insanların duygularını, düşöncelerini, isteklerini açığa vurmasına, yaşamını sürdürmesine olanak sağlamaktadır. Dile haberleşme ve bildirişme açısından bakıldığında dünyadaki çeşitli bildirişme dizgelerinin en

gelişmiş, en ergini olarak karşımıza insan dili çıkar (Aksan, 2000). Dil konusu, bugüne değin pek çok bilim adamını toplum bilimcileri ve özellikle son yıllarda dilbilimcileri düşündüren bir konu olmuştur. Bu nedenle dil konusunu ele alanlar ona çeşitli yönlerden yaklaşmışlardır.

Aksan (2000, s. 55) dili düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü, çok gelişmiş bir dizge olarak tanımlamıştır.

Poliakoff'a (2002, s. 4) göre ise dil, dar dünya bakışını ortadan kaldıran, kültürlerarası anlayışın ve iletişimin kapılarını açan bir anahtardır.

Dil olgusunu farklı yönlerden ele alan kaynak kitapların ve dilbilimcilerin tanımlarına yer vermek gerekirse:

Dil belli bir kültüre mensup insanların birbirleriyle ya da o kültürün sistemini öğrenmiş kişilerle iletişim kurmalarını sağlayan rastgele belirlenmiş ses sembollerinden oluşan bir sistemdir (Finoncchiaro 1964, s. 8).

Dil konuşmamızı ve duymamızı sağlayan organlar yoluyla bir topluma mensup insanların iletişim kurmasını sağlayan bir sistemdir (Pei, 1966, s. 141).

Dil bir grup insanın birbirleriyle anlamlı iletişim kurmalarını sağlayan dilbilimsel semboller takımı ya da sistemidir (*Random House Dictionary of the English Language*, 1966, s. 806).

Dil insan iletişimini sağlayan ve rastgele belirlenmiş ses sembollerinden oluşan bir sistemdir (Wardhaugh, 1972, s. 3).

Dil rastgele belirlenerek gelenekselleşmiş işaretlerin, seslerin özellikle kelimelerin ya da belirli anlama gelen mimiklerin kullanımıyla duyguları veya düşünceleri paylaşmaya yarayan sistematik bir araçtır (*Webster's Third New International Dictionary of the English Language*, 1961, s. 1270).

(Aktaran: Brown 1987, s. 4)

Tanımlamalardan da anlaşılacağı üzere her ne kadar farklı ifadelerle anlatılsa da dil tanımlarında ortak temel öğeler bulunmaktadır. Bu temel öğeler şu şekilde sıralanabilir:

1. Dil sistematik ve üretimseldir
2. Dil rastgele belirlenmiş semboller takımıdır
3. Bu semboller seslidir ancak bazen görsel de olabilir
4. Bu semboller gelenekselleşmiş anlamlar taşır
5. Dil iletişim aracıdır
6. Dil insanların oluşturduğu toplumlarda kullanılır ve belli bir topluma ya da kültüre aittir
7. Dil insana özgüdür
8. Bütün insanlar tarafında benzer şekilde edinilir. Dil ve dil öğrenimi evrensel özellikler taşır.

(Brown, 1987)

1.1.3. Yabancı Dil Öğretimi Yöntemleri

Yabancı dillerin öğretimine yönelik belirli dönemlerde çeşitli yöntem ve yaklaşımlar gündeme gelmiştir. Bu yöntemlerden öne çıkanlar özetle şu şekildedir:

Yabancı dil öğretim yöntemlerinden en eskisi Latince ve Yunanca gibi klasik dillerin öğretiminde kullanıldığı için klasik yöntem olarak da adlandırılan *Dilbilgisi- Çeviri* Yöntemidir. 20. yüzyıl başlarında Dilbilgisi-Çeviri Yöntemine tepki olarak çıkan *Dolaysız Yöntemde* dil öğretiminde çeviriye tamamen karşı çıkmıştır. Demircan (2005, s. 171) dolaysız yöntemi “yabancı dili ne dilbilgisi kurallarını ezberleyerek, ne de çeviri ya da başka türlü açıklamalar yoluyla, anadilden yararlanmaksızın, ama öğrenilen dil ile yaşam arasında doğrudan ilişki kurularak öğrenme yolu” olarak tanımlar. Bu yöntemde anadil kesinlikle kullanılmaz, bu nedenle öğretmen öğretilmesi hedeflenen dili ana dil olarak konuşan ya da çok iyi kullanan biri

olmalıdır. Bu yöntemde dilbilgisi tümevarım yöntemiyle öğretilmekte olup dört dil becerisinin öğretilmesine önem verilmektedir.

Dil öğretiminde kullanılan diğer önemli bir yöntem 1940'lı ve 50'li yıllarda ortaya çıkan ve II. Dünya Savaşı yıllarında Amerikan ordusunun dil öğrenme gereksinimlerini karşılamak amacıyla geliştirilen ordu yönteminin bir benzeri olan *İşitsel-Dilsel Yöntemdir*. Dilin sözlü yönü olan dinleme ve konuşma becerilerine öncelik tanıyan ve bu becerilerin davranışçı öğrenme yorumlarından yararlanarak diyaloglar ve yoğun sözlü alıştırmalar kullanarak dil yapılarını belli bir sıraya göre öğretilmeyi amaçlayan bir yöntemdir (Demircan, 1995, s. 182).

İşitsel-Dilsel Yöntemden farklı olarak dört dil becerisinin eşit bir şekilde geliştirilmesinin gerekliliği vurgulayan *Bilişsel Öğrenme Yaklaşımı*, anlamlı öğrenme üzerine vurgu yapar. Bu yaklaşıma göre anlamlı öğrenmelerin oluşabilmesi için yeni öğrenmelerin mutlaka öncekilerle ilişkilendirilmesi gerekmektedir. Bu yaklaşımda dil bir alışkanlık geliştirme olarak değil, bilinçli olarak o dilin kurallarını öğrenmedir.

Son yıllarda özellikle Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan yabancı dil öğretim programlarında sıkça yer tutan diğer önemli bir yaklaşım *İletişimci Yaklaşımdır*. İlköğretim ve ortaöğretimde yenilenen öğretim programları 2004-2005 öğretim yılından itibaren kademeli olarak yürürlüğe girmiştir. Ortaöğretim genel lise yabancı dil İngilizce dersi öğretim programı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca hazırlanmıştır ve Kurulun 11.10.2007 tarih ve 171 sayılı Kararıyla yürürlüğe girmiştir. Öğretim programında dil öğretilmesine yönelik izlenmesi beklenen yöntem ve yaklaşım şu şekilde ifade edilmiştir:

Yenilenen İngilizce dersi öğretim programları, dil öğretiminde dil yapısından çok, dilin işlevini ön planda tutarak dilin birincil işlevinin etkileşim ve iletişim olduğunu esas alan "*İletişimsel Yöntem*"e göre düzenlenmiştir. Bu programlarla öğrencilerin; bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor becerilerinin, çalışma becerilerinin, kendilerini ifade etme

becerilerinin, iletişimsel ve kültürler arası yetilerinin geliştirilmesi; kendilerinin değerlendirme olanağı tanınması ve iş birliği yaparak öğrenebilecekleri öğrenme ortamlarının oluşturulması amaç edinilmiştir.

(MEB, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2007, s. 2)

İletişimci yaklaşım, dil öğrenmenin özünde yatan ana amacı dilin temel işlevi olan yazılı ve sözlü iletişimin sağlanması olarak görür. Dil öğretiminin hedefinin iletişim yeterliği olması gerektiğini vurgular. Bu görüş dili bir iletişim aracı olarak görür ve kurallarının öğretilmesinden çok iletişimin sağlanmasının önemli olduğunu vurgular.

Richards ve Rodgers (1986, s. 79) iletişimci dil öğretimini yöntem olarak değil bir yaklaşım olarak adlandırırlar. Yaklaşım ve yöntem arasında bir ayrıma gidilmesinin temel nedeni, yöntemin öğretimde önceden belirlenmiş planlı strateji ve teknikleri işe koşarken, yaklaşımın belli bir dil öğretim felsefesini yansıttığından dolayı sınıf içi çok çeşitli etkinlikleri içeriyor olabilmesidir. İletişimci dil yaklaşımının temel alındığı bir öğretim ortamında kullanılacak olan eğitim materyallerinin öğrencilerin iletişim yetilerini geliştirmeye yardımcı nitelikte olmaları gerekmektedir. İletişimci dil öğretiminde kullanılabilecek materyaller 3 grupta toplanabilir. Birinci grupta, iletişimci yaklaşımın amaçları doğrultusunda hazırlanan *ders kitapları* yer alır. İkinci grup, iletişimi destekleyen el kitapları, rol oynama, rol kartları ve ikili çalışmalara imkân veren iletişim araçlarından oluşan *görev temelli öğrenme materyallerinden* oluşur. Son grupta ise gazete, dergi gibi günlük hayatta kullanılan özgün materyallerin tümü yer alır.

Cunningsworth (1995, s. 118) iletişimci ders kitaplarında olması gereken ölçütleri şu şekilde sıralamıştır:

Kitap, hedefleri arasında iletişimci olma iddiasında mıdır?
İletişimci hedefler ya da hedef davranışlar tek tek mi yoksa genel olarak mı belirtilmiş?

Kitap içerisinde yer alan program iletişimci mi? (iletişimi destekleyen etkinlikler var mı?)

İletişimci yaklaşım kitap içerisinde anlatılıyor mu?

Kitabın tasarımı iletişimci yaklaşıma uygun mu? (iletişimi destekleyen aktivitelere yoğunlaşmış mı, özgün materyaller kullanılmış mı?)

Eğer kitap içerisinde iletişimi destekleyici etkinlikler kullanıldıysa, bunlar gerçek yaşamla ilişkili mi yoksa sınıf içi etkinlikler için hazırlanan ve doğal olmayan durumları mı yansıtıyor?

Gerçeğe dayalı etkinlikler gerçek yaşamdaki iletişim becerilerinin gelişmesini destekliyor mu?)

Richards ve Rodgers (1986, s. 25) dil öğretiminde kullanılan her farklı yaklaşımın öğrenci ile öğretmen arasındaki ilişkiyi ve rolleri etkilediğini belirtir. Kuşkusuz bu etki kullanılacak materyalin özelliğini de belirler. İletişimci yönetime göre hazırlanan materyallerde aranabilecek 3 özellik şu şekilde ifade edilmiştir:

İletişimci materyaller;

1. Anlama, ifade etme ve görüşme gibi iletişimsel yetilere odaklanır
2. Dilbilgisi yapılarını vermek yerine anlaşılabilir, uygun ve ilgi çekici bilgiler sunabilir
3. Öğrencilerin yeterliklerini farklı etkinlik ve görevlerle geliştirmelerine olanak veren çeşitli türlerden metin ve iletişim araçlarını içermelidir.

Çalışma kapsamında incelenen Genel lise *Breeze 9* İngilizce ders kitabının, giriş bölümünde İletişimci yaklaşım temel alınarak hazırlandığı belirtilmiştir. Kitabın içerisinde kullanılan metinlerin ve etkinliklerin özgün olduğu ve öğrencilerin dört dil becerisinin geliştirilmesinin hedeflendiği belirtilmiştir.

1.1.4 Ders Kitapları

Öğretme öğrenme sürecinde, eğitim amaçlı kullanılan materyaller dendiğinde, öğretimde kullanılan kalem, kağıt gibi basılı gereçlerden, resim fotoğraf gibi görsel olarak kullanılan araçlara kadar geniş bir yelpazeden bahsedilebilir. Ancak bu başlık altında ele alınacak olan materyaller, öğretimde en fazla kullanılan ve belki de bu süreci ciddi anlamda etkileyen yazılı metinlerden oluşan ders kitaplarıdır. Yabancı dil öğretiminde yazılı metinlerden oluşan materyaller iki başlık altında toplanabilir, bunlar; öğretim amacıyla hazırlanan ders kitapları, çalışma kağıtları ve bilgisayar yazılımları ile gazete, makale gibi günlük hayatta yer alan özgün materyallerden oluşmaktadır (McGrath, 2002, s. 7).

Eğitim sürecinde öğrencide istenilen davranış değişikliğini oluşturmak ve öğretimde öğrencinin dikkatini toplamak, ilgisini attırarak devam ettirmek ve öğrenciyi yönleltmek için çeşitli eğitim materyalleri kullanılmaktadır. Öğretim sürecinde kullanılan araçlar; sesli materyaller, hareketli görsel-ışitsel materyaller, basılı gereçler ve statik görsel materyaller olarak sınıflandırılmaktadır. Basılı materyaller en eski ve en yaygın biçimde kullanılan eğitim kaynaklarıdır. Kitaplar, dergiler, gazeteler de yazılı materyaller kapsamına girer.

Ders kitabı, belirli bir dersin programında öngörülen konuların ele alınıp işlendiği, öğrencilere bilgi, beceri ve alışkanlıklar kazandırmak amacıyla hazırlanmış olan kaynaklardır. Millî Eğitim Bakanlığı, Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğinde ders kitabı; her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılacak olan, konuları öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış, öğretim amacı ile kullanılan basılı eser, olarak tanımlamaktadır.

Hedeflerin yani öğrencilere kazandırılması istenen niteliklerin, amacından sapmadan öğrenciye verilmesi, bilgilerin düzenli olarak bulunabilmesi bakımından önemli olan ders kitapları, öğrencilerin doğrudan öğrenmelerine ve öğretmenlerin sınıftaki yöntemlerini geliştirmelerine yardımcı olması bakımından hem öğrenme

hem de öğretme süreçleriyle ilişkili olan bir araçtır. Ders kitaplarının; kullanma kolaylığı, ulaşılabilirliği, bilgileri dolaysız olarak vermesi, sürekli kullanılabilmesi ve sözel öğretimin boşluklarını doldurabilmesi gibi yararları bulunmaktadır.

Kılıç (2008, s. 38-39) ders kitabı kullanmanın olumlu yanlarını öğretmen ve öğrenciler açısından şu şekilde sıralamıştır;

Öğretmenler için;

- Öğretim programının kazandırılması için birçok etkinliği bir bütün olarak görmesini sağlar. Öğretmen bütünlüğü yakalayarak, daha planlı ders işleyebilir.
- Öğretmenin başka bir materyal geliştirip hazırlamasına rehberlik eder.
- Konuların eksik anlatılmasını engeller.
- Branş öğretmenleri için farklı şubelerde aynı programın bütünüyle uygulanmasını sağlar.

Öğrenciler için;

- Konu bütünlüğü yakalamada, konular arasında bağ kurmada elinde hazır materyal vardır.
- Öğretmenden gerekli yardımı alamadığı durumlarda, kendi kendine öğrenme şansı verir,
- Öğrenciye öğrendiklerini tekrar imkânı verir,
- Öğrenci bazı araçları ders kitabında bir arada bulur.

Benzer şekilde, Ceyhan ve Yiğit (2004) ders kitabının öğretim açısından önemini belirtmiştir;

- Ekonomiktir: kitap, öğretimde kullanılan, diğer araç gereçlere göre daha ucuza mal olur,

- Öğrenmeyi bireyselleştirir: her öğrencinin kendi hızına göre çalışabilmesini sağlar,
- Öğretimi yapısallaştırır: ders kitapları belli bir düzene göre birbirlerini takip eden ünitelerden oluşur,
- Çok miktardaki bilgiyi etkili bir şekilde sunabilir,
- Uzmanlar tarafından dikkatli bir şekilde hazırlanmışsa öğrencilerin güdülenmesine ve derse olan ilgilerinin artmasını sağlar.

Ur (1996) kitapların eğitime katkısını öğrenciler açısından değerlendirmiştir ve kitapların öğrencilere kendi kendilerine çalışma imkânı sağladığı için öğrencileri daha özerk kıldığını belirtmiştir.

Ders kitapları, öğrencilere nerede olduklarını, ne yaptıklarını ve yapacaklarını gösteren bir fener gibidir. Benzer şekilde Litz 'de (2006) ders kitaplarının somut bir şekilde öğrencilere ne öğrendiklerini gösterebilmesi açısından psikolojik olarak bir gereklilik olduğunu belirtmiştir (Aktaran: Akış, 2006, s. 17).

Hilton (1969, s. 1472-1473) basılı materyallerin yararlarını sıralarken, bir bilgiyi defalarca tekrar etmesi, bağımsız çalışma imkânı tanınması, taşınabilir olması ve diğer materyallere kıyasla daha ucuz olması üzerinde durmuştur.

Hutchinson ve Torres (1994, s. 318) "Basılı bir ders kitabını neden kullanmayı tercih edersiniz?" sorusuna öğrencilerden ve öğretmenlerden gelen yanıtları incelediklerinde, öğrencilerin ders kitabını tercih etmelerinin temel nedeninin sınıf içi ve sınıf dışı öğrenmelerine bir çerçeve oluşturması ve kılavuzluk etmesi olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ders kitaplarını tercih etmelerinin başlıca nedeni ise kitapların öğretim esnasında kullanılması gereken yönetimlerle ilgili ihtiyaçlara cevap vermesidir. Ders yönetimi ihtiyaçlarından kast edilen ise kitapların ders içi etkinliklere yön vermesi, tartışmalara rehberlik etmesi, öğrenmenin daha hızlı, kolay ve iyi olmasını sağlaması ve zaman kazandırması gibi faktörlerdir.

Ders kitaplarının yabancı dil programlarında önemli bir yer teşkil ettiğini inkâr edilemez bir gerçektir. Ders kitaplarının; öğretim programına ilişkin bir yapı ve standartlaştırılmış bir öğretim sunması, farklı öğrenme kaynakları sağlamasının yanı sıra, öğretimde kaliteyi sağlamak ve eğitimde etkili olmak, öğretmenlere yöntem konusunda yardımcı olmak, anadili İngilizce olmayan öğretmenlere etkili dil modelleri sunmak ve görsel açıdan öğrencileri tatmin etmek gibi olumlu özellikleri bulunmaktadır (Richards, 2001, s. 7-8).

Ders kitaplarının yabancı dil öğretiminde, öğretmen ve öğrenci ihtiyaçlarına ilişkin önemi hakkında, Grant (1987), O'Neill (1982,1993), Hutchinson ve Torres (1994), ve Ur (1996) tarafından belirtilen hususlar, McGrath (2002, s. 10-11) tarafından 3 soru eşliğinde özetlenmiştir:

Neden öğretmen ve öğrenciler ders kitabına ihtiyaç duyar?

1. Ders kitabı bir haritadır. Kişinin nerde olduğunu ve nereye gittiğini gösterir.
2. Yabancı dil ile ilgili örnekler sunar.
3. Çeşitlilik sağlar.

Öğrenciler neden ders kitabına ihtiyaç duyar?

1. Ne öğrenileceğini ve neyin test edileceğini gösterir.
2. Öğretmenlerin öğretmeyi hedeflediği konuları pekiştirir, öğrenilen konuların gözden geçirilmesini ve yeni öğrenilecek konulara hazırlık yapılmasını sağlar. Bu açıdan, ders dışında da öğrenmeyi destekler.

Öğretmenler neden ders kitabına ihtiyaç duyar?

1. Öğretime ilişkin bir yapı sunar.
2. Her ders için materyal hazırlamak mümkün olmadığı durumlarda zamandan tasarruf sağlar
3. Dilbilim, kültür ve yöntem bilgisi açısından öğretmene destek sağlar.
4. Öğretimde yapılanların takibini kolaylaştırır ve öğretimde hangi aşamaya gelindiğini gösterir.

Cunningsworth (1995, s. 7) ders kitaplarının yabancı dil öğretimindeki yerini şu şekilde sıralamıştır;

Ders kitapları;

- Öğretim için gerekli olan yazılı ve sözlü materyalleri sunar
- Yabancı dilde pratik yapmaya ve iletişim kurmaya yardımcı olur
- Öğrencilerin kelime, telaffuz ve dil bilgisi gibi konularda başvurabilecekleri kaynak işlevi görür
- Sınıf içi etkinlikler için çeşitlilik sunar
- Önceden belirlenen hedefleri yansıtan bir ders programı işlevi görür
- Bireysel öğrenmeye kaynaklık eder
- Göreve yeni başlayan öğretmenlerin güven kazanmalarına yardımcı olur.

O'Neill (1982, s. 105) ise ders kitapları öğretimde neden kullanılmalıdır sorusunu, 4 cevapla açıklamıştır.

1. Geniş içeriğe sahip bir ders kitabı, özellikle belli bir grup için hazırlanmış olmasa bile, öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilir.
2. Öğrencilerin önlerini görmelerine ve geçmişte öğrendikleri konuları gözden geçirmelerine olanak sağlar. Öğrencilerin beklentilerini boşa çıkarmaz, bir anlamda, olası sürprizleri ortadan kaldırır.
3. Bir kişinin tek başına zaman ve para açısından hazırlamasının zor olacağı materyalleri bir çatı altında sunar.
4. Son olarak ise, iyi hazırlanmış bir ders kitabı, öğretim esnasında, öğretmenlere, materyali adapte edip, doğaçlama etkinlik yapma olanağı verir.

Ülkelerin eğitim politikaları, ders kitaplarının öğretimdeki yerini belirleyen önemli etkenlerden biridir. Cunningsworth (1995) ülkelerin eğitim politikalarında yer alan kitap seçimine ilişkin durumu üç şekilde özetlemiştir:

Birinci durumda yer alan ülkelerde, merkezi öğretim programları uygulanır ve sadece resmi olarak onaylanmış kitaplar öğretimde kullanılır. Ders kitaplarının

öğretimde ağırlıklı olarak kullanıldığı ve kitapta yer alan her ünite ve etkinliğin sıkı sıkıya takip edildiği bu durumlarda; öğretimde çeşitliğe yer verilemez ve bundan dolayı öğrencilerin sorunlarına çözüm bulunamayabilir. Ayrıca böylesine bir durumda, öğrenci ihtiyaçları karşılanamaz ve öğretim esnasında doğaçlama gelişen doğal süreç ortadan kalkar, bu da öğretim tekniklerini ve dil kullanımındaki yaratıcılığı ciddi anlamda azaltır.

İkinci durumda, öğretmenler belirlenen seçenekler arasından ders kitabı seçebilmektedir ya da ders kitabı olarak belirlenmiş bir materyale ek olarak, çeşitli yardımcı kaynak kullanabilmektedir. Öğretmen ve kitap arasında birinci duruma göre daha dengeli bir ilişkinin bulunduğu bu tür uygulamaların eğitim açısından bir takım faydaları bulunmaktadır. Bunları sıralamak gerekirse;

- Öncelikle, temel ders kitabı olarak kullanılan materyal öğretim için bir ana çerçeve oluşturur
- Az deneyimli olan öğretmenler, kitabı ihtiyaçları oranında öğretimde ağırlıklı olarak kullanabilir
- Temel ders kitabının eksik ya da yetersiz olduğu bölümler için kitabın yardımcı kaynakları ya da farklı kaynak kitaplar kullanılabilir
- Öğretmenlerin ders kitabına olan bağımlılıkları azalır. Farklı materyallerin kullanımı öğretmenlerin öğretim konusunda öz güven kazanmalarına yardımcı olur
- Sınıf içi etkinliklerde ve öğretim tekniklerinde çeşitlilik sağlar
- Öğrenci ihtiyaçlarına cevap vermede esneklik sağlar.

Üçüncü durumda, okulların ders programları vardır ve bu programlar üzerinde çalışmak ve dersleri düzenleyip uygun materyalleri belirlemek tamamen öğretmenlere bırakılmıştır. Bazıları için eğlenceli olan bu özgürlük ve sorumluluk diğerleri için korkutucu olabilir. Yaratıcılık, esneklik ve özgünlük tamamen

öğretmenlerin yeteneği, emeği ve zamanına bırakılmıştır. Bu yaklaşımın, fazladan çalışmaya ve zaman kaybına neden olabileceğinin altı çizilmelidir.

Yukarda belirtilen üç yaklaşımın ışığında Cunningsworth (1995, s. 10) ders kitaplarına olan bağımlılığın ve özerkliğin nedenlerini şu şekilde sıralamıştır:

- Eğitim sistemi
- Yetkililer tarafından materyal seçiminde belirlenen ölçütler ve ders programları
- Kültürel faktörler ve öğrencilerin beklentileri
- Öğretmen eğitimlerinin süresi ve doğası
- Öğretmenlerin deneyimleri ve kendilerine olan güvenleri
- Öğretmenlerin İngilizce yeterlilikleri (eğer ana dili farklı ise)
- Farklı ders kitaplarına ve kaynaklarına erişim imkânı

Ders kitaplarının öğretimde sağladığı katkıların yanı sıra bir takım olumsuzluklarının da bulunduğu araştırmacılar tarafından belirtilmiştir. Ceylan ve Yiğit'e (2004, s. 21) göre ders kitaplarının; sıkı bağlılığa neden olmak, sınıfta öğretmen tarafından tek kaynak olarak kullanılmak ve bilgiyi tek yönlü sunmak gibi olumsuzlukları bulunmaktadır. Hiç kuşkusuz ders kitabına sıkı sıkıya bağlılık öğretim sürecinde öğretmenin bireysel katkısının önemini azalttığı için istenen bir durum değildir. Bu durum esnekliğin ortadan kalkarak yeniliğin gelişmesini engeller.

Ders kitapları ayrıca ders içi etkinliklerin çeşitliliğini engelleyip öğrencileri ezberlemeye yöneltebilmektedir (Kılıç ve Seven, 2008, s. 40).

LittleJohn (1992, s. 84) yabancı dil ders kitaplarının açık ve net yönergeler vererek sınıf içi etkinlik planlamada ve bunları yönetmede öğretmenlerin rolünü sınırladığını belirtmiştir.

Richards (2001, s. 7-8) ise ders kitaplarının özgün (otantik) bir dil kullanmaması, farklı durumlarda kabul edilebilir bir içeriğe sahip olamaması (tarafsız olamaması) öğrenci ihtiyaçlarını karşılayamaması ve öğretmenleri pasif kılması ya da pahalı olması gibi olası sınırlılıklarının olduğunu belirtmiştir.

Yararlarının yanı sıra olumsuzluklarının da bulunmasına rağmen öğretim ortamlarında en yaygın kullanılan araç kitaplardır. Okul ve sınıf ortamları, dersin özellikleri, öğretmenlerin formasyonu gibi birçok nedenlerden dolayı ders kitapları, öğretim ortamlarında en çok kullanılan araç durumuna gelmiştir. Dünyanın değişik ülkelerinde yapılan araştırmalardan, ders kitaplarının dünya genelinde, hala okullarda kullanılan başlıca materyallerden biri olarak görüldüğü sonucu çıkmıştır. Bu araştırmalardan biri Amerika Birleşik Devletlerinde yapılmış ve ders kitaplarının sınıf içi öğretim etkinliklerinde önemli bir yere sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Shannon (1982) , tarafından gerçekleştirilen bu araştırmada, öğrencilerin sınıftaki zamanlarının %70'i ile %95'ini ders kitaplarıyla ilgili etkinliklere harcadıklarını ortaya çıkmıştır. Peterson tarafından (1991) Amerika, İsveç, Yunanistan, Avustralya ve Japonya'da yapılan bir başka araştırmada da, bu ülkelerde derslerde en fazla kullanılan araç-gerecin ders kitabı olduğu ortaya çıkmıştır. Türkiye'de Seven'in (2001) 7 ilde yaptığı araştırmada, ders kitabının %72,64 oranı ile ülkemizde de en fazla kullanılan araç-gereç olduğu; yine %69,5 oranında her derste kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, ders kitaplarının gelişen teknolojiye rağmen eğitim ve öğretimde önemli rol üstlendiği söylemek mümkündür (Aktaran: Kılıç, 2008, s. 34).

1.1.5 Ders Kitabı Değerlendirme Yaklaşımları

Ders kitabı değerlendirilmesi eğitim ihtiyaçları ile bunlara ilişkin muhtemel çözümlerin değerlendirilmesini kapsayan analitik bir eşleştirme sürecidir (Hutchinson ve Waters, 1987, Aktaran: Sheldon 1988, s. 237).

Tomlinson (2003, s. 15) değerlendirme sürecini, materyalin öğrenciler üzerinde yarattığı/yaratabileceği etki hakkında karar verme süreci olarak tanımlar ve bu süreçte genellikle ölçülen ölçütleri şu şekilde sıralar;

- Öğrencilerin materyali beğenip beğenmemesi,
- Materyalin öğrenci, öğretmen ve yönetici üzerindeki inandırıcılığı,
- Materyalin güvenilirliği (hedef kitle dışındaki öğrencilerde de aynı etkiyi yaratması)
- Materyalin kısa vadede öğrenci üzerindeki etkileri (test ve sınavlardaki başarı durumu) ile uzun vadede yarattığı etkiler (dil ve iletişim becerilerinin gelişmesi gibi)
- Materyal hakkındaki öğrenci ve öğretmen görüşleri
- Materyalin öğretmene, öğretim öncesinde, esnasında ve sonrasında sağladığı yardım
- Materyalin esnekliği (farklı durumlara göre materyalin adapte edilebilme kolaylığı)
- Materyalin yönetim ihtiyaçlarını karşılayabilmesi (örneğin, sınıflarda belli bir standardı yakalamaya yardımcı olması, öğretim programlarına uygunluğu ve sınavlara hazırlayabilmesi gibi).

Cunningsworth (1995) ders kitabının değerlendirilmesi, değerlendirmenin amacına ve değerlendirme yapılacak olan duruma bağlı olarak öğretim öncesinde, öğretim esnasında ve bitiminde yapılabileceğini belirtmiştir.

Öğretim öncesinde yapılan değerlendirme en zor değerlendirme türü olmasına rağmen en yaygın olanıdır. Bu değerlendirmede kitabın olası performansına bakılır. Öğretim esnasında yapılan değerlendirme ders kitabının kullanıldığı süre içerisinde değerlendirilmesidir. Bu tür bir değerlendirme, yeni hazırlanmış bir kitabın incelenmesinde ya da iyi hazırlanmış ancak eski olan bir kitabın değiştirilmesine gerek olup olmadığının araştırılması durumunda kullanılabilir.

Öğretim sonrasında yapılan değerlendirme, belli süre sonunda kitabın performansının, zayıf ve güçlü yönlerinin geriye dönük değerlendirilmesini sağlar. Bu değerlendirme, özellikle kısa süreli ve devamlılık arz eden kurslarda kullanılan kitapların, ileride kullanılıp kullanılmamasının belirlenmesine yardımcı olur.

Tomlinson (2003, s. 23-34) Cunningsworth gibi ders kitabının değerlendirme sürecini öğretim öncesinde, esnasında ve sonrasında olmak üzere 3 aşamada inceler. Öğretim öncesinde yapılan değerlendirmenin daha çok tahminler üzerinden yapıldığını ve bu sürecin izlenimci bir değerlendirme olduğunu belirtir. Eğer öğretim öncesinde yapılan değerlendirme belli ölçütlere göre yapılırsa değerlendirme daha sistematik ve güvenilir olabilir. Ayrıca birden fazla değerlendirmecinin bu süreçte yer alması ve verilecek nihai kararın değerlendirmecilerin ortalama puanlarına göre verilmesi bu süreç için ideal olmalıdır.

Materyalin kullanımı esnasında yapılan değerlendirmeler, öğretim öncesinde yapılan değerlendirmeye göre daha nesnel ve güvenilirdir. Fakat bu değerlendirmenin en önemli eksikliği öğrencilerin zihinlerinde ne olup bittiğiyle değil gözlenebilen davranışlarının değerlendirilmesiyle sınırlı olmasıdır. Bu nedenle ders kitabında yer alan alıştırmalar ve etkinliklerin işe yarayıp yaramadığının belirlenmesinde etkili olabilir. Öğretim esnasında yapılan değerlendirme öğrencilerin alıştırmalar ve etkinliklere katılım durumlarına baktığı için daha çok kısa süreli hafızadaki öğrenmeleri ölçebilir ancak öğretimin uzun sürede etki gösterebilme özelliği düşünüldüğünde bu değerlendirme türünün kalıcı ve etkili öğrenmeyi ölçemediği söylenebilir.

Öğretim esnasında yapılan değerlendirmede ders kitabına ilişkin ölçülebilecek özellikler şu şekilde sıralanabilir:

- Verilen yönergelerin anlaşılabilir olması
- Düzenin tasarımı
- Metinlerin içeriği
- Verilen görevlerin (task) güvenilirliği ve başarılabılme düzeyi
- Hedeflenen davranışların kazandırabilmesi
- Kullanıma uygunluğu
- Öğretilebilir oluşu

- Esnekliği (farklı durumlara uyarlanabilmesi)
- Motivasyonu sağlayabilmesi
- Öğrenciler ve öğretmenler tarafından beğenilmesi.

Kullanım sonrası yapılan değerlendirme ders kitabının öğrenci üzerindeki etkisinin ölçülebilmesi bakımından en etkili olan ancak en az kullanılan değerlendirme türüdür. Materyalin öğrencide yarattığı uzun süreli etkilerin tespit edilmesinde oldukça etkilidir. Materyalin öğrenci üzerindeki etkilerini ortaya koyarak kitabın kullanılması, uyarlanması ya da değiştirilmesi gerekliliği konusunda karar vermemizi sağlar. Bu tür bir değerlendirme aşağıda belirtilen ölçüm araçlarıyla ölçülebilir;

- Materyal kullanımıyla öğretilen davranışların neler olduğunu ölçen testler
- Öğrencilerin ne yapabileceğini ölçen testler
- Sınavlar
- Görüşmeler
- Ölçüt temelli değerlendirmeler
- Öğretim sonrası tutulan günlükler
- Öğrencilerin öğretim bitiminde izlenmesi
- Öğretim bitiminde öğretmenler tarafından tutulan raporlar.

Breen (1989) Tomlinson ve Cunningsworth'e benzer şekilde materyal değerlendirme sürecinin 3 aşamadan oluşması gerektiğini vurgulamıştır. Birinci aşama çalışma planı olarak materyallerin değerlendirilmesidir. Bu aşamada etkinliklerin ve alıştırmaların sınıf içi uygulamalarına bakılmadan teorik olarak değerlendirilmesi söz konusudur. Bu nedenle, öğretim esnasında ders kitaplarının etkili olup olmadığı bilinemez. Ancak öğretim esnasında yapılan değerlendirmede öğrencilerin ders kitaplarına ne şekilde cevap verdiği incelenebilir. Öğretim esnasındaki değerlendirme ile öğretmenler ders kitabının öğrencilere uygun olup

olmadığı hakkında fikir edinebilir. Öğretim sonrasında yapılan değerlendirmede ise öğrenci başarılarını değerlendirerek ders kitabının başarılı mı yoksa başarısız mı olduğu hakkında bilgi edinebiliriz (Aktaran: Rea Dickins ve Germaine 1993, s. 30-31).

Ellis (1997, s. 37) Cunningsworth, Tomlinson ve Ellis'den farklı olarak ders kitaplarının değerlendirilmesinin öğretim öncesinde ve bitiminde yapılabileceği belirtir ve bunları öngörücü ve geriye dönük değerlendirme olarak adlandırır. Öngörücü değerlendirmede öğretmenlerin eğitim hedeflerine uygun materyalleri seçmeleri gerekmektedir. Öğretim bitiminde yapılan değerlendirmede ise öğretmenlerin uzmanlar tarafından belirlenen değerlendirme ölçütlerini inceleyerek değerlendirme ölçütleri oluşturmaları gerekmektedir. Retrospektif değerlendirme öngörücü değerlendirmenin geçerliliğini ölçerek burada kullanılan ölçütlerin tekrardan düzenlenmesine olanak verir.

Öğretim sürecinde aynı kitabı kullanan öğretmenlerin düzenli periyodlarla bir araya gelerek çeşitli sorularla ders kitabını değerlendirmesi hem bireysel deneyimlerin paylaşılması hem de kitabın kullanımına ilişkin farklı fikirlerin ve önerilerin değerlendirilmesi açısından faydalı olabilir. Ancak bu değerlendirme toplantılarının yanı sıra kitabın kullanımına ilişkin gözlem yapılmalıdır. Allwright (1981, s. 5-6) bu görüşü destekleyerek ders kitaplarının işlevselliğine ilişkin değerlendirmelerin yapılabilmesi için kitapların öğretimde ne şekilde kullanıldığının izlenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Öğretmenlerin kitapları öğretimde ne şekilde kullandıklarının gözlenmesi sadece kitap değerlendirmesine katkı sağlamakla kalmaz, öğretmenlerin öğretim materyallerini ne şekilde kullandıklarını ortaya çıkararak hem materyal geliştirme çalışmalarına hem de mesleki gelişim faaliyetlerine yön verir (McGrath, 2002, s. 15).

1.1.6 Ders Kitabı Değerlendirme Ölçütleri

Ders kitaplarının değerlendirilmesine ve seçimine ilişkin alan yazında öğretmenlere kılavuzluk edebilecek ölçütlerden ya da sorulardan oluşan kontrol listeleri bulunmaktadır (Cunningsworth, 1998; Sheldon, 1988; Breen ve Candlin, 1987; McDonough and Shaw, 2003; Grant 1987; Hedge, 2000).

Cunningsworth (1995) ders kitabının değerlendirilmesine yönelik 45 sorudan oluşan bir kontrol listesi önermektedir ve bu kontrol listesi aşağıdaki başlıklar şu şekildedir: *“Hedefler ve yaklaşımlar Plan ve tasarım Yabancı Dil Becerileri Dil içeriği Konular Yöntem Öğretmen kitabı Kitabın ulaşılabilirliği”*.

Sheldon (1988) ise 17 ölçüt başlığı altında toplanan 53 maddelik bir kontrol listesi geliştirmiştir. Ölçütler özetle; kitabın hedef kitleye uygunluğu, düzenin ve tasarımının öğretim açısından uygunluğu, içeriğinin düzenlemesi, yardımcı materyallerle desteklenmesi ve maliyetinin karşılanabilir olmasıdır.

Breen ve Candlin (1987) İngiltere ve dünyanın farklı ülkelerindeki yabancı dil öğretmenleriyle yürüttükleri çalışmalardan ve toplantılardan elde ettikleri izlenimler ve veriler sonucunda hazırladıkları geniş kapsamlı kontrol listesini 2 aşamaya bölmüştür. Birinci aşama, kitabın genel olarak kullanılabilir olup olmadığı ile ilgilidir. Bu aşamada özetle şu başlıklar incelenir:

- a) Materyalin içeriği ve hedefleri nelerdir?
- b) Öğrencilerden ne bekleniyor?
- c) Öğretmenlerden ne bekleniyor?
- d) Sınıf içi kullanılan bir kaynak olarak ne tür bir görevi var?

Birinci aşama, kitaptan nelerin beklendiğinin belirlendiği ve kitabın öğretim esnasında öğretmene ve öğrenciye yüklediği görevler konusunda yapılan ön

değerlendirmeyi kapsar. İkinci aşama ise belirtilen soruların daha detaylı incelenmesini gerektirir. Bu aşamada dikkate alınan unsurlar şöyledir:

- a) Öğrenci ihtiyaçları ve ilgileri
- b) Öğrencilerin yabancı dil öğretimine yaklaşımları
- c) Sınıf içi öğretme/öğrenme süreçleri

Değerlendirmenin ikinci bölümünde, birinci aşamada belirlenen öğrenci ihtiyaçlarının ne kadarının karşılanabileceği değerlendirilir. Ayrıca bu aşamada, kitap içeriğinin ne şekilde düzenlendiği, konuların ve ünitelerin birbirleriyle olan ilişkileri ile kitabın öğrencilerin dil öğrenme yaklaşımlarına uygunluğu incelenir. Öğrenciler açısından yapılan bu değerlendirmenin ardından öğretme öğrenme süreci açısından materyalin uygunluğu araştırılır. Breen ve Candlin son olarak kitapların öğretmenler ve öğrenciler tarafından kullanıldığının dikkate alınarak değerlendirme sürecinde mutlaka öğrencilerinde yer alması gerektiğinin altını çizmiştir (s. 13-28).

McDonough ve Shaw (2003, s. 64-70) geliştirdikleri değerlendirme ölçütlerini dış, iç ve genel değerlendirme adı altında toplamışlardır. Dış değerlendirme kitabın künyesinde yazan bilgilerin tutarlığına ve kitabın tasarımına ilişkin soruları içermektedir ve iki aşamadan oluşur: birinci aşamada öğrenilmek istenen, yazarın kitap hakkındaki görüşleri, ulaşmak istediği hedef kitle, kitabın yazılma amacı ve bilgilerin kitap içerisinde nasıl sunulduğudur. Dış değerlendirmenin ikinci aşamasında ise sorulabilecek sorular şu şekildedir:

- Materyal ders kitabı olarak mı yoksa kaynak kitap olarak mı hazırlanmıştır?
- Öğretmen kitabı var mı? Özellikle anadili İngilizce olmayan öğretmenlere kaynaklık edebilecek bilgileri içeriyor mu?
- Kitap içerisinde kelimelerin yer aldığı bir liste var mı?
- Kitapta ne tür görseller kullanılmıştır? Bunlar amacına uygun olarak kullanılmış mı?

- Kitabın tasarımı ve düzeni açık, anlaşılır mı?
- Kültürel öğeler dengeli verilmiş mi?
- Kitap içeriği kişilere ya da gruplara eşit mesafede mi?
- Kitap CD, kaset gibi yardımcı materyallerle destekleniyor mu?

Kitabın iç değerlendirmesine yönelik yapılacak değerlendirmede ise daha derin bir analiz yapılır ve yukarıda belirtilen ölçütlerle kitabın içeriği arasındaki uyuma bakılır. Bunların dışında ayrıca incelenmesi gereken faktörler özetle şu şekilde sıralanabilir:

- Yabancı dil becerilerine içerikte nasıl yer verilmiştir?
- İçerik sıralanışı nasıl?
- Okuma becerisini geliştirmeye yardımcı olabilecek yeterli okuma parçası bulunmakta mıdır?
- Dinleme becerisine yönelik olarak kullanılan ses kayıtları özgün mü yoksa kurgusal mı? Diyaloglar kendiliğinden mi gelişiyor?
- Konuşma becerisine yönelik geliştirilen etkinlikler doğal iletişimi sağlıyor mu yoksa doğallıktan uzak mı?
- Alıştırmalar ve etkinlikler ders kitabı yoluyla öğrenilmesi hedeflenen davranışlarla uyumlu mu?
- Ders kitabı farklı öğrenme stilleri için uygun mu? Bireysel çalışmayı destekliyor mu?
- Hem öğretmen hem de öğrencileri motive edebiliyor mu?

Kısaca özetlersek kitabın iç değerlendirmesinde; yabancı dil becerileri, bunlara içerikte ne şekilde yer verildiği, içeriğin sıralanışı ve sınıflandırılması, dil becerilerinin geliştirilmesinde kullanılan materyallerin doğal iletişimi desteklemesi, alıştırma, test ve etkinliklerin uygunluğu, bireysel çalışmayı teşvik etmesi ve materyal kullanımında öğretmen ile öğrenciler arasındaki dengeyi sağlaması gibi ölçütler incelenebilir. McDonough ve Shaw son olarak ders kitabının kullanılabilir, genellenebilir, uyarlanabilir ve esnek olup olmadığına ilişkin ölçütlerin yer aldığı genel bir değerlendirmenin yapılmasını önerir.

Hegde (2000) ders kitabı değerlendirmesine yönelik geliştirdiği kontrol listesini dil, dil öğretimi, öğrenci, eğitim ve öğrenme ortamı olmak üzere 5 kategori altında

toplanmıştır. Kitapta kullanılan dilin ve dil öğretim yöntemlerinin incelenmesinin gerektiğini vurgulayan Hedge ayrıca ders kitaplarının ulusal öğretim programlarına ve eğitim hedeflerine uygunluğunun da incelenmesi gerektiğini belirtmiştir. Değerlendirme sürecinde dikkat edilmesi gereken bir diğer unsur ise öğrencilerin yaş ve gelişim özellikleridir. Kitaplar öğrencilerin ilgi ve motivasyonları dikkate alınarak değerlendirilmelidir.

Mükemmel kitap bulunmadığını ancak her öğrenci ve öğretmen için mutlaka uygun bir kitabın olduğunu vurgulayan Grant (1987, s. 118) iyi bir kitabın üç ölçütünün olduğunu belirtmiştir. Bunlar özetle:

1. Ders kitabı öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine uygun olmalı,
2. Ders kitabı öğretmene uygun olmalı,
3. Ülkenin eğitim politikalarına uygun olmalı (ders programları ya da merkezi sınavlar gibi)

Ülkemizde olduğu gibi birçok öğretmenin ders kitabı seçim hakkının bulunmadığını belirtilen Grant (1987), kitap seçim hakkı olmasa bile ders kitabını değerlendirmesini bilen bir öğretmenin mevcut kitabı öğretim durumuna göre uyarlamasını da yapabileceğini vurgular. Grant ders kitabının değerlendirilmesine yönelik hazırladığı kontrol listesini daha önce belirtilen kontrol listelerinden farklı olarak öğrenci, öğretmen ve ders programı açısından incelemiştir.

Alan yazında birçok ölçütün yer aldığı kontrol listelerini arttırmak mümkündür ancak değerlendirmede kullanılacak olan ölçütleri, incelenmesi mümkün olabilecek sayıda sınırlamak ve gruplandırmak gerekmektedir. Aksi takdirde çok soru/ölçüt hazırlama eğilimi değerlendirmenin karışık bir çalışmaya dönüşmesine neden olur ve değerlendirenleri hayal kırıklığına uğratabilir (Cunningsworth, 1995; Swales, 1980). Sheldon 'a (1988, s. 245) göre ders kitaplarının seçimi öznel ve tahmini kıstaslara göre yapılan bir faaliyet olduğundan hiçbir formül ya da sistem ders kitabı

seçiminde kullanılabilecek net ölçütleri ortaya koyamaz. Ancak bu ölçütler ders kitaplarının belli bir puanlamaya göre değeriendirilmesine imkân verir.

Değeriendirmede kullanılan ölçütler, değeriendirmenin yapıldığı zamana, kişilerin önceliklerine ve tercihlerine göre değerişiklik gösterebilir. Her ne kadar alan yazında bulunan ölçütler belli bir kültür ile sınırlı olmayıp genel olarak ifade edilse de bu ölçütler yerel ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak yeniden uyarlanmalıdır.

1.1.7 Ders Kitapları ve Diğer Eğitim Araçları

Türk Millî Eğitim Sistemini düzenleyen Millî Eğitim Temel Kanununa ve Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğinin göre ilk ve ortaöğretim kurumlarında okutulacak kitaplar Millî Eğitim Bakanlığı'nca tespit edilir. Millî Eğitim Bakanlığı'nca belirlenmeyen hiçbir kitap ve eğitim aracı, okullarda kullanılamaz. Resmi kurum ve kuruluşlar dışındaki kişi ya da kuruluşlarca hazırlanan kitap ve eğitim araçlarından, Millî Eğitim Bakanlığı'nca tavsiye edilmeyenler öğrencilere aldırılamaz (1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, Madde 53, 54; Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği, Madde 41).

Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğinin 4. maddesine (31/12/2009 tarih ve 27449 sayılı Tebliğler Dergisi) göre öğretim materyallerine ilişkin tanımlar şu şekildedir:

Taslak Ders Kitabı: Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılmak üzere, içeriği öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış, gerektiğinde fasikül halinde veya Kurulun belirleyeceği derslere ve esaslara göre sınıf veya dönem esas alınmak suretiyle ders kitabı ve/veya öğrenci çalışma kitabının birlikte, ayrı ayrı ya da bölünmüş olarak da üretilebilen, çizgisiz, beyaz kağıda bilgisayar veya benzeri araçlarla sınıf seviyesine uygun punto ve standartta yazılmış, ciltlenmiş, ders kitabı veya takım halindeki ders kitabı ya da öğrenci çalışma kitabı, öğretmen kılavuz

kitabı, program uygulama kılavuzu ve bilgi iş ve işlem yaprakları taslaklarından oluşan baskıya hazır eseri ifade eder.

Ders kitabı: Taslak ders kitaplarından Kurulca okullarda okutulması uygun bulunan kitap olarak tanımlanır.

Öğrenci Çalışma Kitabı: İlgili öğretim programlarında yer alan kazanım ve açıklamalar doğrultusunda dersin öğrenilmesini kolaylaştıracak ve öğrencilere yardımcı olacak çeşitli örnek, alıştırma, işlenen ünitelerle ilgili internet adresleri, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri kapsayan yaprakları ayrı ayrı da kullanılabilen basılı eser ile üniteleri görsel ve işitsel yönden destekleyen kaset, disket, CD gibi elektronik kayıt ortamlarını kapsayan seti ifade eder.

Öğretmen Kılavuz Kitabı: İlgili öğretim programlarında yer alan kazanım ve açıklamalar doğrultusunda ders kitabının daha etkili kullanımını sağlayacak çeşitli örnek, alıştırma, işlenen ünite, konu, tema, öğrenme alanlarıyla ilgili internet adresleri, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri kapsayan, öğretmenlerin yararlanması için hazırlanan basılı eseri ifade eder.

Eğitim Aracı: Örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılacak ders kitabı, öğretmen kılavuz kitabı, öğrenci çalışma kitabı, bilgi iş ve işlem yaprakları ile öğretmen ve öğrencilere kaynak ve yardımcı olacak basılı eğitim malzemesini, millî eğitimin genel amaçlarının gerçekleşmesine yararlı olacak diğer eserleri ifade eder.

Kitap Yazım Komisyonlarında görev alan komisyon üyelerinin tanımı ise şu şekilde yapılmıştır;

Alan Uzmanı: Taslak ders kitabıyla ilgili Millî Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarına öğretmen olarak atanacakların, atamalarına esas olan alanda en az lisans düzeyinde öğrenim görmüş veya alanla ilgili en az doktora düzeyinde

akademik kariyeri bulunan ya da bu alanda daha önce yayımlanmış ders kitabı olan kişiyi,

Dil Uzmanı: Türkçe veya Türk Dili ve Edebiyatı alanında en az lisans düzeyinde öğrenim görmüş kişiyi,

Editör: Kitabın yazıldığı alanda en az lisans düzeyinde öğrenim görmüş ve eserin üretim sürecinin koordinasyonunu sağlayan kişiyi,

Görsel Tasarım Uzmanı: Resim veya grafik alanında en az lisans düzeyde öğrenim görmüş kişiyi,

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı: Ölçme ve değerlendirme alanında en az lisans veya farklı bir alandan olup ölçme değerlendirme alanında lisansüstü düzeyde öğrenim görmüş kişiyi,

Program Geliştirme Uzmanı: Program geliştirme alanında en az lisans veya farklı bir alandan olup program geliştirme alanında lisansüstü düzeyde öğrenim görmüş kişiyi,

Rehberlik veya Gelişim Uzmanı: Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi veya Psikolojisi alanında en az lisans düzeyinde öğrenim görmüş kişiyi, ifade eder.

(<http://www.mevzuat.gov.tr>)

1.1.8 Türk Millî Eğitim Sisteminde Ders Kitaplarının Hazırlanması ve Ders Kitaplarında Aranılan Nitelikler

06.2007 tarih ve 2597 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanan 05.04.2007 tarih ve 24 numaralı Karar ile Ders Kitapları ve Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge yürürlüğe girmiştir. Bu Yönergenin 5. Maddesinde Ders Kitaplarının Nitelikleri ve Hazırlanması şu şekilde ifade edilmiştir:

Ders Kitaplarının Nitelikleri;

Ders kitapları;

- Öğrencileri; millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerler bakımından besleyen; demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösteren ve bu değerlerle ilgili ders konularını sevdiren okuma metinleri içerir.
- Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri ile kitabın hitap ettiği eğitim kurumunun amaçlarına uygun olur.
- Atatürk İlke ve İnkılapları ile ilgili konulara, öğretim programlarına ve Kurulca alınan kararlara uygun olur.
- Demokrasi ve insan hakları ile kültürel ve evrensel değerlere katkı sağlar,
- Bilginin nasıl üretileceğine ilişkin vurgu yapar.
- Bilişim teknolojisinin etkin ve verimli kullanımını teşvik eder.
- Türk toplumunun sosyal, ahlaki, kültürel ve tarihi değerlerini geliştirerek yaşatır.
- Öğretim programlarının kazandırmayı amaçladığı bilgi, beceri ve yetkinlikleri kapsar.
- Ön yargı ve normatif önermelerden uzak olarak konuyla ilgili farklı bakış açıları içerir.
- Kişi, kurum ve kuruluşları yıpratıcı unsurlar taşımaz.
- Her türlü etkinlikte öğretmenin rehberliğinde öğrenciyi merkeze alır.

- Konuların hazırlanması ve düzenlenmesinde öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurur.

(http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2597_0.html)

Aynı yönergenin 6. Maddesinde ders kitaplarındaki konuların işlenişi ile ilgili olarak bilimsel içerik açısından aşağıdaki ölçütlerin göz önünde tutulması gerektiğini belirtmektedir:

- Konular, Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri ile kitabın hitap ettiği öğrencinin öğrenim gördüğü kurumun amaçlarına uygun olmalıdır.
- Konular, ilgili öğretim programında öğrencilere kazandırılmak üzere belirlenen bilgi, beceri, tutum, tavır, davranış ve iş alışkanlıklarının tamamını kapsayacak şekilde yapılmalıdır.
- Konular Atatürk ilke ve inkılâpları başta olmak üzere programlara ve alınan kararlara uygun olmalıdır.
- Konular ilgili dersin o sınıf veya dönem içinde belirlenen amaçlarına uygun olarak işlenmelidir.
- Kitaplardaki bölümler, üniteler ve konular arasında hacim bakımından uygun bir denge kurulmalıdır.
- Konular kişi ve kuruluşları yıpratıcı nitelikte olmamalıdır.
- Konuların işlenişinde öğrencilerin daha önce kazandığı bilgi, beceri, tutum ve tavır davranışlar dikkate alınmalı, işlenen konuların aynı sınıf ve dönemde okutulan diğer derslerle ilişkisi göz önünde bulundurulmalıdır.
- Gereksiz bilgilere ve fazla ayrıntıya yer verilmemelidir.
- Konular; öğrenciyi daha çok öğrenmeye, araştırmaya, incelemeye ve başka kaynaklara başvurmaya teşvik edecek şekilde işlenmelidir.
- Konular; öğrencileri muhakeme etmeye, bağımsız ve yaratıcı düşünmeye, kıyaslamaya, edinilen bilgilerden hareketle sonuçlar çıkarmaya yöneltecek şekilde işlenmelidir.

Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği 6. maddesine (31/12/2009 tarih ve 27449 sayılı Tebliğler Dergisi) göre kitaplar aşağıdaki usuller çerçevesinde hazırlanır ve hizmete sunulur;

Yarışma: İhtiyaç duyulan alanlarda Bakanlıkça ders kitabı hazırlanmasıyla ilgili olarak ödüllü veya ödüksüz yarışma açılır. Yarışmanın şartları Tebliğler Dergisinde ilân edilir.

Sipariş yöntemi: Bakanlık, kurulca uygun görülen şartnameye göre kişi veya komisyona kitap yazdırır.

Satın alma yöntemi: Okutulmasına ihtiyaç duyulması halinde Bakanlık, yurt içinde veya yurt dışında yazılmış ya da tercüme edilmiş olan kitapları inceletir ve basılmış kitapları yazarlarından satın alır.

Yazdırma yöntemi: Bakanlık, ders kitaplarını, kendi örgütünde çalışan elemanlara veya bunlardan kuracağı bir komisyona hazırlatabilir.

Özel sektörde üretilme yöntemi: Yazar ya da yayınevi, hazırladığı ders kitabını Bakanlığa dilediği zaman sunar. Azınlık okulları ise kendi dillerinde okutulmak üzere hazırlattıkları kitapları, yeminli mütercimlere tercüme edilmiş bir nüshası ile birlikte Daire Başkanlığına teslim eder. İnceleme ve değerlendirme sırası, Başkanlığın web sitesinde duyurulur, sonuçlar ise rapor ve puanlarıyla birlikte yayın evlerine gönderilir.

Çalışma kapsamında yer alan Genel lise *Breeze 9* İngilizce ders kitabı Yazdırma Yöntemi usullerine uygun olarak Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü koordinesinde İzmir İl Millî Eğitim Müdürlüğü bünyesinde kurulan komisyona hazırlattırılmıştır.

1.1.9 Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Ders Kitabı İnceleme ve Değerlendirme Ölçütleri

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 9. sınıf İngilizce ders kitabı inceleme ölçütleri belli ana başlıklar altında toplanmıştır. Bu başlıklar ve içerikleri şu şekilde sıralanmaktadır:

- Ders kitabı içindekiler; içindekiler bölümünün işlevselliği kastediliyor.
- Ders Kitabı Kaynakça; yararlanılan kaynaklar belirtilmelidir.
- Ders Kitabı İçerik; hedef davranışlara ve Atatürkçülük ile ilgili konulara yer verilmiş mi?, Tema sayısı uygun mu?, Programda öngörülen dilbilgisi yapılarına uygun mudur?, Metinler görsel açıdan örtüşüyor mu?, Reklam ve bilgi hatası var mıdır? vb. gibi sorulara yanıt aranıyor.
- Ders Kitabı Öğrenme, Öğretme, Ölçme-Değerlendirme; ders kitabında yer alan çalışmaların, öğrencileri öğrenme sürecine etkin katılımlarını sağlayacak nitelikte olup olmadığı, alıştırmalarda izlenen öğretim yöntem ve tekniklerin çeşitliliği, alıştırmaların ölçme değerlendirme tekniklerine uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığı vb. gibi sorulara yanıt aranmaktadır.
- Ders Kitabı Dil Anlatım ve Üslup; kitapta yazım ve imla hatalarının olup olmadığı incelenirken, dizgi hataları ve kitap içerisinde kullanılan her türlü kavram, terim ve adlandırmalarda birlik sağlanması gibi noktalara temas edilmektedir.
- Ders Kitabı Teknik Tasarım ve Düzenleme; Türk bayrağı, görsel öğeler, temsili resimler ve fotoğraf, resim gibi öğretime yardımcı unsurların özellikleri üzerinde durulmaktadır

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ve Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği gereğince Millî Eğitim Bakanlığı'nca belirlenmeyen kitap ve eğitim araçları okullarda kullanılamaz ve öğrencilere aldırılamaz. Ayrıca ders kitaplarının ve diğer eğitim araçlarının incelenmesi ve değerlendirilmesi Talim

ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın sorumluluğundadır. Her ne kadar öğretmenlerin ders kitabı seçim hakkı bulunmasa da alan yazında ders kitapları değerlendirmesine ilişkin yapılan araştırmalarda ortaya konulan yöntemlerin ve ölçütlerin ışığında ders kitabı değerlendirmesini bilen bir öğretmen gerek mevcut kitabı öğretimde etkin bir şekilde kullanmayı, gerekse farklı öğretim durumuna göre kitabın uyarlamasını yapabilir. Bu araştırma öğretmenlerin eğitim materyalleri hakkında farkındalık kazanmalarına ve Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan ve değerlendirilen İngilizce ders kitaplarının geliştirilmesi çalışmalarına katkı sağlayabilir.

1.2 ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Günümüzde yabancı dil öğretiminin önemi hızla artmaktadır. Modern bir çağa ayak uydurabilen, kültürlerarası hoşgörüsü gelişmiş bireyler yetiştirmekte dil öğretiminin önemi yadsınamaz. Yabancı dil öğretiminde öğrencinin pasif durumda olduğu, sadece dil bilgisi kurallarını aktarma temeline dayalı öğretim artık geçerliliğini yitirmiştir. Ortaöğretim Projesi kapsamında ilköğretimin devamı niteliğinde geliştirilen yeni öğretim programları uygulamaya konulmuştur. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca hazırlanan ortaöğretim İngilizce öğretim programlarına paralel olarak İzmir ilinde kurulan komisyonca ders kitapları hazırlanmış ve 2008-2009 öğretim yılında uygulamaya konulmuştur.

Ders kitaplarının öğretim süresince en çok kullanılan eğitim materyalleri olduğu varsayımına dayanarak kitapların niteliği ve öğretmen ve öğrencilere uygunluğu büyük bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yurt içinde kitap değerlendirilmesine yönelik yapılan araştırmalar Anadolu liseleri yabancı dil İngilizce ders kitapları ve takımı ile sınırlı kalmıştır. Ortaöğretim 9. sınıf İngilizce ders kitaplarının niteliği ve kitap hakkındaki görüşler ile ilgili alan yazında

alışmalar bulunmamaktadır. Mevcut çalışmalarda ders kitabı değerlendirilmelerinde başvuru lan ğretmen ve ğrenci görüşlerine ek olarak ğretim faaliyetlerinin uygulamasının denetlemesinden ve geliştirilmesinden sorumlu olan İngilizce branş müfettişlerinin görüşlerine yer verilmemiştir. Ayrıca ortaöğretim *Breeze 9* İngilizce ders kitabı 2008-2009 ğretim yılında ilk kez kullanıldığı için ders kitabı ve takımına ilişkin henüz çalışmalar yapılamamıştır. Bu kapsamda, çalışmada yenilenen ortaöğretim 9. sınıf yabancı dil İngilizce ders kitabı *Breeze 9* ve takımı hakkında ğrenci, ğretmen ve müfettiş görüşlerinin alınması hedeflenmektedir.

Bu çalışmanın, ders kitabı seçim hakları bulunmayan öğretmenlerin ders kitabı değerlendirme ölçütleri hakkında farkındalık kazanmalarına ve eğitim materyallerini öğretimde etkin bir şekilde uyarlayabilmelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca İngilizce branş müfettişleri ve öğrencilerden gelen görüşler doğrultusunda kitapların öğretimde ne şekilde kullanıldığı ve bunları geliştirmeye yönelik ne tür çalışmalar yapılabileceği konusunda Millî Eğitim Bakanlığı ders kitapları yazım çalışmalarına ışık tutacağı düşünülmektedir.

1.3 PROBLEM CÜMLESİ

Ortaöğretim 9. sınıf İngilizce ders kitabı ve bu kitapla birlikte dağıtılan ğretmen kitabı ve çalışma kitabına ilişkin ğretmen, ğrenci ve müfettiş görüşleri nelerdir?

1.4. ALT PROBLEMLER

- 1.4.1. Genel lise 9. sınıfta okuyan ğrencilerin, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz olarak dağıtılan ortaöğretim *Breeze 9* İngilizce ders kitabı ve çalışma kitabına ilişkin görüşleri nelerdir?

- 1.4.2. Genel liselerde görev yapan İngilizce öğretmenlerinin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz olarak dağıtılan ortaöğretim *Breeze 9* İngilizce ders kitabı, öğretmen kitabı ve çalışma kitabına ilişkin görüşleri nelerdir?
- 1.4.3. Millî Eğitim Bakanlığı İngilizce Branş müfettişlerinin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz olarak dağıtılan ortaöğretim *Breeze 9* İngilizce ders kitabı, öğretmen kitabı ve çalışma kitabına ilişkin görüşleri nelerdir?
- 1.4.4. Genel liselerde görev yapan İngilizce öğretmenlerinin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz olarak dağıtılan ortaöğretim *Breeze 9* İngilizce ders kitabı, çalışma kitabı ve öğretmen kitabına ilişkin görüşleri görev yaptıkları okulların bulunduğu ilçelere göre farklılık göstermekte midir?

1.5. SAYITLILAR

Araştırma elde edilen bulgular aşağıdaki sayıtlılara dayalıdır:

1. Anket hazırlama sürecinde kapsam geçerliği konusunda kendilerine başvuru uzmanların görüşleri yeterlidir.
2. Öğretmen ve öğrenciler kendilerine uygulanacak anketi içtenlikle cevaplamışlardır.

1.6. SINIRLILIKLAR

Araştırmanın dayandığı sınırlıklar aşağıda belirtilmiştir.

1. 2008-2009 öğretim yılında Ortaöğretimde ilk kez kullanılan 9. sınıf İngilizce ders kitabı olan *Breeze 9* ve ek materyalleri olan öğretmen kitabı ve çalışma kitabı,
2. Ders kitabına yönelik hazırlanan öğretmen ve öğrenci anketi soruları,
3. Ankara İli merkez ilçelerinde bulunan ve *Breeze 9* İngilizce ders kitabını

kullanan genel ortaöğretim okulları,

4. Araştırma örneklemine alınan ve *Breeze 9* İngilizce ders kitabını kullanan genel ortaöğretimde görev yapan İngilizce dersi öğretmenleri, 9. sınıf öğrencileri ve İngilizce branş müfettişleri ile sınırlıdır.

1.7. TANIMLAR

Ders Kitabı: Genel liselerde okutulmak üzere Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan ve Talim ve Terbiye Kurulunun 30.06.2008 tarih ve 142 sayılı Kararı ile kabul edilen *Breeze 9* İngilizce ders kitabı.

Öğretmen Kitabı: Genel liselerde okutulmak üzere Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan ve Talim ve Terbiye Kurulunun 30.06.2008 tarih ve 142 sayılı Kararı ile kabul edilen *Breeze 9* İngilizce ders kitabı takımında yer alan öğretmen kitabı

Öğrenci Çalışma Kitabı: Genel liselerde okutulmak üzere Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan ve Talim ve Terbiye Kurulunun 30.06.2008 tarih ve 142 sayılı Kararı ile kabul edilen *Breeze 9* İngilizce ders kitabı takımında yer alan öğrenci çalışma kitabı.

1.8. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde ders kitaplarının değerlendirilmesine yönelik yurtiçinde ve yurtdışında yapılan çalışmalara özetle yer verilmiştir.

1.8.1. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Yabancı dil ders kitaplarına yönelik yurt dışında genelde yabancı dil İngilizce ders kitaplarının değerlendirilmesi ve ders kitabı seçim ölçütlerine yönelik çalışmalar bulunmaktadır.

Simao Henriques 2009 yılında Kansas Üniversitesinde yürüttüğü doktora tezi çalışmasında Angola' da 7. ve 8. sınıflarda okutulan yabancı dil İngilizce ders kitaplarını tasarım ve içerik özelliklerine (okuma parçalarına, kelime ve dil bilgisi alıştırmalarına) göre değerlendirmiştir. Angola devlet okullarında ülkemizdeki uygulamaya benzer şekilde Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlattırılan kitaplar okutulmaktadır. Henriques çalışmasında değerlendirme aracı olarak, Amerika Yabancı Dil Öğretimi Konseyi (ACTFL) tarafından hazırlanan ve ders kitabı değerlendirme ölçütlerinden oluşan kontrol listesini uyarlayarak kullanmıştır. Ayrıca İngiliz Dili Eğitiminde doktora çalışması yapan altı öğrenci ile ders kitaplarının değerlendirmesine yönelik odak grup görüşmesi yapmıştır. Görüşmelerden ve değerlendirme çalışmalarından çıkan sonuçlara göre ders kitapları Eğitim Bakanlığı tarafından belirtilen hedefleri kazandırmakta ve belirtilen ders kitabı ölçütlerini karşılamakta yetersiz kalmıştır.

Yabancı dil İngilizce ders kitabı seçim ölçütlerine ilişkin bir diğer çalışma Tayvan'daki üniversite birinci sınıfta okutulan ders kitaplarının seçim ölçütlerine yönelik yapılmıştır. Wen-shan Ko (2009) Texas A&M Üniversitesinde doktora tezi olarak hazırladığı çalışmada, Tayvan üniversitelerinde görevli 10 İngilizce dersi öğretmeni ile ders kitabı seçim ölçütlerine yönelik görüşme yapmıştır. Yapılan görüşmelerden öğretmenlerin sıklıkla kullandıkları 15 ölçüt özetle şu şekildedir: 1) dört dil becerisi, 2) öğrenci ihtiyaçları, 3) yabancı dil düzeyi, 4) özgünlük, 5) iletişimi sağlama, 6) düzen, 7) çoğulculuk, 8) kültürel bilgi sunma, 9) yöntem, 10) alıştırmaların uygunluğu, 11) görseller, 12) yönergelerin açık olması, 13) maliyetinin uygun olması, 14) kitabı tanıyor olma 15) yardımcı materyaller. Katılımcıların önceliğinde yer alan ölçütler ise sırasıyla şöyledir: öğrenci ihtiyaçları, özgünlük, kitabın yardımcı materyalleri ve iletişim özellikleri. Araştırmacı ayrıca öğretmenlerin ders kitabı seçim ölçütleri ile alan yazındaki ölçütleri karşılaştırmış ve her iki grubun ortak ölçütlerinin öğrenci ihtiyaçları, kitabın seviyesi ve özgünlük olduğunu belirtmiştir.

Talal Abdul-Rahman Al-Hajailan (1997) Mississippi Üniversitesinde doktora tezi çalışması kapsamında Suudi Arabistan'da yabancı dil olarak İngilizce dersinin öğretiminde sıkıntı yaşandığını ve bunun nedenlerinin sürekli ders kitaplarında arandığını tespit etmiştir. Suudi Arabistan Eğitim Bakanlığı tarafından bu sorunun çözümüne yönelik ders kitapları serisi hazırlattırılmış. Al- Hajailan ortaöğretim 3. kademedeki okutulan ders kitapları hakkında müfettiş ve öğretmen görüşlerini anket ve görüşme yoluyla toplamıştır. Verilerin analizi sonucunda ise ders kitaplarının güçlü ve zayıf yönlerini ortaya konmuştur. Araştırma sonucunda öğretmen kitabının öğretmenlere yardımcı olabilecek nitelikte olduğu, ders kitabının düzeninin öğretim açısından uygun bulunduğu ve kitapta hedef dilin kültürel öğelerine yer verilmesinin öğrenmeyi hızlandırdığı ve kolaylaştırdığı bildirilmiştir. Ancak eğitim sisteminde, her sınıf kademesi için birbirine paralel olmayan kitapların bulunması, incelenen kitapların öğretmenleri dersin hedefleri konusunda yeterince bilgilendirmemesi, genel görünüşünün ilgi çekici olmaması, ünite sıralamasının öğretim açısından uygun olmaması, okuma parçalarına yönelik sorular ve ses kasetlerinin bulunmaması, dil bilgisi konularında gereksiz tekrarlara yer verilmesi gibi zayıf yönlerinin olduğu belirtilmiştir. Araştırmada katılımcılar öneri olarak; öğretmen kitabı, ders kitabı ve çalışma kitabının bir kitap içerisinde toplanmasının, kitabın ilgi çekebilecek nitelikte yeniden tasarlanmasının, ünite sıralamasının ve dilbilgisi konularının yeniden düzenlenmesinin gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca okuma parçalarına yönelik sorulara ve ses kasetlerine yer verilmesi, kitaba imlâ ile çeviri konularının eklenmesi ve kitapların her beş yılda bir güncelleştirilmesi gerekli görülmüştür.

Ders kitaplarının değerlendirilmesine yönelik yurt dışında yapılan diğer bir çalışma ise İran'da 1965 yılından günümüze kadar ders kitabı olarak kullanılan 2 ayrı kitabın incelenmesine yöneliktir. Azizifar ve arkadaşları (2009, Procedia: 36-44) 2009 yılında 2 ayrı ders kitabını Tucker tarafından geliştirilen ders kitabı değerlendirme modeline göre değerlendirmişlerdir. Tucker (1975) yabancı dil ders kitaplarının değerlendirilmesine yönelik geliştirdiği modelinde 4 ana başlık üzerinde

durmuştur; telaffuz, dilbilgisi, içerik ve genel özellikler. Azizifar İran'da liselerde okutulan yabancı dil İngilizce ders kitaplarında öğrencilerin okuma, konuşma ve yazma becerilerinin gelişmesine yönelik etkinliklere yer verildiğini ancak bu etkinliklerin daha çok öğrenilen dil bilgisi konularını tekrar etmek amacıyla hazırlandığını ve öğrencilerin öğretmenleriyle ve arkadaşlarıyla iletişim kurmalarına imkân vermediğini belirtmiştir. Ayrıca ders kitaplarında hiçbir dinleme etkinliğinin olmamasının altı çizilmiş olup, mevcut etkinliklerin mekanik olduğu belirtilmiştir. Araştırmacılar yabancı dil materyallerinin sadece dil bilgisi öğretimi ile sınırlandırılmamasını ve dil öğretiminin temeli olan iletişimi sağlayabilecek şekilde düzenlenmesini önermişlerdir.

1.8.2. Türkiye'de Yapılan Araştırmalar

İlköğretim ve ortaöğretimde kullanılan yabancı dil ders kitaplarının değerlendirilmesine yönelik ülkemizde çeşitli çalışmalar bulunmaktadır.

Ozil ve Tapan (1991, s. 10-11) tarafından yapılan çalışmaya göre temel eğitimin ikinci kademe okullarında kullanılan ders kitapları çağdaş eğitim yöntemleri doğrultusunda incelendiğinde ortaya çıkan sonuçlar şöyledir:

Ders kitaplarında işlenen konular;

- Öğrencinin yaş ve bilgi düzeyinin üstündedir,
- Bilgi aktarımı çok fazla ve ayrıntılıdır,
- Verilen bilgilerin öğrencinin okul dışı dünyasıyla ilişkisi yok denecek kadar azdır.

Şahinel (1998) yüksek lisans tezinde, ilköğretim 6-7-8. sınıf İngilizce ders kitaplarının niteliklerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini belirlemeye çalışmıştır. Yapılan betimsel çalışmada anket kullanılmıştır. Anket sonuçlarına göre;

- Millî Eğitim Bakanlığı, 6-7-8. sınıf İngilizce ders kitapları, öğrencilerin yaşamalarındaki olayları tümdeşik dil becerileri yardımıyla kendi sözcüklerini kullanarak kısmen ifade edebilmelerine olanak sağlamaktadır.
- Öğrencilere kitaplarda yer alan okuma metinleri ile ilgili kısmen yazılı bağımsız çalışmalar yapma olanağı verilmemiştir. Öğrenciler böylece dili tam olarak üretken bir şekilde kullanamamaktadırlar.
- Öğrenciler sorulara yanıtları ancak parçaya bağımlı kalarak verebiliyorlar.
- Alıştırmalar öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde değildir ve mekaniktir.
- Kitaptaki metinler kısmen öğrencilerin yaş, bilgi ve gelişim düzeylerine uygundur.
- Metinler öğrencilerin okul dışı yaşantıları ile ilgili olmadığından ilgi uyandırmamaktadır.

Şahinel, Ozil ve Tapan'ın çalışmalarını kapsayan kitaplar ve öğretim programları ilköğretimin ve ortaöğretimin yeniden yapılandırılması kapsamında yenilenmiş olup, yenilenen öğretim programları çerçevesinde Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlattırılan yabancı dil İngilizce ders kitaplarının değerlendirilmesine yönelik alan yazında çalışmalar yapılmıştır. Bu kapsamda ilköğretim 4 ve 5. sınıflarda kullanılan *Time for English* adlı ders kitabı serisine yönelik 3 ayrı çalışma bulunmaktadır.

Özdemir (2007) yüksek lisans tez çalışmasında ilköğretim 4. sınıflarda okutulan *Time for English* adlı ders kitabının etkinliği hakkında öğretmenlerin görüş ve düşüncelerini belirlemeye çalışmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen öğretmen, öğrenci anketi ile öğretmen görüş formu kullanılmıştır. Araştırmaya Beypazarı ilçesindeki ilköğretim okullarında okuyan ve rastgele örnekleme yoluyla seçilen 102 dördüncü sınıf öğrencisi ile Altındağ, Beypazarı, Keçiören ve Mamak ilçelerindeki devlet okullarında görev yapan 15 İngilizce öğretmeni katılmıştır. Araştırma sonucunda hem araştırmaya katılan dördüncü sınıf öğrencileri hem de İngilizce öğretmenleri *Time for English 4* aslı ders kitabından memnun görünmektedirler. Öğrenciler arasındaki memnuniyet

düzeyi öğretmenlerden daha yüksek bulunmuştur. Ders kitabıyla ilgili öğrenciler yönergeler ve şarkılar ile ilgili iki sorun belirtirken, öğretmenler bunlara ek olarak öğretmen kitabı, kelime yükü, ünite sayısı ve dil öğelerinin sunumuyla ilgili dört sorun daha belirtmiştir.

Time for English 4 adlı ders kitabına yönelik bir diğer araştırma Arıkan (2008) tarafından yüksek lisans tez çalışması kapsamında yapılmıştır. İlköğretim 4. sınıf öğrencilerinin ve öğretmenlerinin ders kitabı hakkındaki görüşlerini ortaya koymak için anket ve görüşme yapılmıştır. Öğrenci anketinden çıkan sonuçlar genel olarak olumlu olmakla birlikte öğretmen anketinden ve görüşmelerinden çıkan sonuçlar değişkenlik göstermiştir. Görüşme yapılan 20 öğretmenden 7 öğretmen olumlu görüş bildirirken aynı sayıda öğretmen olumsuz görüş bildirmiştir. 6 öğretmen ise kitap hakkında herhangi bir görüş ortaya koymamıştır.

İlköğretimde okutulan *Time for English* ders kitabı serisine yönelik bir diğer çalışma ise 5. sınıflara yönelik yapılmıştır. Oflaz (2009) yüksek lisans tez çalışmasında *Time for English 5* adlı ders kitabı üzerine öğretmenlerin görüşlerini ve ders kitabının yapılandırmacılık kuramı ilkelerini hangi ölçüde sunduğunu bulmaya çalışmıştır. Gaziantep' de farklı ilköğretim okullarında görevli 140 öğretmene uygulanan anket sonuçlarından; ders kitabının öğretmen ve öğrencilere yapılandırmacı bir ortamda öğretme ve öğrenmeyi sağlamadığı, öğretmenlerin ilk ünitelerdeki kelime sayısından, coğrafi özelliklerin sunumundan ve dil seviyesinden memnun olmadıkları; bunun yanı sıra öğretmen kitabından daha iyi bir rehberliğe ve destekleyici materyallere ihtiyaç duydukları ortaya çıkmıştır.

- Alan yazında yurt içi çalışmalarda ortaöğretim seviyesinde yapılan çalışmalar Anadolu liselerinde okutulan ders kitabı serisine yönelik olmuştur. Anadolu liselerinde okutulan *New Bridge to Success* ve çalışmada incelenen *Breeze* adlı ders kitapları serileri Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü tarafından İzmir İl Millî Eğitim bünyesinde öğretmen ve akademisyenlerden oluşturulan

komisyona hazırlanmıştır. *New Bridge to Success* adlı ders kitabı ve serisi Anadolu liselerinde, *Breeze* ise genel liselerde İngilizce ders kitabı olarak kullanılmaktadır.

Çakıt (2006) *New Bridge to Success* 3 adlı İngilizce ders kitabına yönelik öğrenci ve öğretmen görüşlerini ortaya koymak için 8 öğretmenle görüşme yapıp 336 öğrenciye ise anket dağıtılmıştır. Çalışma sonucunda öğretmen ve öğrencilerin ders kitabı ile ilgili genel olarak olumsuz görüşlere sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Okuma parçalarının kelime yükü ve dilbilgisi bakımından sadeleştirilmesi gerektiği saptanmıştır. Ayrıca her iki grupta ders kitabının seviyesinin yüksek olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte kitabın farklı öğrenme stillerini dikkate almadığı da saptanmıştır. Ancak belirtilen olumsuzluklara karşın, kitap görsel açıdan güncel ve öğretime yardımcı nitelikte bulunmuştur.

Anadolu liseleri ders kitaplarına yönelik yapılan bir diğer çalışma *New Bridge to Success* 9 ders kitabının incelenmesine yönelik öğretmen tutumlarını ve Türkiye'deki lise öğrencileri için düzenlenebilecek model bir ders kitabı ile ilgili olarak öğretmen görüşlerine yönelik yapılmıştır. Aytuğ (2007) tarafından yüksek lisans tez çalışması olarak yapılan araştırma, Ankara ilinin farklı ilçelerinde görevli 60 İngilizce öğretmeni gerçekleştirilmiştir. Öncelikle 60 öğretmene anket dağıtılmıştır ve sonrasında anketi dolduran 12 öğretmenle görüşme yapılmıştır. Analizler öğretmenlerin *New Bridge to Success* adlı ders kitabının özelliklerine ilişkin değerlendirmeleri arasında uyum ve farklılıklar olduğunu göstermiştir. Çalışma sonuçlarına göre ders kitabının biçimsel özellikleri arasında yer alan kitabın genel görünüşü ve kitap içerisinde kullanılan görseller öğrencilerin ilgisini çekebilecek nitelikte olmayıp yetersiz bulunmuştur. İçerikle ilgili olarak, kitabın hedef dilin kültürel özelliklerini yeterince yansıtmadığı ve dinleme etkinliklerinin yetersiz olduğu belirtilmiştir. Yardımcı materyaller arasında yer alan çalışma kitabı ise ek alıştırma sunması bakımından yeterli bulunmuştur.

Çalışmada ders kitabı ve takımına yönelik bir takım öneriler sunulmuştur. Öncelikle kitap içerisinde yer alan başlıkların öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlenmesi ve kitaptaki görsellerin piyasada yer alan diğer yabancı dil kitaplarında olduğu gibi iyi kalitede ve ilgi çekici nitelikte olabilmesi için yeniden düzenlenmesi önerilmiştir. Öğretmen kitabının içeriğinin ise, öğretimde öğretmene yardımcı olabilecek ek yöntem bilgisi sunabilecek şekilde hazırlanması gerekliliği vurgulanmıştır.

Ders kitabı değerlendirilmesine yönelik yapılan diğer çalışmalar ise yükseköğretim düzeyinde kullanılan yabancı dil İngilizce ders kitaplarının değerlendirilmesidir. Savaş (1998) yüksek lisans çalışmasında Bilkent Üniversitesi İngilizce öğretiminde kullanılan ve orta düzey bir ders kitabı olan *Base 2* adlı ders kitabının değerlendirmesini yapmıştır. Çalışmada Bilkent Üniversitesi İngiliz Dili Meslek Yüksek Okulunda görevli 10 öğretmen ve üç farklı orta düzey sınıflarından seçilmiş 50 öğrenci yer almaktadır. Veri toplama aracı olarak öğretmen ve öğrenci anketi kullanılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre öğrenci ve öğretmenler kitap hakkında genelde olumlu görüşler bildirmişlerdir. Öğretmenlerin kitap hakkındaki görüşleri öğrencilere göre daha olumlu bulunmuştur. Ancak kitap kelime öğretimi ve konuşma etkinlikleri bakımından yetersiz bulunmuştur. Ayrıca araştırma sonucunda kitapta yer alan konular ve başlıklar öğrenciler tarafından sıkıcı bulunmuştur.

Yükseköğretim düzeyinde yapılan bir diğer çalışma Erentürk (1999) tarafından Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinde yabancı dil İngilizce ders kitabı olarak kullanılan *Changes 1* adlı kitabın değerlendirilmesine yönelik yapılmıştır. Yüksek lisans tez çalışması olarak hazırlanan çalışmada, İngilizce okutmalarına ve 1. sınıf öğrencilerine yönelik hazırlanan 2 ayrı anket uygulanmıştır. Anket sonuçlarına göre *Changes 1* ders kitabı ve serisi fiziksel özellikler, içerik ve yardımcı materyaller bakımından yeterli bulunmuştur.

Alan yazında ders kitaplarının değerlendirilmesine yönelik yapılan çalışmaların yanı sıra ders kitapları değerlendirme süreçlerinin ne şekilde yapıldığının tespitine yönelik çalışmalar da bulunmaktadır. Bu kapsamda, Akış (2006) yüksek lisans çalışmasında devlet okullarında ve özel okullarda görevli İngilizce öğretmenlerinin ders kitabı seçme ve değerlendirme İlkelerinin karşılaştırmalı bir çalışmasını yapmıştır. Çalışmada MEB'e bağlı devlet okullarında ve özel ilköğretim – ortaöğretim okullarında çalışan İngilizce öğretmenlerinin ders kitabı seçme ve değerlendirmede izledikleri sürecin ve kullandıkları ölçütlerin farklılık gösterip göstermediğini ve her iki tip okulda izlenen değerlendirme sürecinin bilimselliğini incelemek amacıyla 2005-2006 öğretim yılında 10 hafta süreyle 81 devlet okulunda ve 40 özel okulda görevli İngilizce öğretmenlerine 102 sorudan oluşan 3 bölümlük anketler uygulamıştır. Anket sonuçlarına göre, farklı özel ve devlet okullarından görevli öğretmenlerin ders kitabı seçme ve değerlendirme ölçütlerinin farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Devlet okullarında görevli öğretmenlerin kitap inceleme ve değerlendirme pratiğinin özel okul öğretmenleriyle karşılaştırıldığında daha az bilimsel yollarla yaptığı saptanmıştır. Diğer önemli saptama ise; devlet okullarındaki İngilizce öğretmenlerinin kitap seçerken veya değerlendirirken dil öğrenme stratejilerinin söz konusu kitapta bulunup bulunmamasına daha az önem veriyor olmalarıdır.

Alan yazında konu alanı ders kitabı incelemesi ve seçimine ilişkin başvurulabilecek kaynak kitaplar bulunmaktadır. Kılıç ve Seven (2008) *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme* adlı kitabında, ders kitaplarının öğretim programlara uygunluğunu, öğretimdeki yerini ve hazırlama aşamalarını detaylı olarak açıklamışlardır.

Ceyhan ve Yiğit (2004) ders kitaplarını yardımcı ders gereçleri ile birlikte ele almıştır. Ders kitaplarına yönelik eleştirel yaklaşımların bulunduğu kitapta, kitap seçimi ve bu seçimde kullanılan ölçütler detaylandırılmıştır. Ayrıca diğer ülkelerde ders kitapları uygulamalarının ne şekilde yapıldığına ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Küçükahmet'in (2004) editörlüğünü yaptığı *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu* adlı kitapta ders kitapları; nitelikleri, eğitim programlarındaki yeri, önemi, inceleme örnekleri ve yapılan yenilikler açısından ele alınmıştır. İlköğretim ders programlarının ayrıntılı olarak değerlendirilmesi kitap içerisinde yer almaktadır.

Ataman ve diğerleri (2001) İngilizce dersi 4-8. sınıfların ders kitaplarını; biçim ve tasarım, içerik, öğretim yöntem ve stratejileri, öğrencilerin gelişim özelliklerine göre ne şekilde yazılması gerektiği üzerinde durmuşlardır.

Mevcut çalışmalardan da anlaşılacağı üzere ortaöğretim düzeyinde kitap değerlendirilmesine yönelik yapılan araştırmalar Anadolu liseleri yabancı dil İngilizce ders kitabı takımı ile sınırlı kalmıştır. Genel lise İngilizce ders kitabı takımının değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Ayrıca mevcut çalışmalarda ders kitabı değerlendirilmelerinde başvuru alan öğretmen ve öğrenci görüşlerine ek olarak öğretim faaliyetlerinin uygulamasından denetlemesinden ve geliştirilmesinden sorumlu olan İngilizce branş müfettişlerinin görüşlerine yer verilmemiştir. Ortaöğretim 9. sınıf İngilizce ders kitabı 2008-2009 öğretim yılında ilk kez kullanıldığı için ders kitabı ve takımı ile ilgili görüşlere yönelik çalışmalar yapılmamıştır. Bu kapsamda, çalışmada yenilenen ortaöğretim 9. sınıf yabancı dil İngilizce ders kitabı *Breeze 9* ve takımı hakkında öğrenci, öğretmen ve müfettiş görüşlerinin alınması kitap takımlarının düzeltilerek geliştirilmesi çalışmalarına ışık tutacak; dolayısıyla da Türkiye'de yabancı dil öğretiminin niteliğini artırma çabalarına katkıda bulunacaktır.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, veri toplama araçları ve verilerin analizine yer verilmiştir.

2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmada geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan tarama modeli kullanılmış olup araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmıştır (Karasar, 2009, s. 77). Araştırma, araştırmacı tarafından geliştirilen anketler ve görüşme yoluyla elde edilen veriler üzerinden yürütülmüştür.

2.2. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evreni, Ankara İli merkez ilçelerindeki genel liselerde görev yapan İngilizce öğretmenleri, Ankara İli merkez ilçelerindeki genel liselerde öğrenim gören 9. sınıf öğrencileri ve Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığında görevli İngilizce branş müfettişleridir.

Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, Bilgi İşlem, İstatistik ve Proje Şubesinden alınan bilgiler doğrultusunda; Ankara'nın merkez ilçelerindeki genel liselerde 244 İngilizce öğretmenin görev yaptığı belirlenmiştir. Bu araştırmada genel liselerde görevli İngilizce öğretmeni örneklemini, evrendeki her birimin örnekleme seçilmede eşit ve bağımsız olma olasılığı olan basit tesadüfi örnekleme yoluyla seçilen 120 İngilizce öğretmeni oluşturmaktadır (Balci, 2007, s. 84). Araştırmada yer alan İngilizce öğretmeni örneklemini Ankara merkez ilçelerindeki genel liselerde görev yapan İngilizce öğretmenlerinin % 49.18'ni oluşturmaktadır.

Ankara'nın merkez ilçelerindeki genel liselerde öğrenim gören 9. sınıf öğrenci sayısı 17.941'dir. Bu araştırmanın genel lise 9. sınıf öğrencileri örnekleme, basit tesadüfi örnekleme yoluyla seçilen 1160 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada yer alan genel lise 9. sınıf öğrencileri örnekleme Ankara merkez ilçelerindeki genel lise 9. sınıf öğrencilerinin %6.46'sını oluşturmaktadır. Tablo 2.1 de örnekleme alınan okul, öğrenci ve öğretmen sayılarının ilçelere dağılımı verilmiştir.

Tablo 2.1. Örnekleme Alınan Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayılarının İlçelere Göre Dağılımı

İLÇELER	ÖRNEKLEM		
	OKUL SAYILARI	ÖĞRENCİ	ÖĞRETMEN
Çankaya	11	440	50
Keçiören	10	400	38
Yenimahalle	4	160	16
Sincan	4	160	16
TOPLAM	29	1160	120

Millî Eğitim Bakanlığı, Teftiş Kurulu Başkanlığından alınan bilgiler doğrultusunda Türkiye genelinde toplam 16 İngilizce branş müfettişi bulunmaktadır. Bunların 14'ü Ankara ilinde ikamet etmektedir. Bu araştırmada basit tesadüfi örnekleme yoluyla 4 müfettişe ulaşılmış olup, örneklem evrenin % 28.5'ini oluşturmaktadır.

2.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARININ GELİŞTİRİLMESİ VE UYGULANMASI

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından öğrencilere ve öğretmenlere yönelik olarak geliştirilen öğrenci ve öğretmen anketi ile Millî Eğitim

Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığında görevli İngilizce branş müfettişlerine yönelik hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

2.3.1. Anket Formlarının Geliştirilmesi ve Uygulanması

Bu araştırmada genel ortaöğretim kurumlarında kullanılan *Breeze 9* İngilizce ders kitabı ve takımına ilişkin öğrenci, öğretmen görüşleri araştırmacı tarafından geliştirilen anket formuyla elde edilmiştir. Anketin girişinde öğrenci ve öğretmenleri bilgilendirmek amacıyla anketin amacı ve kullanımına ilişkin bilgileri içeren açıklamaya yer verilmiştir.

Öğrenci anketindeki maddeler ders kitabı ve çalışma kitabı olmak üzere iki başlık altında toplanmıştır. Öğretmen anketindeki maddeler ders kitabı, çalışma kitabı ve öğretmen kitabı olmak üzere 3 başlık altında toplanmıştır. Ankette 5' li likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmış olup, öğrenci ve öğretmenlerin katılma dereceleri "Tamamen Katılıyorum", "Katılıyorum", "Kararsızım", "Katılmıyorum", "Kesinlikle Katılmıyorum" seçenekleriyle ifade edilmiştir.

Bu çalışmada kullanılan anket 3 şu aşamada geliştirilmiştir:

1. Yabancı dil öğretiminde kullanılan öğretim materyallerine ve ders kitaplarına ilişkin yurtiçinde ve yurtdışında bulunan çalışmalar incelenmiştir. Ders kitapları değerlendirmesine ilişkin alanyazında kullanılan değerlendirme ölçütleri ve kontrol listeleri ışığında anket formları hazırlanmıştır.
2. Hazırlanan anket formlarının kapsam geçerliliğine ilişkin uzman görüşü alınmıştır.
3. Anket maddeleri öğretmenler ve öğrencilerle görüşme yapılarak denenmiş ve gelen bildirimlere göre tekrar düzenlenmiştir.

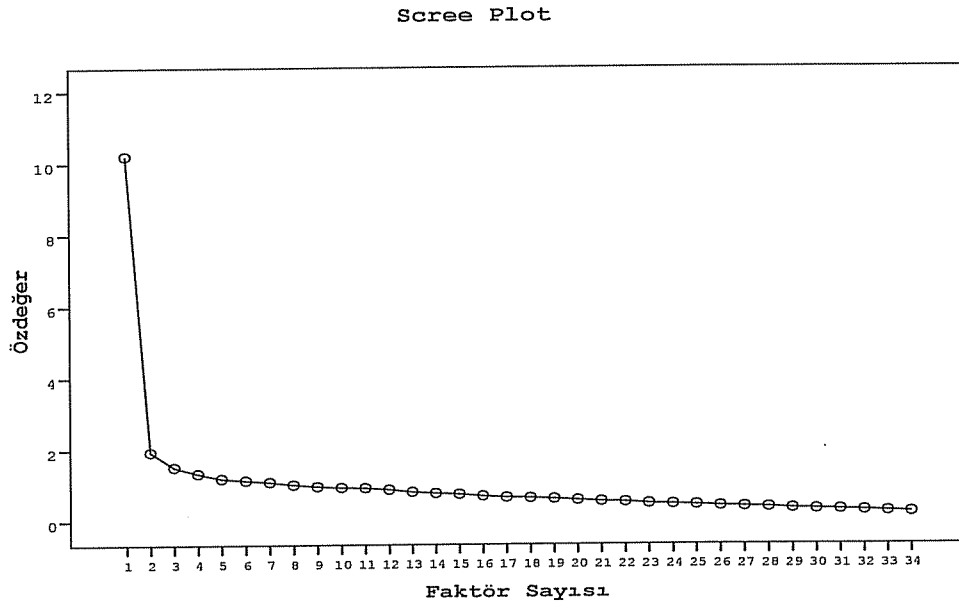
4. Hazırlanan 34 maddelik öğrenci anketi formu ve 52 maddelik öğretmen anketi formunun ön deneme çalışması için Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğünden gerekli izin alınmıştır (EK 1). Ankara İli merkez ilçelerindeki ortaöğretim kurumları 9.sınıfta öğrenim gören 250 öğrenci ve Ankara ilinde görev yapan toplam 140 öğretmenle ön deneme çalışması yapılmıştır.
5. Öğrenci anketi formu ön deneme çalışmasında ölçeğin yapı geçerliği kapsamında faktöriyel yapısını belirlemek amacıyla açıklayıcı faktör analizi yapılmış ve buna Varimax döndürme işlemi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 2. 2. de gösterilmiştir.

Tablo 2.2: Öğrenci Anketi Açıklayıcı Faktör Analizi Toplam Değerleri

Faktör	Öz Değerler			Varimax döndürme sonucu Faktör yüklerinin kareleri toplamı		
	Toplam	Açıklanan Varyans %	Birikimli Varyans %	Toplam	Açıklanan Varyans %	Birikimli Varyans %
1	10,213	30,039	30,039	10,213	30,039	30,039
2	1,941	5,710	35,748			
3	1,520	4,471	40,219			
4	1,342	3,946	44,165			
5	1,194	3,513	47,678			
6	1,141	3,357	51,035			
7	1,099	3,232	54,267			
8	1,023	3,008	57,275			
Kaiser-Meyer-Olkin örneklem yeterliliği:0.904						
Bartlett's Küresellik testinin ki kare değeri= 3021,914 Sd= 561 p=0.000						

Açıklanan toplam varyans tablosu incelendiğinde 34 maddelik ölçekte 1 özdeğerinden büyük 8 faktörün bulunduğu ve bu 8 faktörlü ölçme aracı ile ölçülen özelliğin %57'sinin ölçüldüğü gözlenmiştir. Ancak özdeğerler veya özdeğerlere ilişkin faktör grafiği (scree plot) sonuçları incelendiğinde belirgin olarak 34

maddenin tek faktör altında toplandığı gözlenmiştir. Özdeğerlere ilişkin grafik Şekil 2.1.'de gösterilmiştir.

Şekil 2.1: Özdeğerlere ilişkin faktör grafiği

1. faktörün özdeğerinin (10.213) 2. faktörün özdeğerinden (1.941) bir hayli büyük olması ölçeğin tek boyutlu olduğu şeklinde yorumlanmaktadır.

Kaiser-Meyer-Olkin istatistiğinin 0,904 olduğu ve bu istatistiğin 0.50 den büyük çıkması ise veriler için örneklem sayısının yeterli olduğunun bir göstergesidir (Kalaycı, 2005, s. 322). Oran ne kadar yüksek ise veri seti faktör analizi yapmak için o kadar iyidir. Bartlett küresellik testi sonuçları da verilerin faktör analizi için uygunluğunu test eder. Dolayısıyla bu veriler için verilerin faktör analizine uygun olduğu gözlenmiştir ($p < 0.05$). Yamaç birikinti grafiğinde de tek faktörlü olduğu gözlenen veriler tek faktörle sınırlandırılıp açıklayıcı faktör analizi tekrar yapılmıştır. Faktör yükleri incelendiğinde 0,30 değerinden düşük faktör yüküne sahip 8. maddenin (faktör yükü 0.237) olduğu gözlenmiş ve bu madde ölçekten çıkarılarak tek faktörle sınırlandırılmış faktör analizi yinelenmiştir. 33 maddelik ölçeğin faktör

yüklerinin 0.336 ile 0.692 arasında değiştiği gözlemlenmiştir. Dolayısıyla faktör yük değerleri bakımından (faktör yükü 0,30 değerinden düşük bir madde olmadığından) 33 madde olarak belirlenmiştir (Büyüköztürk, 2002).

Ölçeğin güvenirliğine Cronbach Alpha katsayısı ile bakılmıştır. 33 maddelik ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.930 olarak yüksek bir güvenirlik elde edilmiştir. Güvenirlik katsayısı, 0 ile +1 arasında değişkenlik gösterir. Güvenirlik katsayısının 1'e yakın değerler alması güvenirliğin yüksek olduğu, maddeler arasında iç tutarlılığın yüksek olduğu anlamına gelir ve istendiktir. Ölçek maddelerinin madde geçerlik katsayısı olarak da bilenen madde-toplam korelasyonları incelenmiştir. 33 Maddelik ölçeğin madde toplam korelasyonlarının da 0,30 değerinden yüksek olduğundan nihai uygulamaya (EK 2) 33 madde ile devam edilmiştir.

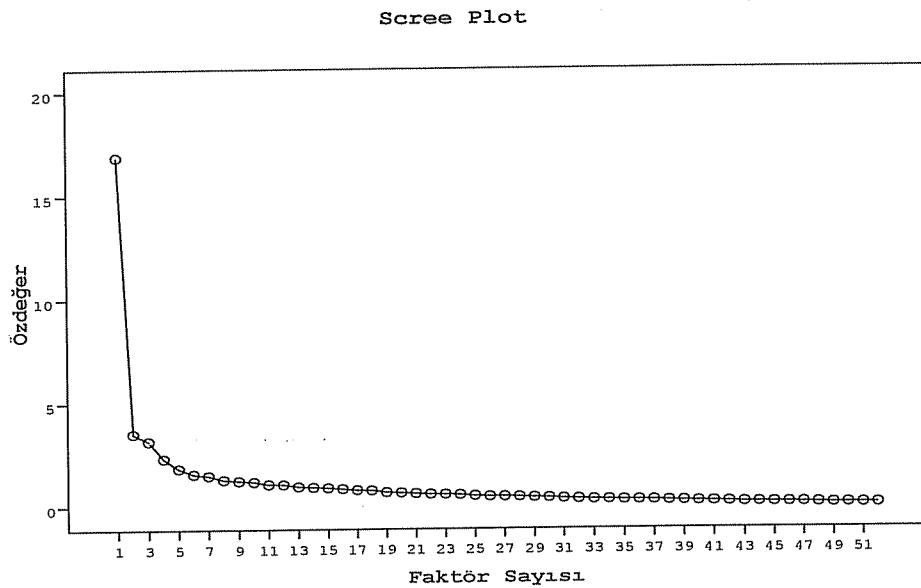
Breeze 9 İngilizce ders kitabına, öğretmen kitabına ve çalışma kitabına ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemek amacıyla 52 maddelik hazırlanan ölçek 140 öğretmene uygulanarak ön deneme çalışması yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği kapsamında faktöriyel yapısını belirlemek amacıyla ön deneme çalışmasında toplanan verilere açıklayıcı faktör analizi işlemi uygulanmış ve sonuçları Tablo 2.3 de gösterilmiştir.

Tablo 2.3: Öğretmen Anketi Ön Deneme Çalışmasında Toplanan Verilere İlişkin Faktör Analizi Sonuçları

Faktör	Öz değerler (52 madde için sınırlandırılmamış faktör analizi)			48 madde için Faktör Analizi tek faktörle sınırlandırıldığında		
	Toplam	Açıklanan Varyans %	Birikimli Varyans %	Toplam	Açıklanan Varyans %	Birikimli Varyans %
1	16,879	32,460	32,460	16,633	34,652	34,652
2	3,530	6,789	39,249			
3	3,173	6,101	45,350			
4	2,328	4,477	49,828			
5	1,846	3,551	53,378			
6	1,577	3,032	56,410			

7	1,493	2,872	59,282	
8	1,295	2,490	61,772	
9	1,239	2,382	64,154	
10	1,191	2,291	66,445	
11	1,067	2,053	68,498	
12	1,055	2,030	70,527	
Kaiser-Meyer-Olkin örneklem yeterliliği:0.843				
Bartlett's Küresellik testinin ki kare değeri= 4024,040 Sd= 1326 p=0.000				

Açıklanan toplam varyans tablosu incelendiğinde 52 maddelik ölçekte 1 özdeğerinden büyük 12 faktörün bulunduğu ve bu 12 faktörlü ölçme aracı ile ölçülen özelliğin %71'inin; 2 özdeğerinden büyük 4 faktörün bulunduğu ve bu 4 faktörlü ölçme aracı ile ölçülen özelliğin %50'sinin; 3 özdeğerinden büyük 3 faktörün bulunduğu ve bu 3 faktörlü ölçme aracı ile ölçülen özelliğin %45'inin ölçüldüğü gözlenmiştir. Ancak özdeğerler veya öz değerlere ilişkin faktör grafiği (scree plot) sonuçları incelendiğinde belirgin olarak 52 maddenin tek faktör altında toplandığı gözlenmiştir. Özdeğerlere ilişkin grafik Şekil 2.2'de gösterilmiştir.

Şekil 2.2: Özdeğerlere ilişkin faktör grafiği

1. faktörün özdeğerinin (16.879) 2. faktörün özdeğerinden (3.530) bir hayli büyük olması ölçeğin tek boyutlu olduğu şeklinde yorumlanmaktadır.

Kaiser-Meyer-Olkin istatistiğinin 0,843 olduğu ve bu istatistiğin 0.50 den büyük çıkması ise veriler için örneklem sayısının yeterli olduğunun bir göstergesidir (Kalaycı, 2005, s. 322). Bartlett küresellik testi sonuçları da verilerin faktör analizi için uygunluğunu test eder. Dolayısıyla bu veriler için verilerin faktör analizine uygun olduğu gözlenmiştir ($p < 0.05$). Yamaç birikinti grafiğinde de tek faktörlü olduğu gözlenen veriler tek faktörle sınırlandırılıp açıklayıcı faktör analizi tekrar yapılmıştır. Faktör yükleri incelendiğinde 0,30 değerinden düşük faktör yüküne sahip dört maddenin (12, 33, 36 ve 43. maddeler) olduğu gözlenmiş ve bu madde ölçekten çıkarılarak tek faktörle sınırlandırılmış faktör analizi yinelenmiştir. 48 maddelik ölçeğin faktör yüklerinin 0.327 ile 0.725 arasında değiştiği ve açıklanan toplam varyansın %35 olduğu gözlemlenmiştir. Tek faktörlü çalışmalarda açıklanan toplam varyansın en az %30 olması beklenmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010)

Ölçeğin güvenirliğine Cronbach Alpha katsayısı ile bakılmıştır. 48 maddelik ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.957 olarak yüksek bir güvenirlik elde edilmiştir. Ölçek maddelerinin madde-toplam korelasyonları incelendiğinde 48 maddelik ölçeğin madde toplam korelasyonlarının da 0.301 ile 0.675 arasında değiştiği ve madde geçerlik katsayılarının 0,30 değerinden yüksek olduğu gözlenmiştir. Bunun sonucunda, nihai çalışmada 48 maddeden oluşan öğretmen anketi formu kullanılmıştır (EK 3).

2.3.2. Görüşme Formlarının Geliştirilmesi ve Uygulanması

Millî Eğitim Bakanlığı, Teftiş Kurulu Başkanlığında görevli İngilizce branş müfettişleriyle araştırmacı tarafından hazırlanan yarı-yapılandırılmış görüşme formu üzerinden görüşme yapılmıştır. Alanyazında yabancı dil ders kitaplarına yönelik Teftiş Kurulu Başkanlığında görevli branş müfettişlerinin görüşlerinin yer

aldığı herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bu yönüyle, çalışma alanında bir ilk olma özelliği taşımaktadır

Yarı-yapılandırılmış görüşme forumlarının hazırlanma ve uygulanma aşamaları şu şekildedir:

1. Asıl uygulamada kullanılacak olan öğretmen anketi maddeleri açık uçlu sorulara dönüştürülerek taslak görüşme formu oluşturulmuştur.
2. Taslak görüşme formuna ilişkin uzman görüşü alınmıştır. Görüşmeler sonucunda 10 maddeden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır (EK 4).
3. Görüşmenin yapılabilmesi için Millî Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığından gerekli izin yazı ile alınmış (EK 5) ve Teftiş Kurulu Başkanlığına görüşme talebi için başvuruda bulunulmuştur.
4. Bakanlık müfettişlerinin sürekli il dışında bulunmaları sebebiyle görüşmeler aralıklarla yapılmış ve ses kaydı katılımcıların talebi üzerine kullanılmamıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşme formu ile yapılan görüşmelerde elde edilen veriler not alma usulüne göre kayda alınmıştır. Görüşmeden elde edilen verilerin düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasına imkan veren betimsel analiz yapılarak veriler, ders kitabı, öğretmen kitabı ve çalışma kitabı boyutlarına göre özetlenerek yorumlanmıştır (Şimşek ve Yıldırım, 2006, s. 224).

2.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Öğrencilerin ve öğretmenlerin ortaöğretim *Breeze 9* İngilizce ders kitabı ve takımına ilişkin görüşlerini almak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen öğrenci ve öğretmen anketleri Ankara İl Millî Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alındıktan sonra Ankara merkez ilçelerden tesadüfi örnekleme yoluyla seçilen 29 okulda uygulanmıştır. Çalışmaya katılmak gönüllülük esasına dayalı olduğundan araştırmacı belirlenen 29 okulun müdüründen ve İngilizce öğretmenlerinden gerekli

izin ve belgeler eşliğinde tekrar izin almış olup, anketler İngilizce dersi öğretmenlerinin eşliğinde 2010-2011 öğretim yılının ikinci döneminde uygulanmıştır. Anketlerin dağıtımı ve toplanması araştırmacı tarafından yapılmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı, Teftiş Kurulu Başkanlığında görevli İngilizce branş müfettişlerinin ortaöğretim *Breeze 9* İngilizce ders kitabı ve takımına ilişkin görüşlerini almak amacıyla araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış olup, müfettişler ile görüşme yapabilmek amacıyla, Millî Eğitim Bakanlığı, Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığından yasal izin alınmıştır. Görüşmeler araştırmacı tarafından 2010-2011 öğretim yılının ikinci yarısında Bakanlık müfettişlerinin il dışı seyahatleri dolayısıyla müfettişler tarafından belirlenen tarihlerde gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde müfettişlerin talebi üzerinde ses kayıt cihazı kullanılmamıştır.

2.5. VERİLERİN ANALİZİ

Katılımcılar tarafından cevaplandırılan anket soruları kontrol edildikten sonra değerlendirme yapılmıştır. Birinci ve ikinci alt probleme ilişkin öğrenci ve öğretmenlerin *Breeze 9* ve takımına ilişkin görüşlerini belirttikleri anket maddelerine verdikleri cevaplar Tablo 2.4' deki belirtke tablosuna göre alt kategorilere bölünerek yüzde (%), frekans (f) istatistikleri ile incelenmiş olup veriler tablolaştırılarak sunulmuştur.

Araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin, Bakanlık müfettişleri ile yarı yapılandırılmış görüşme formu ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler ders kitabı, öğretmen kitabı ve çalışma kitabı boyutlarına göre betimsel analiz yapılarak yorumlanmıştır.

Tablo 2.4: Öğrenci ve Öğretmen Anketleri Belirtke Tablosu

MATERYALİN ADI	ALT KATEGORİLER	MADDE SAYISI	
		ÖĞRETMEN ANKETİ	ÖĞRENCİ ANKETİ
DERS KİTABI	Biçimsel Özellikleri	8	7
	İçerik	5	4
	Alıştırmalar/Etkinlikler	6	4
	Dilbilgisi	2	2
	Dört Dil Becerisi	4	4
	Kelime Öğrenimi	2	2
ÇALIŞMA KİTABI	Biçimsel Özellikleri	2	2
	Alıştırmalar/Etkinlikler	8	7
ÖĞRETMEN KİTABI	Biçimsel Özellikleri	3	-
	Yöntem Bilgisi	5	-
	Sınama Durumları	3	-
TOPLAM		48	32

Dördüncü alt probleme yönelik olarak, öğretmenlerin ders kitabı ve takımı hakkındaki görüşlerinin görev yaptıkları okulların bulunduğu ilçelere göre farklılaşıp farklılaşmadığı Tablo 2.4' deki belirtke tablosuna göre gruplandırılarak tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile analiz edilmiş olup veriler tablolaştırılarak sunulmuştur.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, verilerin analizinden elde edilen bulgular alt problemlere dayalı olarak sunulmuş ve ardından bu bulguların yorumlarına yer verilmiştir.

3.1. 1. Alt Probleme İlişkin Bulgular

1. Alt Problem: *Genel lise 9. sınıf öğrencilerinin, Breeze 9 İngilizce ders kitabı ve çalışma kitabına ilişkin görüşleri nelerdir?*

Birinci alt probleme cevap bulmak amacıyla 33 maddeden oluşan öğrenci anketi Ders Kitabı ve Çalışma Kitabı olmak üzere 2 alt başlıkta toplanmıştır. Ders kitabına ilişkin bulgular incelenirken anket maddeleri *Biçimsel Özellikler, İçerik, Alıştırma ve Etkinlikler, Dilbilgisi, Dört Dil Becerisi, Kelime Öğrenimi* olmak üzere 6 alt başlık, Çalışma Kitabında ise Biçimsel Özellikler ve Alıştırma/Etkinlikler başlığı altında toplanmıştır.

Öğrencilerin ders kitabının biçimsel özelliklerine ilişkin görüşlerini belirttikleri anket maddelerine verdikleri cevaplar yüzde frekans istatistikleri ile incelenmiştir. Öğrencilerin ders kitabının biçimsel özelliklerine ilişkin görüşleri Tablo 3.1’de yüzde (%) ve frekans (f) olarak sunulmuştur.

Tablo 3.1
Öğrencilerin Breeze 9 Ders Kitabının Biçimsel Özelliklere İlişkin Görüşlerine
Ait Betimsel İstatistikler

MADDE	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1. Ders kitabının genel görünüşü ilgi çekicidir.	258	22%	322	28%	242	21%	262	23%	76	7%	1160
2. Ders kitabının düzeni, estetik olup kullanımını kolaylaştıracak şekilde tasarlanmıştır.	165	14%	308	27%	302	26%	303	26%	80	7%	1158
3. Ders kitabında kullanılan yazı büyüklüğü ve biçimi okumayı kolaylaştırıcı niteliktedir.	63	5%	116	10%	139	12%	494	43%	348	30%	1160
4. Ders kitabında kullanılan görseller (resim, tablo, grafik, çizelge ve şekiller) ilgi çekici nitelikte olup uygun yerlerde kullanılmıştır.	108	9%	178	15%	253	22%	384	33%	236	20%	1159
5. Ders kitabının içerisinde, kitabın kullanımına ilişkin yeterli açıklama bulunmaktadır.	233	20%	320	28%	283	24%	223	19%	100	9%	1159
6. Ders kitabında yer alan sözlük, kelime dağarcığımızı geliştirmeye yardımcı olacak niteliktedir.	250	22%	259	22%	264	23%	281	24%	106	9%	1160

Öğrencilerin ders kitabı ve takımına ilişkin bulguları belirtilirken, “Kesinlikle Katılmıyorum” ve “Katılmıyorum” seçenekleri ile “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” seçenekleri sonuçların daha belirgin olarak okunabilmesi açısından birlikte değerlendirilmiştir.

Tablo 3.1 incelendiğinde, ders kitabının genel görünüşünün ilgi çekici olup olmadığına ilişkin olarak öğrencilerin % 50’sinin olumsuz görüş bildirirken, bu maddeye ilişkin “Karasızım” seçeneğini işaretleyenlerin oranının % 21, ders kitabının genel görünüşünü ilgi çekici bulanların oranının ise % 29 olduğu görülmektedir. Ders kitabının düzeninin estetik olup kullanımı kolaylaştıracak şekilde tasarlanıp tasarlanmadığına ilişkin olarak toplamda olumsuz yönde görüş bildirenlerin sayısı oldukça yüksektir (n. 473, %41). Öğrencilerin % 73’ü ders kitabında kullanılan yazı büyüklüğünün ve biçiminin okumayı kolaylaştırıcı nitelikte olduğunu düşünmektedir.

Ders kitabının biçimsel özellikleri arasında yer alan ve öğrenciler tarafından olumlu görüş bildirilen diğer bir madde kitabın görsellerine ilişkindir. Öğrencilerin % 53’ü ders kitabında kullanılan görselleri ilgi çekici bulup, bunların uygun yerde kullanılmadığını düşünmektedir.

Öğrencilerin ders kitabının içeriğine ilişkin görüşleri Tablo 3.2’de yüzde (%) ve frekans (f) olarak sunulmuştur

Tablo 3.2
Öğrencilerin Breeze 9 Ders Kitabının İçerik Özelliklere İlişkin Görüşlerine Ait
Betimsel İstatistikler

<i>Ders Kitabı İçerik</i>	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam n
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
7. Ders kitabında, her konunun sonunda bireysel çalışma yapmamıza imkân veren kaynakça bölümü bulunmaktadır.	275	24%	344	30%	247	21%	213	18%	78	7%	1157
8. Ders kitabı İngilizce öğrenen birisi olarak ihtiyaçlarıma uygundur.	300	26%	330	28%	255	22%	174	15%	99	9%	1158
9. Ders kitabında öğrenilen dilin (İngilizce) kültürünü yansıtan öğeler bulunmaktadır.	159	14%	238	21%	312	27%	333	29%	115	10%	1157
10. Ders kitabı gerçek yaşamla ilişkilidir.	237	20%	295	25%	275	24%	261	23%	89	8%	1157
11. Ders kitabında, İngilizce seviyeme uygun bir dil kullanılmıştır.	215	19%	242	21%	259	22%	306	26%	136	12%	1158

Ders kitabının biçimsel özelliklerine ilişkin maddelerin yer aldığı Tablo 3.2 incelendiğinde ders kitabının içerisinde, kitabın kullanımına ilişkin yeterli açıklama

olup olmadığına ilişkin olarak öğrencilerin %48'inin olumsuz görüş bildirdikleri görülmektedir. Ders kitabının biçimsel özellikleri içerisinde değerlendirilen sözlük bölümüne ilişkin seçenekler arasındaki dağılım birbirine yakın olmakla birlikte kaynakça bölümüne ilişkin öğrencilerin toplamda %54'ü olumsuz görüş bildirmişlerdir. Kitabın içeriğine ilişkin maddelere verilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin %54'ü ders kitabının ihtiyaçlarına karşılamadığını belirtmiştir. Öğrencilerin %45'i ders kitabının gerçek yaşamla ilişki olmadığını düşünürken, %38'i ders kitabında İngilizce seviyelerine uygun bir dilin kullanıldığı yönde görüş bildirmiştir. Ders kitabında öğrenilen dilin (İngilizce) kültürünü yansıtan öğelerin bulunup bulunmadığı sorusuna ilişkin ise öğrencilerin olumlu yöndeki seçenekleri işaretlediği gözlenmiştir (%39).

Öğrencilerin ders kitabında yer alan alıştırmalar ve etkinliklere ilişkin görüşleri Tablo 3.3'de yüzde (%) ve frekans (f) olarak sunulmuştur.

Tablo 3.3
Öğrencilerin Breeze 9 Ders Kitabının Alıştırmalarına ve Etkinliklerine İlişkin Görüşlerine Ait Betimsel İstatistikler

<i>Ders Kitabı Alıştırmalar Etkinlik</i>	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n
12. Ders kitabında, İngilizce öğrenmemizi sağlayacak alıştırma/etkinliklere yer verilmiştir.	145	13%	233	20%	220	19%	371	32%	188	16%	1157

Tablo 3.3'ün Devamı

<i>Ders Kitabı Alıştırmalar Etkinlikler</i>	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam n
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
13. Ders kitabındaki alıştırma/etkinlikler, İngilizce iletişim kurmamı ve anlamlı bir şekilde uygulama yapmamı desteklemektedir.	210	18%	318	27%	250	22%	266	23%	116	10%	1160
14. Ders kitabındaki alıştırma/etkinlikler, yaratıcı, bağımsız cevaplar vermemi sağlamaktadır.	206	18%	315	27%	316	27%	235	20%	87	8%	1159
15. Ders kitabındaki alıştırma/etkinlikler, dört dil becerisinin (okuma, yazma, konuşma ve dinleme) dengeli olarak gelişmesine yardımcı olabilecek niteliktedir.	223	19%	296	26%	294	25%	251	22%	96	8%	1160

Ders kitabında yer alan alıştırma ve etkinliklere yönelik maddelere verilen cevapların yer aldığı Tablo 3.3 incelendiğinde; öğrencilerin ders kitabında İngilizce öğrenmelerini sağlayacak alıştırmalara ve etkinliklere yer verildiği yönünde görüş bildirdikleri (% 48), ancak bu alıştırmaların ve etkinliklerin anlamlı iletişim kurmaları için yetersiz olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır (% 46). Öğrenciler ders kitabında yer alan alıştırmaların ve etkinliklerin bağımsız, yaratıcı cevaplar vermelerini sağlayamadığını (% 45) ve dört dil becerisinin dengeli olarak gelişmesine yardımcı olabilecek nitelikte olmadığını (% 45) düşünmektedirler.

Öğrencilerin ders kitabının dilbilgisi konuları, dört dil becerisi ve kelime öğretimine yönelik özelliklerine ilişkin görüşleri Tablo 3.4'te yüzde (%) ve frekans (f) olarak sunulmuştur.

Tablo 3.4

Öğrencilerin Breeze 9 Ders Kitabının Dilbilgisi Konuları, Dört Dil Becerisi Ve Kelime Öğrenimine İlişkin Görüşlerine Ait Betimsel İstatistikler

<i>Ders Kitabı Dilbilgisi, Dört Dil Becerisi, Kelime öğrenimi</i>	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n
16. Ders kitabında dilbilgisi konuları, kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru verilmektedir.	240	21%	221	19%	273	24%	286	25%	140	12%	1160
17. Ders kitabındaki dilbilgisi konuları, daha önce öğrendiğimiz konularla ilişkilendirilerek verilmektedir.	134	12%	179	15%	257	22%	369	32%	218	19%	1157
18. Ders kitabında, İngilizce dinleme becerimin gelişmesini destekleyen yeterli alıştırma/etkinliğe yer verilmiştir.	219	19%	317	27%	268	23%	265	23%	85	7%	1154
19. Ders kitabında, İngilizce konuşma becerimin gelişmesini destekleyen yeterli alıştırma/etkinliğe yer verilmiştir.	203	18%	330	29%	287	25%	246	21%	88	8%	1154
20. Ders kitabında, İngilizce okuma becerimin gelişmesini destekleyen yeterli alıştırma/etkinliğe yer verilmiştir.	181	16%	308	27%	232	20%	314	27%	122	11%	1157
21. Ders kitabında, İngilizce yazma becerimin gelişmesini destekleyen yeterli alıştırma/etkinliğe yer verilmiştir.	190	16%	319	28%	248	22%	295	26%	100	9%	1152

Tablo 3.4'ün Devamı

<i>Ders Kitabı Dilbilgisi, Dört Dil Becerisi, Kelime öğrenimi</i>	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam n
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
22. Ders kitabında, İngilizce kelime öğrenmemizi kolaylaştıracak farklı alıştırmalar/etkinlikler bulunmaktadır.	214	19%	310	27%	261	23%	253	22%	118	10%	1156
23. Ders kitabında, yeni öğrendiğimiz İngilizce kelimelerin ne şekilde telaffuz edileceğini gösteren yeterli alıştırmalar/etkinlik bulunmaktadır.	381	33%	317	27%	204	18%	174	15%	79	7%	1155

Tablo. 3.4. incelendiğinde; öğrenciler dilbilgisi konularının kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru sıralanıp sıralanmadığına ilişkin birbirine yakın seçenekleri işaretlemelerine rağmen bunların daha önce öğrenilen konularla ilişkilendirilerek verildiğini düşündükleri görülmektedir (% 51). Dört dil becerisine ilişkin anket maddelerine verilen cevaplar ışığında, öğrencilerin ders kitabının dört dil becerisini kazandırmada yetersiz olduğunu düşündükleri söylenebilir. Benzer şekilde kelime öğrenimine yönelik de olumsuz yöndeki maddeleri çoğunlukla işaretleyen öğrencilerin büyük bir çoğunluğu kelimelerin telaffuzlarına ilişkin ders kitabında yeterli etkinliğin/alıştırmanın bulunmadığını belirtmişlerdir (%60).

Öğrencilerin Çalışma kitabına ilişkin görüşleri Tablo 3.5'te yüzde (%) ve frekans (f) olarak sunulmuştur.

Tablo 3.5
Öğrencilerin Çalışma Kitabına İlişkin Görüşlerine Ait Betimsel İstatistikler

Çalışma Kitabı Biçimsel Özellikler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam n
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
24. Çalışma kitabının düzeni, estetik ve kullanımını kolaylaştıracak şekilde tasarlanmıştır.	238	21%	264	23%	242	21%	291	25%	116	10%	1151
25. Çalışma kitabı, içeriğin sıralanışı bakımından ders kitabı ile paralel gitmektedir.	156	14%	169	15%	253	22%	407	35%	164	14%	1151
26. Çalışma kitabında verilen yönergelerin dili, açık ve anlaşılırdır.	178	15%	285	25%	291	25%	304	26%	93	8%	1151
Çalışma Kitabı Alistirmalar/ Etkinlikler											
27. Çalışma kitabındaki alıştırma/etkinlikler, İngilizce seviyeye uygundur.	205	18%	252	22%	265	23%	317	28%	111	10%	1150
28. Çalışma kitabındaki alıştırma/etkinlikler, eğlenceli olup İngilizce öğrenmeye olan isteğini artırmaktadır.	310	27%	333	29%	226	20%	175	15%	105	9%	1149
29. Çalışma kitabında, İngilizce iletişim kurmamı destekleyen gerçek durumlara dayalı alıştırma/etkinliklere yer verilmiştir.	198	17%	341	30%	280	24%	216	19%	115	10%	1150
30. Çalışma kitabında, yaratıcı cevaplar vermeme sağlayan alıştırma/etkinlikler bulunmaktadır.	219	19%	369	32%	280	24%	198	17%	85	7%	1151
31. Çalışma kitabında, öğrendiğimiz konuların kalıcılığını sağlayan yeterli alıştırma/etkinliğe yer verilmiştir.	211	18%	369	32%	262	23%	223	19%	82	7%	1147

Tablo 3.5'in Devamı

Çalışma Kitabı Alıştırmalar/ Etkinlikler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam n
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
32. Çalışma kitabındaki alıştırma/etkinlikler, dört dil becerisinin (okuma, yazma, konuşma ve dinleme) dengeli olarak geliştirmesine yardımcı olabilecek niteliktedir.	222	19%	348	30%	277	24%	227	20%	76	7%	1150
33. Çalışma kitabında, kelime öğrenmemizi kolaylaştıracak yeterli sayıda çeşitli alıştırma/etkinliklere yer verilmiştir.	305	27%	350	30%	185	16%	201	17%	109	9%	1150

Çalışma kitabının biçimsel özelliklerine ilişkin maddelerin yer aldığı Tablo 3.5 incelendiğinde, öğrencilerin kitabın düzenini ve tasarımını estetik ve kullanım açısından uygun bulmadıkları (%44) görülmektedir. Öğrenciler çalışma kitabını içeriğin sıralanışını bakımından ders kitabıyla paralel bulmaktadır (%50). Ancak verilen yönergelerin dilinin açık ve anlaşılır olmadığını düşünmektedirler (%40). Çalışma kitabında yer alan alıştırmaların ve etkinliklerin öğrencilerin İngilizce seviyelerine uygun olup olmadığına ilişkin öğrencilerin % 40'ı olumsuz görüş bildirirken, %56'sı bunların eğlenceli bulmamaktadır. Öğrencilerin %51'i çalışma kitabında yer alan alıştırmaların ve etkinliklerin yaratıcı cevaplar vermelerini sağlayamadığını belirtirken yine aynı oranda öğrenilen konuların kalıcılığını sağlama bakımından bunları yetersiz bulmuştur. Ayrıca öğrencilerin %57'si çalışma kitabındaki alıştırmaların ve etkinliklerin kelime öğrenimi bakımından yetersiz olduğu yönünde görüş bildirmiştir.

3.2. 2. Alt Probleme İlişkin Bulgular

2. Alt Problem: Genel liselerde görev yapan İngilizce öğretmenlerinin, Breeze 9 İngilizce ders kitabı ve takımına ilişkin görüşleri nelerdir?

İkinci alt probleme cevap bulmak amacıyla 48 maddeden oluşan öğretmen anketi Ders Kitabı, Öğretmen Kitabı ve Çalışma Kitabı olmak üzere 3 alt başlıkta toplanmıştır. Ders kitabına ilişkin bulgular incelenirken anket maddeleri *Biçimsel Özellikler, İçerik, Alıştırma ve Etkinlikler, Dilbilgisi, Dört Dil Becerisi, Kelime Öğrenimi* olmak üzere 6 alt başlık altında toplanmış olup, öğretmen kitabına ilişkin bulgular *Biçimsel Özellikler, Yöntem Bilgisi, Ölçme ve Değerlendirme* alt başlıkları altında toplanmıştır. Çalışma Kitabına ilişkin bulgular ise *Biçimsel Özellikler* ve *Alıştırma/Etkinlikler* başlığı altında incelenmiştir. Öğretmenlerin ders kitabının biçimsel özelliklerine ilişkin görüşlerini belirttikleri anket maddelerine verdikleri cevaplar yüzde frekans istatistikleri ile incelenmiş olup Tablo 3.6.'da gösterilmiştir.

Tablo 3.6:
Öğretmenlerin Breeze 9 Ders Kitabının Biçimsel Özelliklerine İlişkin Görüşlerine Ait Betimsel İstatistikler

<i>Ders Kitabı Biçimsel Özellikler</i>	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam <i>n</i>
	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	
1- Ders kitabının genel görünüşü öğrencileri öğrenmeye özendirir	24	20%	55	46%	23	19%	15	13%	3	3%	120
2- Ders kitabının düzeni estetik ve kullanımını kolaylaştıracak şekilde tasarlanmıştır	17	14%	59	50%	22	18%	19	16%	2	2%	119
3- Ders kitabında kullanılan yazı büyüklüğü (punto) ve biçimi öğrencilerin kolay okuyabileceği düzeydedir	4	3%	16	13%	13	11%	77	64%	10	8%	120

Tablo 3.6'nın Devamı

Ders Kitabı Biçimsel Özellikler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
4- Ders kitabında kullanılan görseller (resim, tablo, grafik, çizelge ve şekiller) öğrencilerin ilgisini çekebilecek nitelikte olup uygun yerlerde kullanılmıştır	11	9%	47	39%	34	28%	27	23%	1	1%	120
5- Ders kitabının içerisinde, kitabın kullanımına ilişkin yeterli açıklama bulunmaktadır	10	8%	40	34%	28	24%	40	34%	1	1%	119
6- Ders kitabında yer alan sözlük öğrencilerin kelime dağarcıklarını geliştirmelerine yardımcı olacak niteliktedir	19	16%	52	43%	16	13%	32	27%	1	1%	120
7- Ders kitabında her konunun sonunda öğrencilerin bireysel çalışmalarına imkan veren kaynakça bölümü bulunmaktadır	19	16%	56	47%	17	14%	26	22%	2	2%	120
8- Ders kitabı, kaset CD gibi yeterli ücretsiz ek materyallerle desteklenmektedir	58	48%	39	33%	9	8%	11	9%	3	3%	120

Öğretmenlerin ders kitabı ve takımına ilişkin bulguları belirtilirken, “Kesinlikle Katılmıyorum” ve “Katılmıyorum” seçenekleri ile “Katılıyorum” ve “Tamamen Katılıyorum” seçenekleri sonuçların daha belirgin olarak okunabilmesi açısından birlikte değerlendirilmiştir.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin ders kitabının biçimsel özelliklerine ilişkin görüşlerinin yer aldığı Tablo 3.6 incelendiğinde; öğretmenlerin kitabın biçimsel özellikleri kapsamında sorulan 8 maddeden sadece kitaptaki yazı büyüklüğü ve

biçiminin sorulduğu maddeye olumlu görüş (%72) bildirdikleri saptanmıştır. Ders kitabının genel görünüşü, düzeni, kaynakça ile sözlük kapsamı ve ek materyallerine ilişkin çoğunlukla olumsuz görüş bildiren öğretmenlerin en fazla kararsızlık bildirdikleri madde (%28) kitapta kullanılan görseller ve niteliklerine ilişkindir. Öğretmenlerin ders kitabının içeriğine ilişkin görüşleri Tablo 3.7' de yüzde (%) ve frekans (f) olarak sunulmuştur.

Tablo 3.7:
Öğretmenlerin Breeze 9 Ders Kitabının İçerik Özelliklerine İlişkin Görüşlerine Ait Betimsel İstatistikler

<i>Ders Kitabı İçerik</i>	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam n
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
9- Ders kitabında kullanılan içerik öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek niteliktedir	39	33%	55	46%	19	16%	7	6%	0	0%	120
10- Ders kitabının içeriği hedef dilin (İngilizce) kültürel özelliğini yansıtmaktadır	15	13%	45	38%	27	23%	31	26%	2	2%	120
11- Ders kitabının içeriği gerçek yaşamda işe yarar niteliktedir	23	19%	45	38%	27	23%	25	21%	0	0%	120
12- Ders kitabındaki okuma parçaları öğrencilerin yaş, gelişim özellikleri ve ilgilerine uygundur	20	17%	44	37%	25	21%	30	25%	1	1%	120
13- Ders kitabındaki okuma parçaları öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak niteliktedir	28	23%	61	51%	21	18%	10	8%	0	0%	120

Tablo 3.7 incelendiğinde, öğretmenlerin ders kitabının içeriği kapsamında sorulan anket maddelerine, biçimsel özelliklere benzer şekilde genelde olumsuz görüş bildirdikleri görülmektedir. Öğretmenlerin %78'i ders kitabının içeriğinin öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamadığını belirtirken, %57'si içeriğin gerçek yaşamda işe yarar nitelikte bulmamaktadırlar. Öğretmenlerin % 53'ü okuma parçalarını öğrencilerin yaş ve gelişim özelliklerine uygun olmadığını düşünmekte olup % 74'ü okuma parçalarını eğitim ihtiyaçlarına karşılık verebilecek nitelikte bulmamaktadırlar.

Ders kitabında yer alan alıştırmalara ve etkinliklere ilişkin öğretmen görüşleri Tablo 3.8' de yüzde (%) ve frekans (f) olarak sunulmuştur.

Tablo 3.8:
Öğretmenlerin Breeze 9 Ders Kitabının Alıştırma ve Etkinliklerine İlişkin Görüşlerine Ait Betimsel İstatistikler

Ders Kitabı Alıştırmalar/Etkinlikler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n
14- Ders kitabında öğrencilerin öğrenmelerini sağlayacak alıştırmalar/etkinliklere yer verilmiştir	22	18%	63	53%	24	20%	10	8%	0	0%	119
15- Ders kitabındaki alıştırmalar/etkinlikler öğrencilerin gerçek durumlardaki iletişim becerilerinin gelişmesini desteklemektedir	25	21%	62	52%	24	20%	9	8%	0	0%	120
16- Ders kitabındaki etkinlikler öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygundur	21	18%	71	59%	20	17%	8	7%	0	0%	120
17-Ders kitabındaki etkinlikler yaşamda kullanılabilir	22	18%	62	52%	21	18%	15	13%	0	0%	120

Tablo 3.8'in Devamı

<i>Ders Kitabı Alıştırmalar/Etkinlikler</i>	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	n
18-Ders kitabındaki etkinlikler yaratıcılığı destekleyecek niteliktedir	17	14%	79	66%	15	13%	9	8%	0	0%	120
19-Ders kitabındaki etkinlikler öğrencilerin dört dil becerisini dengeli olarak geliştirmesine yardımcı olabilecek niteliktedir	26	22%	48	40%	29	24%	15	13%	2	2%	120

Ders kitabında yer alan alıştırmaların ve etkinliklerin niteliğine ilişkin Tablo 3.7 incelendiğinde; öğretmenlerin %71'inin ders kitabında öğrencilerin öğrenmelerini sağlayacak alıştırmanın ve etkinliğin bulunmadığını düşündükleri görülmektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%73) ders kitabındaki alıştırmaların ve etkinliklerin öğrencilerin gerçek durumlardaki iletişim becerilerinin gelişmesini desteklemediğini düşünmektedir. Öğretmenlerin % 77'si alıştırma ve etkinliklerin öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olmadığını düşünürken, %80'i etkinlikleri yaratıcılığı destekleyecek nitelikte bulmamaktadır. Alıştırmalar ve etkinlikler ayrıca dört dil becerisinin dengeli olarak gelişmesine yardımcı olabilecek nitelikte bulunmamıştır (% 62).

Ders kitabının dilbilgisi, dört dil becerisi ve kelime öğrenimine ilişkin özelliklerine yönelik öğretmen görüşleri Tablo 3.9'da yüzde (%) ve frekans (f) olarak sunulmuştur.

Tablo 3.9:

Öğretmenlerin Breeze 9 Ders Kitabının Dilbilgisi Konuları, Dört Dil Becerisi ve Kelime Öğrenimine İlişkin Görüşlerine Ait Betimsel İstatistikler

<i>Ders kitabı Dilbilgisi</i>	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam n
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
20-Ders kitabındaki dilbilgisi yapıları, basitten karmaşığa, kolaydan zora doğru verilmiştir	15	13%	48	40%	23	19%	34	28%	0	0%	120
21-Ders kitabındaki dilbilgisi konuları, daha önce öğrenilen konularla ilişkilendirilerek verilmektedir	13	11%	51	43%	20	17%	36	30%	0	0%	120
<i>Ders kitabı Dört Dil Becerisi</i>											
22-Ders kitabı öğrencilerin İngilizce dinleme becerisinin gelişmesini destekleyen yeterli etkinlik/alıştırmaya yer verilmiştir	40	34%	49	41%	13	11%	15	13%	2	2%	119
23-Ders kitabı öğrencilerin İngilizce konuşma becerisinin gelişmesini destekleyen yeterli etkinlik/alıştırmaya yer verilmiştir	26	22%	57	48%	24	20%	13	11%	0	0%	120
24-Ders kitabı öğrencilerin İngilizce okuma becerisinin gelişmesini destekleyen yeterli etkinlik/alıştırmaya yer verilmiştir	17	14%	41	34%	25	21%	34	29%	2	2%	119
25-Ders kitabı öğrencilerin İngilizce yazma becerisinin gelişmesini destekleyen yeterli etkinlik/alıştırmaya yer verilmiştir	19	16%	57	48%	22	18%	20	17%	2	2%	120

Tablo 3.9'un Devamı

<i>Ders Kitabı Kelime Öğrenimi</i>	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam n
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
26- Ders kitabında kelimelerin anlamlı ilişkiler içinde öğrenilmesini destekleyici farklı yer verilmiştir	19	16%	54	45%	25	21%	18	15%	4	3%	120
27- Ders kitabında kelimelerin telaffuzlarını öğrenmeyi kolaylaştırıcı alıştırma ve etkinliklere yer verilmiştir	33	28%	56	47%	19	16%	10	8%	2	2%	120

Tablo 3.9'a göre; öğretmenlerin %53'ü ders kitabında dilbilgisi yapılarının kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru verilmediği ve önce öğrenilen konularla ilişkilendirilmediği yönünde görüş bildirmiştir. Dört dil becerisine ilişkin öğretmenlerin; %75'i dinleme, %69'u konuşma, ve %63'ü yazma, %49'u okuma becerilerine ilişkin yeterli etkinliğin bulunmadığını belirtmiştir. Ayrıca öğretmenlerin %61'i ders kitabında kelimelerin anlamlı ilişkiler içinde verilmesini destekleyen etkinliklerin, %74'ü ise kelime telaffuzlarını öğrenmeyi kolaylaştırıcı etkinlerin bulunmadığını düşünmektedir.

Öğretmen kitabına yönelik öğretmen görüşleri Tablo 3.10'da yüzde (%) ve frekans (f) olarak sunulmuştur.

Tablo 3.10:

Öğretmenlerin Öğretmen Kitabına İlişkin Görüşlerine Ait Betimsel İstatistikler

Öğretmen Kitabı Biçimsel Özellikler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam n
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
28- Öğretmen kitabının düzeni estetik ve kullanımını kolaylaştıracak şekilde tasarlanmıştır	20	17%	42	35%	16	13%	37	31%	4	3%	119
29- Öğretmen kitabında, öğretmenlerin araştırma yapmalarına imkan veren kaynakça bölümü bulunmaktadır	19	16%	45	38%	28	24%	26	22%	1	1%	119
30- Öğretmen kitabında, ders kitabının kullanımına ilişkin yeterli açıklama bulunmaktadır	9	8%	47	39%	12	10%	46	38%	6	5%	120
Öğretmen Kitabı Yöntem Bilgisi											
31- Öğretmen kitabı her ders için öğretmenlere yardımcı olabilecek yöntem bilgisi sunmaktadır	10	8%	43	36%	19	16%	45	38%	2	2%	119
32- Öğretmen kitabında, öğretmenlere kaynaklık yapacak yeterli ek araştırma bulunmaktadır	30	25%	57	48%	18	15%	14	12%	1	1%	120
33- Öğretmen kitabında, öğretmenlere hedef dilin (İngilizce) kültürel özellikleri ile ilgili yardımcı olacak gerekli açıklamalar bulunmaktadır	23	19%	49	41%	29	24%	16	13%	3	3%	120
34- Öğretmen kitabı, öğrencilerin derse katılımlarının sağlanmasında öğretmene yardımcı olmaktadır	17	14%	36	31%	26	22%	38	32%	1	1%	118
35- Öğretmen kitabı, öğretmenlerin öğretim becerilerini geliştirmelerine yönelik güven kazanmaları konusunda öğretmene rehberlik etmektedir	21	18%	49	41%	25	21%	24	20%	1	1%	120

Tablo: 3.10'un Devamı

<i>Öğretmen Kitabı Sınama Durumları</i>	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam n
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
36-Öğretmen kitabında her bölüm için süreç değerlendirme testlerine yer verilmektedir	23	19%	59	49%	17	14%	19	16%	2	2%	120
37-Öğretmen kitabında, dersteki uygulamaların (öğretme-öğrenme etkinliklerinin ne derece işe yaradığının) değerlendirmesine yönelik faydalı öneriler bulunmaktadır	23	19%	49	41%	30	25%	17	14%	0	0%	119
38-Öğretmen kitabında, öğrenci başarısının değerlendirilmesine yönelik faydalı öneriler bulunmaktadır	21	18%	56	47%	24	20%	18	15%	0	0%	119

Öğretmen kitabına ilişkin Tablo 3.10'daki veriler ışığında; öğretmenlerin % 52'sinin öğretmen kitabının düzenini estetik ve kullanımı kolaylaştıracak nitelikte bulmadıkları, % 54'nün ise araştırma yapmalarına imkân veren kaynakça bölümünün olmadığını belirtmişlerdir. Öğretmen kitabının yöntem bilgisi içeriğine ilişkin, öğretmenlerin %73'ü öğretmen kitabında öğretmenlere kaynaklık yapabilecek yeterli ek alıştırma olmadığını, %60'ı ise hedef dilin kültürel özellikleriyle ilgili yardımcı nitelikte açıklama bulunmadığını düşünmektedirler. Öğretmenlerin %58'i öğretmen kitabının öğretmenlerin öğretim becerilerini geliştirmelerine yönelik güven kazanmaları konusunda rehberlik etmediğini düşünmektedirler. Öğretmen kitabının sınama durumlarına ilişkin öğretmenler tarafından işaretlenen seçenekler incelendiğinde; öğretmenlerin %68'inin öğretmen kitabında her bölüm için süreç değerlendirme testlerine yer verilmediğini, %61'i kitap içerisinde dersteki uygulamaların değerlendirilmesine ilişkin faydalı önerilerin

bulunulmadığını, % 65'i ise öğrenci başarısını değerlendirmeye yönelik kaynaklık edecek bilgiye yer verilmediğini düşünmektedir.

Çalışma kitabına yönelik öğretmen görüşleri Tablo 3.11'de yüzde (%) ve frekans (f) olarak sunulmuştur.

Tablo 3.11:
Öğretmenlerin Çalışma Kitabına İlişkin Görüşlerine Ait Betimsel İstatistikler

Çalışma Kitabı Betimsel Özellikler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam n
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
39-Çalışma kitabının düzeni estetik ve kullanımını kolaylaştıracak şekilde tasarlanmıştır	14	12%	54	45%	14	12%	35	29%	3	3%	120
40-Çalışma kitabında, öğrencilere verilen yönergeler anlaşılabilir yazılmıştır	9	8%	48	40%	22	18%	39	33%	2	2%	120
Çalışma Kitabı Alıştırmalar/Etkinlikler											
41-Çalışma kitabındaki alıştırmalar/etkinlikler öğrencilerin gelişim ve öğrenme özellikleri uygundur	15	13%	65	54%	22	18%	17	14%	1	1%	120
42-Çalışma kitabındaki alıştırmalar/etkinlikler öğrencilerin ilgisini çekebilecek niteliktedir	23	19%	60	50%	19	16%	18	15%	0	0%	120

Tablo 3.11'in Devamı

<i>Çalışma Kitabı Alıştırmalar/Etkinlikler</i>	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Tamamen Katılıyorum		Toplam
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
43-Çalışma kitabındaki alıştırma/etkinlikler öğrencilerin öğrenme isteklerini arttırarak derse güdülenmelerini sağlamaktadır	29	24%	67	56%	14	12%	10	8%	0	0%	120
44-Çalışma kitabında öğrencilerin iletişim becerilerinin gelişmesini destekleyen gerçek durumlara dayalı alışırtmalara yer verilmiştir	19	16%	64	53%	26	22%	11	9%	0	0%	120
45-Çalışma kitabında öğrencileri yaratıcı cevaplara yönlendiren alıştırma/etkinlikler bulunmaktadır	24	20%	69	58%	15	13%	12	10%	0	0%	120
46-Çalışma kitabında öğrencilerin öğrendiklerinin kalıcılığını sağlayan yeterli alışırtmaya/etkinliğe yer verilmiştir	23	19%	74	62%	12	10%	10	8%	1	1%	120
47-Çalışma kitabındaki alıştırma öğrencilerin dört dil becerisini dengeli olarak geliştirmesine yardımcı olabilecek niteliktedir	21	18%	79	66%	9	8%	11	9%	0	0%	120
48- Çalışma kitabında kelime öğrenimi kolaylaştıracak yeterli sayıda çeşitli alışırtmalara yer verilmiştir	25	21%	64	53%	17	14%	13	11%	1	1%	120

Çalışma kitabına ilişkin Tablo 3.11 incelendiğinde öğretmen görüşlerinin genel olarak olumsuz yönde olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin % 57'si çalışma kitabının düzenini estetik bulmayıp kullanım kolaylığı açısından yetersiz görmüştür. Öğretmenlerin % 67'si çalışma kitabında yer alan alışırtmaların ve etkinliklerin öğrencilerin yaş ve gelişim özelliklerine uygun olmadığını düşünmekte, %69'u öğrencilerin ilgisini çekebilecek nitelikte olmadığını, %80'i ise bu alışırtmaların ve

etkinliklerin öğrencilerin öğrenme isteklerini arttırmadığını düşünmektedir. Dört dil becerisinin dengeli olarak verilmesi açısından öğretmenlerin % 83'ü çalışma kitabında yer alan alıştırmaları ve etkinlikleri yetersiz görmüştür. Ayrıca kelime öğretimi açısından çalışma kitabında yer alan etkinlikler ve alıştırmalar öğretmenlerin %74 tarafından yetersiz bulunmuştur.

3.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

3. Alt Problem: Millî Eğitim Bakanlığı, Teftiş Kurulu Başkanlığında görevli İngilizce Branş müfettişlerinin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz olarak dağıtılan *Breeze 9* İngilizce ders kitabı, öğretmen kitabı ve çalışma kitabına ilişkin görüşleri nelerdir?

Ortaöğretim İngilizce dersi kitabı *Breeze 9* ve takımına ilişkin Milli Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığında görevli 4 İngilizce branş müfettişi ile araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış 10 soru üzerinden görüşme yapılmıştır. Görüşmelerde katılımcıların talepleri üzerine ses kayıt cihazı kullanılmamış olup görüşmeler araştırmacı tarafından not edilmiştir. Görüşmelerde sorulan sorulara ilişkin katılımcılar tarafından belirtilen görüşler, ders kitabı, öğretmen kitabı ve çalışma kitabı başlıkları altında değerlendirilmiştir.

Ders kitabına ilişkin görüşme soruları şu şekildedir:

1. *Ders kitabının biçimsel özellikleri (ebat, yazı büyüklüğü, görsel tasarım v.b.) hakkında ne düşünüyorsunuz?*
2. *Ders kitabının içeriği hakkında ne düşünüyorsunuz? (Gerçek yaşamla ilişkili mi, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayabiliyor mu, hedef dilin kültürel özelliklerine yer veriliyor mu?)*

3. *Ders kitabındaki alıştıırma/etkinlikleri nasıl buluyorsunuz? Kalıcı öğrenmeyi sağlaması bakımından yeterli mi sizce? Değilse geliştirmek için neler yapılabilir?*
4. *Dört dil becerisinin dengeli olarak verilmesi bakımından ders kitabını nasıl değerlendiriyorsunuz? Dört dil becerisi dengeli olarak verilmemişse, kitapta hangi beceri/becerilere ağırlık verilmiştir?*
5. *Ders kitabı kelime öğrenimi açısından sizce nasıl? Anlamlı kelime öğrenimini sağlayacak çeşitli alıştıırma/etkinliğe yer verilmiş mi?*
6. *Ders kitabı ile birlikte dağıtılan yardımcı materyaller (kaset, CD vb.) hakkında ne düşünüyorsunuz? Ücretsiz mi, yeterli mi? Değilse nasıl olmalıdır?*

Ders kitabının biçimsel özelliklerine ilişkin katılımcı görüşleri şu şekildedir:

Birinci katılımcı ders kitabının genel görüşünün öğrencilerin ilgisini çekebilecek nitelikte olduğunu ancak kitabın yazı büyüklüğünün küçük olduğunu belirtmiştir. Katılımcı kitabın düzeninin sistematik olmadığını ve aranılan bilgiye kitap içerisinde kolayca ulaşılamadığını düşünmektedir. Ayrıca katılımcı kitapta yer alan görsellere ilişkin güncelleştirme çalışması yapılması gerektiğini ve kitap içerisinde görsellerin çok fazla yer kapladığını düşünmektedir.

Ders kitabının biçimsel özelliklerine ilişkin ikinci katılımcı birinci katılımcıya benzer şekilde kitabın yazı büyüklüğü ve görsellerine ilişkin görüş bildirmiştir. Kitabın yazı büyüklüğünün küçük olduğunu ve görsellerin kitap içerisinde çok fazla yer kapladığını belirten ikinci katılımcı görsellerin kitap içerisinde fazla yer tutmasının kitaba bakan birini yorabileceğini düşünmektedir. Ayrıca katılımcı görsellerin ayrıca uygun yerlerde kullanılmadığını da belirtmiştir.

Üçüncü katılımcının ders kitabının genel görünüşüne ilişkin görüşleri diğer katılımcılar gibi kitapta kullanılan görsellere yoğunlaşmaktadır. Üçüncü katılımcı

ikinci katılımcının düşüncelerine benzer şekilde kitapta yer alan görsellerin uygun yerlerde kullanılmadığını düşünmektedir. Kitabın genel görünüşünün öğrencilerin ilgilerini arttıracak ve derse güdüleyecek nitelikte olmadığını belirtmiştir. Anadolu liseleri için hazırlanan ders kitaplarına kıyasla genel lise *Breeze 9* İngilizce ders kitabının baskı kalitesinin yetersiz olduğunu vurgulayan katılımcı, bu durumun öğrencilerde 2. sınıf öğrenci oldukları hissini yaratabileceğini belirtmiştir.

Dördüncü katılımcı diğer katılımcılar gibi, ders kitabında yer alan görsellerin fazla yer kapladığını ve bunun öğrencilerin derse olan ilgilerini dağıttığını düşünmektedir. Kitabın yazı büyüklüğünün yeterli olduğunu ancak zaman zaman öğrencilerin ilgilerini çekebilecek farklı yazı özelliklerine yer verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Ders kitabının içeriğine ilişkin katılımcı görüşleri şu şekildedir:

Birinci katılımcı ders kitabının içeriğinin gerçek yaşamla ilişkili olmadığını ve kitapta yer alan örneklere bakıldığında, kitabın anadili Türkçe olan yazarlar tarafından yazıldığının belli olduğunu, bu nedenle kitabın hedef dilin kültürel özelliklerini yansıtamadığını belirtmiştir.

İkinci katılımcı, birinci katılımcıdan farklı olarak, hedef dilin (İngilizce) kültürel öğelerinin kitapta fazla yer tuttuğunu, kendi kültürel öğelerimize ise yer verilmediğini düşünmektedir. Kitabın dil seviyesinin öğrenciler için uygun olduğunu ve kitaptaki dilbilgisi yapılarına ait sıra ve dağılımın öğrenmeyi kolaylaştıracak nitelikte olduğunu belirtmiştir.

Üçüncü katılımcı ortaöğretim İngilizce ders kitabının içeriğinin ilköğretim programının devamı niteliğinde hazırlandığını ancak öğrencilerin ilköğretimden istenen yeterliklerde gelmediklerini, bu nedenle kitabın içeriğinin öğrencilerin seviyesinin üstünde olduğunu belirtmiştir. Katılımcı ayrıca sınıflarda farklı seviye gruplarının yer aldığını ve kitabın bu farklılıklara cevap veremediğini dolayısıyla

öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olmadığını belirtmiştir. Birinci katılımcı gibi üçüncü katılımcı da kitabın içeriğinde hedef dilin kültürel öğelerine yeteri kadar yer verilmediğini düşünmektedir.

Son katılımcı ders kitabının içeriğinin ilköğretim programının devamı niteliğinde olduğunu bu açıdan uygun görülebileceğini belirtmiştir. Ayrıca katılımcı öğrencilerin farklı sosyo-ekonomik yapıdan geldikleri için kitabın öğrencilerin farklılaşan ihtiyaçlarını karşılayamayacağını ve bunun için öğretmenlerin farklı içerikler hazırlayabilecek yeterlikte olması gerekliliğini belirtmiştir.

Ders kitabında yer alan alıştırmalar/etkinliklere ilişkin katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

Birinci ve ikinci katılımcı ders kitabında yer alan alıştırmaların çok mekanik ve tek düze olduğunu, bu nedenle öğrencilerin yaratıcılıklarını desteklemediğini ve kalıcı öğrenmeyi sağlamadığını belirtmiştir. Ayrıca birinci katılımcı alıştırmaların genellikle dilbilgisi ağırlıklı olduğunu diğer becerileri destekleyecek nitelikte olmadığını düşünmektedir. Benzer şekilde, ikinci katılımcı da alıştırmalar ve etkinliklerde dil yapılarının kalıplarının ezberletildiğini ve bilgiyi kullanmaya yönelik etkinliklere yer verildiğini belirtmiştir. Her iki katılımcı da okul izlenimlerine dayanarak bu tür hazırlanan mekanik alıştırmalar ve etkinliklerin öğrencilerin ilgisini çekmediğini düşünmektedir. Alıştırma ve etkinliklerin sıkıcı olduğuna yönelik diğer bir görüş üçüncü katılımcı tarafından belirtilmiştir. Kitapta daha çok okuma ve konuşma etkinliklerine yer verildiğini ancak bunların içerik olarak öğrencilerin ilgisini çekmediğini belirtmiştir. Üçüncü katılımcı ayrıca kitapta yer alan okuma parçalarının Türkçe düşünülerek yazıldığını, bu nedenle okuma parçalarında kullanılan dilin doğal bir dil olmadığını belirtmiştir. Son katılımcı daha önce belirttiği görüşe paralel olarak kitapta yer alan alıştırmalar ve etkinliklerin öğretmenler tarafından zenginleştirilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Ders kitabını dört dil becerisi ve kelime öğrenimi açısından değerlendiren katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

Birinci katılımcı ders kitabında dört dil becerisinin dengeli olarak verilmediğini kitabın genelde dilbilgisi ve okuma ağırlıklı olduğunu belirtmiştir. Kitabın takımında yer alan dinleme CD'lerinin her öğretmene ulaşmadığı, bu nedenle öğretim esnasında dinleme etkinliklerine yer verilemediğini belirtmiştir. Kitapta ayrıca öğrencilerin anlamlı kelime öğrenmelerini sağlayacak çeşitli etkinlikler ile telaffuz çalışmalarına yönelik alıştırmalara yer verilmediğini düşünmektedir. İkinci katılımcı da dört dil becerisinin dengeli verilmediği yönünde benzer bir görüş belirterek ders kitabının dinleme becerisini geliştirme konusunda yetersiz kaldığını ancak okuma becerisine yönelik yeterli etkinliğe yer verildiğini belirtmiştir. Ancak ikinci katılımcı birinci katılımcıdan farklı olarak, kelime öğretimine yönelik etkinliklere kitapta yer verilmesine gerek olmadığını, öğretmenler tarafından hazırlanan etkinliklerde bunlara yer verilebileceğini düşünmektedir. Üçüncü katılımcı ders kitabında yer alan kelimelerin güncel olmadığını, kitap içerisinde ise kelime öğretimine yönelik anlamlı bir çerçeve bulunmadığını belirtmiştir. Son katılımcı da benzer olarak kelime öğretiminin kalıcı olmasına yönelik çeşitli etkinliklere yer verilmediğini ancak önceki ders kitaplarına kıyasla *Breeze 9* İngilizce ders kitabının kelime öğretimi konusunda daha başarılı olduğunu düşünmektedir.

Ders kitabının takımında dağıtılan yardımcı materyallere ilişkin dört katılımcı da benzer bir görüş belirtmiştir. Kitabın eklerinde dağıtılan ders kitabı, öğretmen kitabı ve dinleme CD'lerinin ücretsiz olduğunu ancak okullara bu takımların eksik gittiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ses CD'lerine elektronik ortamda ulaşamadıklarını ve bu nedenle öğretim esnasında dinleme etkinliklerine yer veremediklerini belirtmişlerdir.

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda öğretmen kitabına ilişkin yer alan sorular şu şekildedir:

1. *Öğretmen kitabının düzenini nasıl buluyorsunuz? Kullanımı kolaylaştıracak şekilde mi tasarlanmış? Ders kitabıyla paralel mi?*
2. *Öğretmen kitabını içerik açısından nasıl buluyorsunuz? Öğretmene yardımcı olabilecek nitelikte mi? Değilse nasıl olmalıdır?*

Öğretmen kitabının düzenini birinci ve üçüncü katılımcı uygun bulmamaktadır. Her iki katılımcı da öğretmen kitabının düzenini kullanım açısından dağınık ve zor bulmaktadır. İkinci ve dördüncü katılımcı ise öğretmen kitabının düzeninin kullanım için uygun olduğunu ancak ders kitabı gibi renkli olmaması gerektiğini belirtmişlerdir. Bütün katılımcılar konuların sıralanışı bakımında öğretmen kitabı ile ders kitabının paralel olduğunu düşünmektedirler.

Birinci katılımcı, öğretmen kitabında öğretmenlerin faydalanabilecekleri kaynaklara ait listesinin ve kelime telaffuzlarını gösteren fonetik alfabenin olmamasını bir eksiklik olarak görmektedir. İkinci katılımcı dışındaki katılımcılar öğretmen kitabının yöntem, teknik ve sınıf yönetimi açısından öğretmene yardımcı olabilecek bilgileri içermediğini ve öğretmenlerin öğretim becerilerini geliştirmelerine yönelik güven kazanmalarını sağlama açısından yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Dördüncü katılımcı öneri olarak öğretmen kitabında öğrenme güçlüğü çeken öğrencilere yönelik öğretmenlerin kullanabileceği ek alıştırmalara ve yöntem bilgisine yer verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca aynı katılımcı öğretmen kitabını sınama durumlarında öğretmene kılavuzluk etmesi açısından yetersiz bulmuştur. İkinci katılımcının öğretmen kitabı hakkındaki görüşleri diğer katılımcılardan oldukça farklıdır. Katılımcı öğretmen kitaplarının öğretmenlere hazır bilgi sunmaması ve öğretmenlerin sunulan bu bilgilerle yetinmemesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu açıdan öğretmen kitaplarının gerekli olmadığını düşünmektedir.

Öğrenci çalışma kitabına ilişkin görüşme soruları şunlardır:

1. Öğrenci çalışma kitabının biçimsel özelliklerini nasıl buluyorsunuz?
2. Öğrenci çalışma kitabını öğrenilen konuların kalıcılığının sağlanması bakımından nasıl buluyorsunuz?

Öğrenci çalışma kitabına ilişkin birinci ve dördüncü katılımcı, çalışma kitabının düzenin dağınık olduğunu ve kitap içerisinde görsellere çok fazla yer verildiğini düşünmektedir. Genel olarak çalışma kitabının düzeni, ikinci katılımcı dışındaki katılımcılar tarafından dağınık ve yetersiz bulunmaktadır. Dördüncü katılımcı çalışma kitabının ders kitabı gibi tasarlandığını ve ders kitabında yer alan alıştırmaların aynısının çalışma kitabında yer aldığını belirtmiştir. Aynı katılımcı çalışma kitabında yer alan alıştırmalar ve etkinliklerin kalıcı öğrenmeyi sağlamada yetersiz olduğunu düşünmektedir. Üçüncü katılımcı ise çalışma kitabında genelde dilbilgisi ağırlıklı alıştırmalara yer verildiğini, dört dil becerisine yönelik etkinliklere mutlaka yer verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Diğer katılımcılardan farklı olarak ikinci katılımcı çalışma kitabındaki alıştırmalar ve etkinlikleri yeterli bulmaktadır.

Görüşmeye katılan Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulunda görevli İngilizce Branş Müfettişlerinin İngilizce ders kitaplarına yönelik önerileri özetlenerek aşağıda sunulmuştur:

1. Ders kitaplarının ve öğretim programlarının uygulanabilmesi ve dört dil becerisinin dengeli olarak kazandırılabilmesi için İngilizce dersinin haftalık ders saatlerinin artırılması gerekmektedir.
2. Ders kitapları yayın hakkı Millî Eğitim Bakanlığında olmak üzere satın alma usulüne göre yazdırılmalıdır, gerekirse anadili İngilizce olan yazarların bu komisyonda görevlendirilmeleri gerekmektedir. Bu konuda Bakanlığın hizmet satın alması ihtiyacı doğabilir.
3. Kitaplar hazırlanırken öğretmenlerin görüşleri alınmalıdır ve kitap hazırlandıktan sonra öğretmenlere kitapların tanıtımına yönelik seminerler verilmelidir.

4. Kitap ekinde dağıtılan yardımcı materyallerin bütün okullara ve öğretmenlere sorunsuz bir şekilde ulaştırılmasına özen gösterilmelidir.
5. Ders kitaplarının ve diğer eğitim materyallerinin etkili şekilde kullanılabilmesi için öğretmenlere materyal geliştirme ve uyarlama konusunda yetiştirici eğitimler verilmelidir. Böylelikle, öğretmenlerin ders kitaplarını kendi öğretim durumlarına uygun hale getirmeleri sağlanabilir.

3.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

4. Alt Problem: Genel liselerde görev yapan İngilizce öğretmenlerinin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz olarak dağıtılan *Breeze 9*. İngilizce ders kitabı, öğretmen kitabı ve çalışma kitabına ilişkin görüşleri görev yaptıkları okulların bulundukları ilçelere göre farklılık göstermekte midir?

48 maddeden oluşan öğretmen anketi ders kitabı, öğretmen kitabı ve çalışma kitabı olarak üç başlık altında incelenmiştir. Öğretmenlerin görev yaptıkları okulun bulunduğu ilçelere göre ders kitabına ilişkin görüşlerinin, ortalama ve standart sapmalarına ilişkin değerleri Tablo 3.12' de gösterilmiştir.

Tablo 3.12
Öğretmenlerin Ders Kitabına İlişkin Görüşlerinin İlçelere Göre Ortalama İstatistikleri

DERS KİTABI		n	$\bar{X}$	ss
Bıçimsel Özellikleri	Çankaya	50	2,67	0,55
	Keçiören	38	2,52	0,49
	Sincan	16	2,74	0,73
	Yenimahalle	16	2,30	0,61
İçerik	Çankaya	50	2,40	0,67
	Keçiören	38	2,26	0,59
	Sincan	16	2,32	0,80
	Yenimahalle	16	2,19	0,54

Tablo 3.12'nin Devamı

		n	$\bar{X}$	ss
DERS KİTABI				
	Çankaya	50	2,26	0,61
	Keçiören	38	2,15	0,46
Alıştırmalar / Etkinlikler	Sincan	16	2,40	0,88
	Yenimahalle	16	1,85	0,62
	Çankaya	50	2,68	0,89
Dilbilgisi	Keçiören	38	2,50	0,85
	Sincan	16	2,97	0,74
	Yenimahalle	16	2,56	1,00
	Çankaya	50	2,38	0,74
Dört Dil Becerisi	Keçiören	38	2,23	0,75
	Sincan	16	2,69	1,13
	Yenimahalle	16	2,09	0,78
	Çankaya	50	2,30	0,81
Kelime Öğrenimi	Keçiören	38	2,28	0,76
	Sincan	16	2,53	1,40
	Yenimahalle	16	1,94	0,75

Sincan ilçesinde görev yapan öğretmenlerin ders kitabının biçimsel özelliklerine ($\bar{X}=2.74$) alıştırmalar/etkinliklerine ($\bar{X}=2.40$), dilbilgisine ($\bar{X}=2.97$), dört dil becerisine ($\bar{X}=2.69$) ve kelime öğretimine ($\bar{X}=2.53$) ilişkin görüşlerinin, Çankaya, Yenimahalle ve Keçiören ilçelerinde görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre daha olumlu bulunmuştur. Çankaya'da görev yapan öğretmenlerin ise ders kitabının içeriğine ilişkin görüşleri ($\bar{X}=2.40$), Sincan, Keçiören ve Yenimahalle ilçelerinde görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre daha olumludur. Ancak istatistiksel olarak öğretmenlerin ders kitabına ilişkin görüşlerinin görev yaptıkları ilçelere göre anlamlı olarak farklı olup olmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile analiz edilmiş; ANOVA sonuçları Tablo 3.13'te sunulmuştur.

Tablo 3.13
Öğretmenlerin Ders Kitabına İlişkin Görüşlerinin Görev Yaptıkları İlçelere
Göre Farklarını Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

DERS KİTABI		KT	Sd	KO	F	p>0.05
Bıçimsel Özellikler	Gruplar arası	2,118	3	0,706	2,200	0,092
	Gruplar içi	37,210	116	0,321		
	Toplam	39,328	119			
İçerik	Gruplar arası	0,770	3	0,257	0,605	0,613
	Gruplar içi	49,230	116	0,424		
	Toplam	50,000	119			
Alıştırma/Etkinlikler	Gruplar arası	2,791	3	0,930	2,478	0,065
	Gruplar içi	43,539	116	0,375		
	Toplam	46,330	119			
Dilbilgisi	Gruplar arası	2,646	3	0,882	1,149	0,332
	Gruplar içi	89,052	116	0,768		
	Toplam	91,698	119			
Dört Dil Becerisi	Gruplar arası	3,416	3	1,139	1,744	0,162
	Gruplar içi	75,751	116	0,653		
	Toplam	79,167	119			
Kelime Öğrenimi	Gruplar arası	2,904	3	0,968	1,234	0,301
	Gruplar içi	91,021	116	0,785		
	Toplam	93,925	119			

*p<0.05

Tablo 3.13' deki varyans analizi sonuçlarına göre, öğretmenlerin görev yaptıkları ilçelere göre ders kitabının biçimsel özelliklerine, içeriğine, alıştırma/etkinliklerine, dilbilgisine, dört dil becerisine ve kelime öğrenimine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

Öğretmenlerin görev yaptıkları okulun bulunduğu ilçelere göre çalışma kitabına ilişkin görüşlerinin, ortalama ve standart sapması Tablo 3.14' te gösterilmiştir.

Tablo 3.14
Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulun Bulunduğu İlçelere Göre
Çalışma Kitabına İlişkin Görüşlerinin, Ortalama İstatistikleri

ÇALIŞMA KİTABI		n	$\bar{X}$	ss
<i>Biçimsel Özellikleri</i>	Çankaya	50	2,78	1,02
	Keçiören	38	2,75	0,69
	Sincan	16	3,06	0,89
	Yenimahalle	16	2,22	0,93
<i>Alıştırmalar / Etkinlikler</i>	Çankaya	50	2,29	0,60
	Keçiören	38	2,13	0,66
	Sincan	16	2,25	0,60
	Yenimahalle	16	1,84	0,54

Tablo 3.14 incelendiğinde; Sincan ilçesinde görev yapan öğretmenlerin çalışma kitabının biçimsel özelliklerine ($\bar{X}=3.06$) ve Çankaya ilçesinde görev yapan öğretmenlerin de çalışma kitabının alıştırma/etkinliklerine ($\bar{X}=2.29$) ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu görülmektedir. Ancak istatistiksel olarak öğretmenlerin çalışma kitabına ilişkin görüşlerinin görev yaptıkları ilçelere göre anlamlı olarak farklı olup olmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile analiz edilmiş; ANOVA sonuçları Tablo 3.15' te gösterilmiştir.

Tablo 3.15

Öğretmenlerin Çalışma Kitabına İlişkin Görüşlerinin Görev Yaptıkları İlçelere Göre Farklarını Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

ÇALIŞMA KİTABI		KT	Sd	KO	F	p>0.05
<i>Biçimsel Özellikleri</i>	Gruplar arası	6,090	3	2,030	2,535	0,060
	Gruplar içi	92,877	116	0,801		
	Toplam	98,967	119			
<i>Alıştırmalar / Etkinlikler</i>	Gruplar arası	2,579	3	0,860	2,277	0,083
	Gruplar içi	43,778	116	0,377		
	Toplam	46,356	119			

*p<0.05

Tablo 3.15'teki varyans analizi sonuçlarına göre öğretmenlerin görev yaptıkları ilçelere göre çalışma kitabının biçimsel özelliklerine ve alıştırmalar/etkinliklerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$). Öğretmenlerin görev yaptıkları okulun bulunduğu ilçelere göre öğretmen kitabına ilişkin görüşlerinin, ortalama ve standart sapması istatistikleri Tablo 3.16' da gösterilmiştir.

Tablo 3.16

Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okulun Bulunduğu İlçelere Göre Öğretmen Kitabına İlişkin Görüşlerinin, Ortalama İstatistikleri

ÖĞRETMEN KİTABI		n	$\bar{X}$	ss
<i>Biçimsel Özellikleri</i>	Çankaya	50	2,81	0,95
	Keçiören	38	2,69	0,86
	Sincan	16	2,77	0,82
	Yenimahalle	16	2,35	0,95
<i>Yöntem Bilgisi</i>	Çankaya	50	2,48	0,85
	Keçiören	38	2,54	0,71
	Sincan	16	2,70	0,94
	Yenimahalle	16	2,38	1,01
<i>Sınama Durumları</i>	Çankaya	50	2,25	0,74
	Keçiören	38	2,45	0,94
	Sincan	16	2,38	0,89
	Yenimahalle	16	2,17	0,93

Tablo 3.16 incelendiğinde; Çankaya ilçesinde görev yapan öğretmenlerin öğretmen kitabının biçimsel özelliklerine ($\bar{X}=2.81$); Sincan ilçesinde görev yapan öğretmenlerin öğretmen kitabının yöntem bilgisine ($\bar{X}=2.70$) ve Keçiören ilçesinde görev yapan öğretmenlerin ise öğretmen kitabının ölçme ve değerlendirmesine ($\bar{X}=2.45$) ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğu gözlenmiştir. Ancak istatistiksel olarak öğretmenlerin öğretmen kitabına ilişkin görüşlerinin görev yaptıkları ilçelere göre anlamlı olarak farklı olup olmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile analiz edilmiş; ANOVA sonuçları Tablo 3.17’ de gösterilmiştir.

Tablo 3.17

Öğretmenlerin Öğretmen Kitabına İlişkin Görüşlerinin Görev Yaptıkları İlçelere Göre Farklarını Gösteren Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

ÖĞRETMEN KİTABI		KT	Sd	KO	F	p>0.05
Biçimsel Özellikleri	Gruplar arası	2,630	3	0,877	1,070	0,365
	Gruplar içi	95,051	116	0,819		
	Toplam	97,681	119			
Yöntem Bilgisi	Gruplar arası	0,940	3	0,313	0,438	0,726
	Gruplar içi	82,958	116	0,715		
	Toplam	83,899	119			
Sınama Durumları	Gruplar arası	1,309	3	0,436	0,599	0,617
	Gruplar içi	84,436	116	0,728		
	Toplam	85,744	119			

*p<0.05

Tablo 3.17’deki varyans analizi sonuçlarına göre; öğretmenlerin görev yaptıkları ilçelere göre öğretmen kitabının biçimsel özelliklerine, yöntem bilgisine ve sınama durumlarına ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

3.2 BULGULARIN YORUMLANMASI

3.2.1 Birinci, İkinci ve Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulguların Yorumu

Genel lise 9. sınıfta okuyan öğrencilerin, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz olarak dağıtılan Breeze 9 İngilizce ders kitabı ve çalışma kitabına ilişkin görüşleri nelerdir?

Genel liselerde görev yapan İngilizce öğretmenlerinin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz olarak dağıtılan Breeze 9 İngilizce ders kitabı, öğretmen kitabı ve çalışma kitabına ilişkin görüşleri nelerdir?

Millî Eğitim Bakanlığı İngilizce Branş müfettişlerinin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz olarak dağıtılan Breeze 9 İngilizce ders kitabı, öğretmen kitabı ve çalışma kitabına ilişkin görüşleri nelerdir?

Araştırma bulgularına ait bütüncül bir yoruma gidebilmek için üç alt probleme ilişkin bulgular birlikte yorumlanmıştır.

Genel lise 9. sınıf öğrencilerinin ve öğretmenlerinin Breeze 9 İngilizce ders kitabına ilişkin görüşlerinin betimsel istatistiklerinin yer aldığı Tablo 3.2 ve Tablo 3.3 incelendiğinde öğrencilerin ve öğretmenlerin ders kitabının genel görünüşünü ilgi çekici ve estetik bulmadıkları görülmektedir. Her iki grup da ders kitabının kullanımı kolaylaştıracak şekilde tasarlanmadığını düşünmektedir. Aytuğ (2007) Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Breeze 9 ders kitabı ile aynı komisyona hazırlattırılan Anadolu liseleri ders kitaplarını konu alan yüksek lisans çalışmasında, öğrencilerin ve öğretmenlerin İngilizce ders kitabının genel görünüşünü ilgi çekici bulmadıklarını, kitapta kullanılan görselleri ise yetersiz olduğunu düşündüklerini belirtmiştir.

Breeze 9 İngilizce ders kitabında kullanılan yazı büyüklüğünü öğretmen ve öğrenciler uygun bulmaktadır ancak, İngilizce branş müfettişleri yazı büyüklüğünün bir punto büyük olabileceğini ve kitapta öğrencilerin ilgisini çekebilecek farklı yazı karakterlerine yer verilebileceğini düşünmektedirler. Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge kapsamında, ortaöğretim ders kitaplarının metin başlıkları dışında kalan bölümlerinde kullanılan yazı büyüklüğünün 10 puntodan küçük olmaması gerekmektedir. Bu kapsamda *Breeze 9* ders kitabının bu kurala uygun olarak hazırlandığından öğretmen ve öğrenciler tarafından anket maddesine verilen yanıtlar da o oranda olumludur.

Öğrencilerin ders kitabının biçimsel özelliklerinden olan görsellere ilişkin görüşlerinin olumlu olduğu söylenebilir. Öğrencilerin ders kitabında kullanılan görselleri ilgi çekici buldukları ve bunların uygun yerlerde kullanıldığını düşündükleri yorumu yapılabilir. Renkli ve ilgi çekici görselleri kullanmak öğrencilerin dil öğrenme sürecine aktif olarak katılmalarında etkilidir (Sheldon, 1988). Ancak öğrencilerin yaş ve gelişim özelliklerine uygun olmayan ve gereksiz yere kullanılan görseller öğrencilerin derse olan ilgilerini azaltabilir.

Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ile Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine ilişkin Yönergede görsellere ilişkin:

Sayfa tasarımlarında resim, fotoğraf, grafik, şema, plan, harita ve benzeri görsel unsurların yerleştirilmesinde görsel algının yanı sıra, bunların eğitcilik ve öğreticilik niteliğine de önem verilir,
Görsel unsurla, öğrencilerin gelişim basamaklarına uygun; görsel algı yönünden ise renk uyumuna dikkat edilerek açık, temiz ve net bir baskıyla hazırlanır

ifadesine yer verilmiştir

(http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2597_0.html).

Breeze 9 ders kitabı belirtilen Yönerge kapsamında hazırlandığından öğrenciler tarafından anket maddesine verilen yanıtlar da o oranda olumlu olmakla birlikte öğretmenler ve müfettişler tarafından görsellere ilişkin belirtilen görüşler öğrencilerden farklılaşmaktadır. İngilizce branş müfettişleri kitap içerisinde görsellere fazla yer verildiğini ve bunların uygun yerlerde kullanılmadığını düşünmektedirler. Öğretmenler de müfettişler gibi kitapta yer alan görselleri uygun nitelikte bulmamaktadır.

Ders kitabının içeriğine ilişkin bulgular incelendiğinde, öğrenci, öğretmen ve müfettişlerin ders kitabının içeriğini gerçek yaşamda işe yarar nitelikte bulmadıkları söylenebilir. Ayrıca içeriğin öğrenci ihtiyaçlarına uygun olup olmadığı konusunda katılımcıların büyük bir çoğunluğu olumsuz görüş bildirmişlerdir. Hiç kuşkusuz öğrencilerin etkin katılımlarının sağlanması ve öğrenme düzeylerinin yükseltilebilmesi için öğretimin içeriğinin öğrencilerin beklentilerine ve amaçlarına uygun olması gerekmektedir (Senemoğlu, 2007, s. 384). Aksi durumda öğrencilerin öğretime etkin katılımları sağlanamayabilir.

Kitap içeriğine ilişkin incelenen diğer bir husus, hedef kültürün özelliklerini yansıtan öğelerdir. Al Hajailan (1999) çalışmasında, ders kitabı içerisinde öğrenilen kültürün öğelerine yer verilmesinin öğrenmeyi hızlandırdığını ve kolaylaştırdığını belirtmiştir. Yabancı dil öğretimi alanında yapılan birçok çalışmada bu görüşü destekler nitelikte olup, dil ve kültürün birlikte öğretilmesi gerektiğini vurgulamıştır (Brown, 1987; Rivers 1981). *Breeze 9* İngilizce ders kitabında öğrenilen dilin (İngilizce) kültürünü yansıtan öğelerin bulunup bulunmadığına ilişkin öğrenciler olumlu yönde görüş bildirirken öğretmen ve müfettişler hedef dilin kültürel öğelerine yeteri kadar yer verilmediğini düşünmektedirler.

Kitap içerisinde yer alan alıştırma ve etkinliklere yönelik katılımcı görüşleri incelendiğinde, öğrencilerin ders kitabında İngilizce öğrenmelerini sağlayacak

alıştırma ve etkinliklere yer verildiği yönünde görüş bildirdikleri, ancak bu alıştırma ve etkinliklerin anlamlı iletişim kurmaları için yetersiz olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Öğrenciler ders kitabında yer alan alıştırma ve etkinliklerin bağımsız, yaratıcı cevaplar vermelerini sağlayamadığını ve dört dil becerisinin dengeli olarak gelişmesine yardımcı olabilecek nitelikte olmadığını düşünmektedirler. Öğretmenler ise ders kitabında öğrencilerin öğrenmelerini sağlayacak alıştırma ve etkinliklere yer verilmediğini, mevcut alıştırma ve etkinliklerin gerçek durumlardaki iletişim becerilerinin gelişmesini desteklemediğini düşünmektedirler. Öğrencilerin görüşlerine paralel olarak öğretmenler de alıştırmaları ve etkinlikleri yaratıcılığı destekleyici nitelikte bulmamaktadır. Araştırmaya katılan müfettişler de benzer yönde görüş bildirmişlerdir. Müfettişler alıştırmaların tek düze ve mekanik olduğunu, öğrencileri öğrenmeye yönlentmediğini sadece kalıpları ezberlettiğini belirtmiştir.

İngilizce ders kitaplarında yer alan alıştırma ve etkinliklerin niteliklerine ilişkin benzer bir bulgu Şahinel (1998) tarafından yürütülen yüksek lisans çalışmasında bulunmaktadır. Şahinel Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen ilköğretim 6-7-8. sınıf İngilizce ders kitaplarının niteliklerini incelendiği yüksek lisans çalışmasında, kitapta yer alan alıştırmaların öğrencilerin ilgisini çekmediğini ve mekanik olduğunu belirtmiştir.

Yabancı dil öğretiminde önemle vurgulanan diğer bir önemli nokta dört dil becerisinin dengeli olarak verilmesi ve öğrencilerin öğrenilen dili günlük yaşamda kullanabilmelerinin sağlanmasıdır. Sınıf içi öğrenmelerin kalıcı olabilmesi hiç kuşkusuz ancak öğrencilere öğrendiklerini kullanma olanağı verilmesi ile mümkündür. Ortaöğretim İngilizce öğretim programı ve buna paralel olarak hazırlanan *Breeze 9* İngilizce ders kitabı, dilin iletişim yönünü ön planda tutan İletişimci yaklaşım esaslarına göre hazırlanmıştır. İletişimci yaklaşıma göre hazırlanan materyallerin öğrencileri günlük yaşamda kullanabilecekleri iletişim becerilerini kazandırması gerektiğine ilişkin birçok çalışma bulunmaktadır

(Cunningsworth, 1995; Breen and Candlin, 1979; Nunan 1991; Hall ve Hewings, 2007; McDonough and Shaw, 2003). *Breeze 9* ders kitabına yönelik çalışma kapsamında katılımcı görüşleri incelendiğinde; öğrenci, öğretmen ve müfettişlerin ders kitabının dört dil becerisini dengeli olarak gelişmesine ve öğrencilerin iletişim kurmalarına katkı sağlamadığını düşündükleri söylenebilir.

Yabancı dil kitaplarında dört dil becerisinin dengeli olarak verilmesi sorunu ciddi bir problem olarak görülmektedir. Ders kitaplarının genelde dilbilgisi ağırlıklı olması ve öğrencileri iletişim kurmalarını sağlayacak gerçek durumlara dayalı etkilere yer verilmemesi sıkça eleştirilen bir durumdur. Azizifar ve arkadaşları (2009) İran'da liselerde okutulan yabancı dil İngilizce ders kitaplarına yönelik çalışmalarında, öğrencilerin okuma, konuşma ve yazma becerilerinin gelişmesine yönelik etkinliklere kitaplarda yeterince yer verilmediğini ve öğrencilerin iletişim kurmalarını sağlayıcı yeterli etkinliklerin kitap içerisinde bulunmadığını belirtmişlerdir.

Yabancı dil ders kitaplarında üzerinde dikkatle durulan bir durum yardımcı materyallerle ilgilidir. Yabancı dil ders kitapları genelde ders kitabı, çalışma kitabı, öğretmen kitabı ve ses CD'lerinden oluşan bir takım olarak bulunmaktadır. Çalışma kapsamında incelenen yardımcı materyallerden çalışma kitabına ilişkin öğrenci, öğretmen ve müfettiş görüşleri incelendiğinde katılımcıların genel olarak çalışma kitaplarını yetersiz buldukları sonucuna varılmıştır. Çalışma kitabının düzeni, tasarımı ve kitap içerisinde yer alan alıştırmalar ve etkinliklerin yetersiz olduğuna yönelik katılımcılar tarafından ortak görüş belirtilmiştir. Öğrenciler çalışma kitabının içerik sıralanışını ders kitabıyla paralel bulmakta olup kitapta yer alan yönergeleri ise açık ve anlaşılır bulmamaktadır. Çalışma kitabı ile ilgili olarak vurgulanması gereken diğer bir husus kitaptaki alıştırmalar ve etkinliklerin yaratıcılığı ve kalıcılığı sağlayamamasına yönelik verilen cevaplardır. Öğretmen ve öğrenciler çalışma kitabındaki etkinlik ve alıştırmaların yaratıcılığı desteklemediğini ve kalıcı öğrenmelerin oluşmasına olanak vermediğini düşünmektedirler. Müfettişler ise ders

kitabı takımında bulunan çalışma kitabının ve CD'lerinin dağıtımında sorun olduğunu ve özellikle öğretmenlerin ses CD'lerine ulaşamadıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmen kitaplarının değerlendirilmesine ilişkin alan yazında çalışmalar bulunmaktadır (Gearing, 1999; Cunningsworth ve Kusel, 1991; Cunningsworth, 1995; Miekley, 2005; Tucker, 1975).

Cunningsworth ve Kusel (1991) öğretmen kitabının işlevlerini şöyle sıralamıştır:

Öğretmen kitabı;

1. Ders materyalinin amacına ve yöntemlerine ilişkin bilgiler sunar.
2. Ders materyalinin kullanılabilmesi için gerekli olan becerileri sunarak öğretmenlerin öğretim becerilerinin gelişmesini destekler.
3. Öğretmenin ders kitabının ya da materyallerinin yapısını anlamasına yardımcı olur
4. Materyalin en pratik şekilde kullanılmasına rehberlik eder.
5. Ders materyalini etkili kullanmak için gerekli olan dilbilimsel ve kültürel bilgiler sunar.

Öğretmen kitaplarının ne şekilde değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin araştırmacılar tarafından belirlenen ölçütler ışığında öğretmenlerin kendileri için hazırlanan kitapları değerlendirebilmeleri oldukça önemlidir. Böylesine bir değerlendirme öğretmenlerin kullanacakları kitaplarda nelerin olması gerektiğini ya da mevcut eksikliklerin neler olduğunu tespit edebilmeleri bakımından önemlidir. Alan yazında bulunan öğretmen kitabı değerlendirme ölçütleri ışığında hazırlanan anket maddelerine ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin öğretmen kitabının düzenin estetik ve kullanımı kolaylaştıracak nitelikte bulmadıkları tespit edilmiştir.

Öğretmen kitabının yöntem bilgisi içeriğine ilişkin, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu öğretmen kitabında öğretmenlere kaynaklık yapabilecek yeterli ek

alıştırma olmadığını ve hedef dilin kültürel özellikleriyle ilgili yardımcı nitelikte açıklama bulunmadığını düşünmektedirler. Öğretmenler ayrıca öğretim becerilerini geliştirmelerine yönelik güven kazanmaları konusunda öğretmen kitabının rehberlik etmediğini düşünmektedir. Müfettiş görüşleri incelendiğinde, öğretmen kitabına ilişkin öğretmenlere paralel görüşler belirttikleri tespit edilmiştir. Müfettişler ayrıca öğretmen kitabında öğrenme güçlüğü çekebileen öğrencilere yönelik öğretmenlerin kullanabilecekleri farklı etkinliklere ve yeni kelimelerin telaffuzlarının gösterildiği bir listeye yer verilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Alan yazın incelendiğinde Aytuğ (2007) tarafından yapılan çalışmada benzer şekilde öğretmen kitabının içerisinde öğretmene yardımcı olabilecek ek yöntem bilgisi sunulması gerekliliği vurgulanmıştır.

Öğretmen kitabının sınama durumlarına ilişkin öğretmenler tarafından işaretlenen seçenekler incelendiğinde; öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu öğretmen kitabında her bölüm için süreç değerlendirme testlerine yer verilmediğini ve kitap içerisinde dersteki uygulamaların değerlendirilmesine ilişkin faydalı önerilerin bulunulmadığını düşünmektedir.

Öğretmen kitaplarının niteliklerine ilişkin yurt dışında çeşitli çalışmalar yapılsa da yurt içinde ders kitapları değerlendirmesine yönelik bulunan çalışmalarda bu alanda yeterli bilgi bulunmamaktadır. Ders kitabı takımının içerisinde yer alması dolayısıyla unutulmuş bir alan gibi görünse de özellikle yabancı dil öğretiminde öğretmenlere kılavuzluk etme özelliğinden dolayı öğretmen kitaplarının etkisi oldukça önemlidir.

3.2.1 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulguların Yorumu

4. Alt Problem: Genel liselerde görev yapan İngilizce öğretmenlerinin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından ücretsiz olarak dağıtılan Breeze 9. İngilizce ders kitabı,

öğretmen kitabı ve çalışma kitabına ilişkin görüşleri görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerine göre farklılık göstermekte midir?

Dördüncü alt probleme ilişkin 48 maddeden oluşan öğretmen anketi ders kitabı, öğretmen kitabı ve çalışma kitabı olarak üç başlık altında incelenmiştir. Öğretmenlerin ders kitabına, öğretmen kitabına ve çalışma kitabına ilişkin görüşlerinin, görev yaptıkları okulun bulunduğu ilçelere göre farklılaşıp farklılaşmadığı Tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile analiz edilmiş olup, sonuçlar Tablo 3.4, 3.6, 3.8 'de gösterilmiştir. Sonuçlar ışığında öğretmenlerin ders kitabı ve takımına ilişkin görüşlerinin görev yaptıkları ilçelere göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Ankara İli merkez ilçelerindeki genel liselerde 244 İngilizce öğretmenin görev yaptığı belirlenmiştir. Araştırmada yer alan 120 İngilizce öğretmeni evrenin % 49.18' ini temsil etmekte olup bu öğretmenler Altındağ, Çankaya, Keçiören ve Sincan ilçelerinde görev yapmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler ışığında bu ilçelerde görev yapan öğretmenlerin arasında herhangi bir görüş farklılığı bulunmamıştır.

Yurt içinde yabancı dil ders kitaplarının değerlendirilmesine ilişkin yapılan çalışmalar incelendiğinde, öğretmenlerin ders kitaplarına ilişkin görüşlerinin okullarının bulundukları ilçeye göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bu yönüyle çalışma alanında bir ilk olma özelliği taşımaktadır.

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın alt problemlerine ilişkin elde edilen bulgulara dayalı olarak sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

4.1. SONUÇLAR

Araştırmanın birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü alt problemine ilişkin elde edilen bulgulara dayalı sonuçlar aşağıda sıralanmıştır.

1. *Breeze 9* İngilizce ders kitabı ve çalışma kitabı biçimsel özellikler bakımından önemle ele alınmamış olup, kitaplar tasarım ve düzen açısından yeterli olmayıp kitap içerisinde sözlük ve kaynakça gibi ek bölümler bulunmamaktadır. Kitaplarda kullanılan görseller öğrenciler tarafından yeterli bulunmakla birlikte öğretmen ve müfettişlerin kitaplarda yer alan görsellerin özelliklerini ve kullanıldıkları yerleri uygun bulmamaktadırlar.
2. Kitaplar gerçek yaşamda işe yarar nitelikte olmayıp öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Öğretmen ve müfettişler kitap içerisinde hedef dilin kültüre ilişkin gerekli açıklamalara yer verilmediğini düşünmektedirler. Ders kitabında ve çalışma kitabında kullanılan alıştırmalar ve etkinlikler kalıcı öğrenmeyi sağlamak açısından yetersiz olup, tez düze ve mekanik olmasından ötürü öğrencilerin yaratıcı cevaplar vermelerini sağlayamamaktadır. Ders kitabı ve çalışma kitabı ayrıca dört dil becerisini dengeli olarak gelişmesine ve öğrencilerin iletişim kurmalarına katkı sağlayamamaktadır.
3. *Breeze 9* İngilizce ders kitabının takımında yer alan öğretmen kitabı, düzeni ve tasarımı kullanımı kolaylaştıracak nitelikte değildir. Kitap içerisinde

öğretmene rehberlik edebilecek yeterli yöntem bilgisi bulunmamakta olup hedef dilin özelliklerine ilişkin açıklamalara yer verilmemiştir. Sınama durumlarına ilişkin öğretmen kitabında her bölüm için süreç değerlendirme testlerine yer verilmemiş olup ve kitap içerisinde dersteki uygulamaların değerlendirilmesine ilişkin faydalı öneriler bulunmamaktadır.

4. Öğretmenlerin *Breeze 9* İngilizce ders kitabı ve takımına ilişkin görüşleri çalıştıkları okulların bağlı bulundukları ilçelere göre farklılaşmaktadır.

4.2. ÖNERİLER

4.2.1 Uygulamanın Geliştirilmesine Yönelik Öneriler

1. Ders kitaplarının tasarımı ve düzeni öğrencilerin ve öğretmenlerin kitabı etkin şekilde kullanabilmeleri açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle, ders kitaplarının tasarımının kullanımı öğrenmeyi kolaylaştıracak nitelikte olması ve kitap içerisinde kitabın ne şekilde kullanılacağına ilişkin yeterli açıklamanın verilmesi gerekmektedir. Ayrıca kitap içerisinde hatta her ünitenin sonunda öğrencilerin bireysel araştırma ve çalışma yapmalarına imkân veren kaynakça bölümünün bulunması öğrencileri araştırma yapmaya yönlendirmek bakımından oldukça önemlidir. Kitap içerisinde öğrencilerin bireysel çalışma yapmalarına imkân veren kaynakça bölümüne ve kelime öğrenimini destekleyici sözlük bölümüne ya da yeni öğrenilen kelimelerin yer aldığı bir listeye yer verilmesi gerekmektedir.
2. Yabancı dil kitaplarında dört dil becerisinin dengeli olarak verilmesi sorunu ciddi bir problem olarak görülmektedir. Ders kitaplarının genelde dilbilgisi ağırlıklı olması ve öğrencileri iletişim kurmalarını sağlayacak gerçek durumlara dayalı etkinliklere yer verilmemesi sıkça eleştirilen bir durumdur. İletişimci yaklaşım temele alınarak hazırlanan ders kitaplarının içeriğinin

öğrencilerin gerçek durumlarda iletişim kurmalarını destekleyecek ve dört dil becerilerini dengeli olarak geliştirmelerine olanak verecek şekilde hazırlanması gerekmektedir. Ayrıca öğrencilerin öğrenilen yabancı dilin öğelerini kavramalarına yardımcı olmak amacıyla hedef dilin kültürel özelliklerine yer verilmesi gerekmektedir.

Kitap içerisinde kelimelerin anlamlı öğrenmelerini destekleyecek farklı etkinliklere ve kelimelerin ne şekilde telaffuz edileceğini gösteren fonetik alfabeye veya alıştırmalara yer verilmelidir.

3. Ders kitabı takımında yer alan çalışma kitabı düzeninin kullanımı kolaylaştıracak şekilde tasarlanması gerekmektedir. Kitap içerisinde yer alan alıştırmaları/etkinliklerin yaratıcılığı ve kalıcılığı sağlaması oldukça önemlidir. Bu açıdan, çalışma kitabındaki alıştırmalar ve etkinliklerin mekanik, tek düze olmak yerine öğrencilerin yaratıcı cevaplar vermesini destekleyecek nitelikte hazırlanması gerekmektedir. Ayrıca ders kitabı takımında bulunan çalışma kitabının ve CD'lerin öğretimde bu materyallere yer verilmesi için her okula ulaşmasının sağlanması gerekmektedir.
4. Ders kitabı takımının diğer bir parçası olan öğretmen kitabının düzenin açık ve anlaşılır olması ve kitap içerisinde kitabın kullanımına ilişkin ek açıklamaların bulunması gerekmektedir. Öğretmen kitabının öğretmenlere rehberlik edebilecek yöntem bilgisi ve öğretme-öğrenme etkinliklerinin ne derece işe yaradığının değerlendirmesine yönelik faydalı öneriler sunması öğretmenlerin öğretim becerilerini geliştirmelerine yönelik güven kazanmaları konusunda öğretmenlere yardımcı olabilir. Kitapta hedef dilin kültürel özelliklerine ilişkin açıklamalara yer verilmesi öğretim sürecinde öğretmenlere kaynaklık etmesi bakımından oldukça önemlidir. Ayrıca öğretmen kitabında öğretmenlerin araştırma yapmalarına ve ek materyal

hazırlamalarına imkan verebilecek kaynakların yer aldığı kaynakça bölümünün bulunması gerekmektedir.

4.2.2. Yeni Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Bu araştırma ortaöğretim *Breeze 9* İngilizce ders kitabı ve takımının niteliğine yönelik yapılmıştır. Gelecekte farklı sınıf düzeyinde okutulan kitaplara ilişkin değerlendirme çalışmalarına ilişkin araştırmalar yapılabilir.
2. Bu çalışmada Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlattırılan İngilizce ders kitabına ilişkin mevcut durumu ortaya koymak için öğrenci, öğretmen ve müfettiş görüşlerine başvurulmuştur. Başka bir çalışmada, öğrenci, öğretmen ve müfettişlerin nasıl bir ders kitabı istediklerine yönelik olarak görüşleri alınarak ders kitabında aradıkları nitelikler tespit edilebilir.
3. Yapılacak yeni bir çalışmada öğrenci, öğretmen ve müfettiş görüşlerine ek olarak ders kitabına ilişkin yazarların, eğitim psikologlarının, grafik tasarımcılarının ve yayıncıların görüşleri alınarak daha kapsamlı değerlendirmelere ulaşılabilir.
4. Ayrıca, Millî Eğitim Bakanlığı ile yurt içi ve yurt dışındaki özel yayın evleri tarafından yayınlanan yabancı dil ders kitaplarının karşılıklı değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Aksan, D., (2003). *Her Yönüyle Dil, Ana Çizgileriyle Dilbilim*, Cilt 1. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Al-Hajailan, T. A. (1999). *Evaluation of English as a Foreign Language Textbook for Third Grade Secondary Boys' Schools in Saudi Arabia*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Mississippi Üniversitesi, Mississippi.
- Akış, S. (2006). *A Comparative Study Of Coursebook Evaluation And Selection Principles Of Efl Teachers At State And Private Schools*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Allwright, R.L. (1981). What Do We Want Teaching Materials for. *ELT Journal*, 36/1 5-18.
- Arıkan, G. (2008). *Textbook Evaluation in Foreign Language Teaching: Time for English, Grade 4 Teachers' and Students' Views*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Ataman ve diğerleri (2001). *Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu, Yabancı Dil 4-8*. Ankara: Nobel Dağıtım.
- Aytuğ, S. (2007). *An EFL Textbook Evaluation Study in Anatolian High Schools: "New Bridge to Success for the 9 th Grade New Beginners"*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bilkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Azizifar, A., Koosha, M., Lotfi, A. R. (2010). An Analytical Evaluation of Iranian High School ELT Textbook from 1970 to The Present. *Procedia Social and Behavioral Sciences* 3-2010,36-44.
- Balcı, A. (2007). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeleri*. Ankara: Pegem A.
- Bilen, M. (2006). *Plandan Uygulama Öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Breen, M. P., Candlin, C. N. (1979). The Essentials of a Communicative Curriculum in Language Teaching, *Applied Linguistics*, 1/2; 89-112.
- Breen, M. P., Candlin, C. N. (1987). Which Materials? A Consumer's and Designer's Guide. Ed. E. Sheldon, *ELT Textbooks and Materials, Problems in Evaluation and Development*. Oxford: Modern English Publishing.
- Brown, H.D. (1987). *Principles of Language Learning and Teaching*. New Jersey, Prentice-Hall Inc.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum*. Ankara: Pegem.
- Çakıt, I. (2006). *Evaluation of the EFL Textbook "New Bridge to Success 3 from the Perspectives of Students and Teachers"*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Ceylan, E., Birol, Y. (2004). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Cunningsworth, A. (1995). *Choosing your Coursebook*. Oxford: Macmillan.

Cunningsworth, A., Kusel, P. (1991). *Evaluating Teachers' Guides*. ELT Journal, 45/2; 128-139.

Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik*. Ankara: Pegem.

Demirel, Ö. (2008). *Yabancı Dil Öğretimi, Dil Pasaportu, Dil Biyografisi, Dil Dosyası*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Demircan, Ö. (2005). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*. İstanbul: Der Yayınları.

Erden, M. (1998). *Eğitimde Program Değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Erentürk, F. (1999). *Yabancı Dil Öğretiminde Ders Kitabı Değerlendirilmesi, Örnek Olay İncelemesi Changes 1*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Ertürk, S. (1975). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Cihan Matbaası.

Ellis, R. (1997). *The Empirical Evaluation of Language Teaching Materials*. ELT Journal, 51/;36-42.

Fidan, N. (1982). *Öğrenme ve Öğretme: Kuramlar, İlkeler, Yöntemler*. Ankara: Tekişik Matbaası.

Gearing K. (1999). *Helping Less-Experienced Teachers of English to Evaluate Teachers' Guides*, ELT Journals, 53/2: 122-127.

Grant, N. (1987). *Making the Most of Your Textbook*. London: Longman.

- Hall, D. R., Hewings, A. (2007). *Innovation in English Language Teaching*. London: Routledge.
- Hedge, T. (2000). *Teaching and Learning in the Language Classroom*. Oxford: Oxford University Press.
- Henriques, S. (2009). *A Qualitative Study of Taiwanese College English Teachers' Criteria and Rationales for Freshman English Textbook Selection*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Kansas Üniversitesi, Kansas.
- Hilton, E. (1969). The Evaluation of the Textbook, *Encyclopedia of Educational Research*. London: The Macmillian Company.
- Hutchinson, T., Torres, E. (1994). The Textbooks as an Agent of Change. *ELT Journal* 48, 315-328.
- Kalaycı, Ş. (2005). *SPSS Uygulamaları Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kılıç, A. Serdal, S. (2008). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*. Ankara: Pegem A.
- König, G. (2002-2003). Dilbilim açısından Türkiye'de Türk Dili Ve Yabancı Dil Eğitimi [From the linguistic standpoint Turkish and foreign language education in Turkey] *Dilbilim ve Uygulamaları Dergisi*, 3-4, p.111-118.
- Küçükahmet, L. ve Diğerleri (2004). *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu*. Ankara: Nobel Yayınları.

Lewy, A. (1991). *The Impact of Textbooks*, E. BALLER (Ed.), The International Encyclopedia of Curriculum. Great Britain: Pergamon Press. (s.74).

Littlejohn, A. (1992). *Why are ELT Materials The Way They Are*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Lancaster Üniversitesi, Lancaster.

McDonough J. Shaw, C. (2003). *Materials and Methods in ELT*. Oxford, UK: Blackwell Publishing.

McGrath, I. (2002). *Materials Evaluation and Design for Language Teaching*. Edinburg: Edinburg University Press.

Millî Eğitim Bakanlığı, (2007). *Ders Kitapları ve Eğitim Araçlarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge* (06.2007 tarih ve 2597 sayılı Tebliğler Dergisi). http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2597_0.html Erişim Tarihi: 16 Mart 2011.

Millî Eğitim Bakanlığı, (2009). *Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği* (31.12.2009 tarih ve 27449 sayılı Tebliğler Dergisi). Erişim Tarihi: 04 Şubat 2011 http://mevzuat.meb.gov.tr/html/22297_0.html.

Millî Eğitim Bakanlığı, (1993). *Eğitim ve Öğretim Programları ile Ders Kitapları ve Diğer Eğitim Araçlarının Hazırlanması ve Geliştirilmesi Hakkında Yönerge*, Ankara: Millî Eğitim Basımevi.

Millî Eğitim Bakanlığı, (2010). *Ortaöğretim Genel Müdürlüğü 2010-2011 Brifing Kitabı*. Ankara.

Millî Eğitim Bakanlığı, (2008). *Ortaöğretim İngilizce Breeze 9 Ders Kitabı, Öğretmen Kitabı ve Öğrenci Kitabı*. Ankara: Sistem Ofset.

Millî Eğitim Bakanlığı, (2007). *Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ortaöğretim Kurumları Genel Liseler 9. Sınıf İngilizce Dersi Öğretim Programı*. Erişim Tarihi: 14.10.2010. <http://ogm.meb.gov.tr/programlar.asp>.

Miekley, J. (2005). ESL Textbook Evaluation Checklist. *The Reading Matrix* 5-2. ErişimTarihi:17.12.2010.http://www.readingmatrix.com/reading_projects/miekley/project.pdf.

Murcia, M.C. (1989). *Selecting and Evaluating a Textbook, Teaching English As a Second or Foreign Language*. Los Angeles: Newburry House Publishing.

Nunan, D. (1991). *Language Teaching Methodology*, UK: Prentice Hall.

Oflaz, T.D. (2009). *Teachers' Perceptions on Coursebook "Time for English 5: The 5 th Grade State Schools*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

O'Neill, R. (1982). Why Use Textbooks? *ELT Journal*, 36/2, 104-111.

Ozil, Ş. N. TAPAN (1991). *Türkiye'nin Ders Kitapları, Ortaöğretim Ders Kitaplarına Eleştirel Bir Yaklaşım*. İstanbul: Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Yayınları, Cem Yayınevi.

Özdemir, F. E. (2007). *An Evaluatşon of Time for English 4, The 4 th Grade English Coursebook for Public Schools*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Sosyal bilimler Enstitüsü. Ankara.

- Poliakoff, R. A. (ed.) (2002). *Foreign Languages: Early Language Learning, Standards for Teacher Preparation, National Security* (R.No.FL 027 477).
- Rea Dickins, P., Germaine, K. (1993). *Evaluation*. Oxford: Oxford University Press.
- Richards, C. J. (2001). *The Role of Textbooks in a Language Program*. Erişim: 22.02.2011.<http://www.professorjackrichards.com/pdfs/role-of-textbooks.pdf>.
- Richards, J. C., Rodgers T. S. (1986). *Approaches and Methods in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rivers, W. M. (1981). *Teaching Foreign Language Skills*. Chicago: University of Chicago Press.
- Savaş, P. (1998). *Evaluation of Base 2, An Intermediate Textbook for Teaching English at Bilkent University: A Case Study*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bilkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Senemoğlu, N. (2007). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*. Ankara: Gönül Yayıncılık.
- Sheldon, L. E. (1988). Evaluating ELT Textbooks and Materials. *ELT Joturnal*, 42/4; 237-246.
- Sönmez, V. (2007). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ankara: Anı Yayıncılık. Şimşek, H., Yıldırım, A. (2006). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Swales, J. (1980). *The Textbook Problem*. ESP Journal, 1;11-23.
- Şahinel, M.G. (1998). *İlköğretim Okulları İkinci Kademe Sınıflarında Okutulan Millî Eğitim Bakanlığı İngilizce ders kitaplarının niteliklerine ilişkin öğretmen ve*

öğrenci Görüşleri. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tomlinson, B. (Ed.) (2003). *Developing Materials for Language Teaching*. London: Continuum.

Tucker, C. A.(1985). Evaluating Beginning Textbooks, Forum Special Issue. *The Art of TESOL*, Part 2 Volume XIII, Num. 3-4.

Ur, P. (1996). *A course in Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.

Wen-shan Ko, B.S.B. (2009). *A Qualitative Study of Taiwanese College English Teachers' Criteria and Rationales for Freshman English Textbook Selection*. Texas A&M Üniversitesi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Kingsville.

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EK-1

ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM : İstatistik Bölümü
SAYI : B.08.4.MEM.0.06.22.00-60599/ 10717
KONU : Araştırma İzni
Şehnaz Nigar ÇELİK

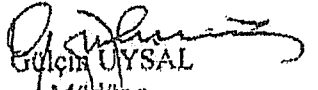
09/02/2011

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü)

- İlgi : a) MEB Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine
Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsünün 31/01/2011 tarih ve 478 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Şehnaz Nigar ÇELİK'in "Ortaöğretim 9. sınıf İngilizce ders kitabı Breeze 9 hakkında öğretmen-öğrenci-müfettiş görüşleri" konulu tezi ile ilgili çalışma yapma isteği 01.03.2011 tarihinden itibaren Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve araştırmanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Mühürlü anketler (5 sayfadan oluşan) ekte gönderilmiş olup, uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde iki örneğinin (CD/disket) Müdürlüğümüz İstatistik Bölümüne gönderilmesini rica ederim.

Gülçin UYSAL
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER :
Anket (5 sayfa)

EK-2

ÖĞRENCİ ANKETİ

Sevgili Öğrenciler,

Aşağıdaki anket, şu an kullanmakta olduğunuz Breeze 9. İngilizce ders kitabı ve çalışma kitabına (Workbook) ilişkin düşüncelerinizi ortaya çıkarmak amacıyla oluşturulmuştur. Anket sonuçları gizli tutulacaktır ve araştırma amacıyla kullanılacaktır.

Anket 2 bölüm ve 33 maddeden oluşmaktadır. Birinci bölümde, ders kitabı, ikinci bölümde ise çalışma kitabı (workbook) hakkındaki görüşleriniz ile ilgili sorular bulunmaktadır. Anketteki maddeleri; *Kesinlikle Katılıyorum*, *Katılıyorum*, *Kararsızım*, *Katılmıyorum*, *Kesinlikle Katılmıyorum* seçeneklerinden size en uygun gelen birinin karşısına (X) işareti koyarak cevaplamanız beklenmektedir.

Anketteki tüm soruları içtenlikle cevaplamanız araştırmanın geçerliliğini arttıracaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim. Saygılarımla.

Şehnaz Nigar ÇELİK
Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

sncelik@meb.gov.tr

**ÖĞRENCİ ANKETİ
ANKET SORULARI**

A. DERS KİTABI	KESİNLİKLE KATILYORUM	KATILYORUM	KARASIZIM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM
1. Ders kitabının genel görünüşü ilgi çekicidir.					
2. Ders kitabının düzeni, estetik olup kullanımını kolaylaştıracak şekilde tasarlanmıştır.					
3. Ders kitabında kullanılan yazı büyüklüğü ve biçimi okumayı kolaylaştırıcı niteliktedir.					
4. Ders kitabında kullanılan görseller (resim, tablo, grafik, çizelge ve şekiller) ilgi çekici nitelikte olup uygun yerlerde kullanılmıştır.					
5. Ders kitabının içerisinde, kitabın kullanımına ilişkin yeterli açıklama bulunmaktadır.					
6. Ders kitabında yer alan sözlük, kelime dağarcığımızı geliştirmeye yardımcı olacak niteliktedir.					
7. Ders kitabında, her konunun sonunda bireysel çalışma yapmamıza imkân veren kaynakça bölümü bulunmaktadır.					
8. Ders kitabı İngilizce öğrenen birisi olarak ihtiyaçlarıma uygundur.					
9. Ders kitabında öğrenilen dilin (İngilizce) kültürünü yansıtan öğeler bulunmaktadır.					
10. Ders kitabı gerçek yaşamla ilişkilidir.					
11. Ders kitabında, İngilizce seviyeme uygun bir dil kullanılmıştır.					
12. Ders kitabında, İngilizce öğrenmemizi sağlayacak alıştırmalar/etkinliklere yer verilmiştir.					
13. Ders kitabındaki alıştırmalar/etkinlikler, İngilizce iletişim kurmamı ve anlamlı bir şekilde uygulama yapmamı desteklemektedir.					
14. Ders kitabındaki alıştırmalar/etkinlikler, yaratıcı, bağımsız cevaplar vermemi sağlamaktadır.					
15. Ders kitabındaki alıştırmalar/etkinlikler, dört dil becerisinin (okuma, yazma, konuşma ve dinleme) dengeli olarak gelişmesine yardımcı olabilecek niteliktedir.					
16. Ders kitabında dilbilgisi konuları, kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru verilmektedir.					

17. Ders kitabındaki dilbilgisi konuları, daha önce öğrendiğimiz konularla ilişkilendirilerek verilmektedir.					
18. Ders kitabında, İngilizce dinleme becerimin gelişmesini destekleyen yeterli alıştırmaya/etkinliğe yer verilmiştir.					
19. Ders kitabında, İngilizce konuşma becerimin gelişmesini destekleyen yeterli alıştırmaya/etkinliğe yer verilmiştir.					
20. Ders kitabında, İngilizce okuma becerimin gelişmesini destekleyen yeterli alıştırmaya/etkinliğe yer verilmiştir.					
21. Ders kitabında, İngilizce yazma becerimin gelişmesini destekleyen yeterli alıştırmaya/etkinliğe yer verilmiştir.					
22. Ders kitabında, İngilizce kelime öğrenmemizi kolaylaştıracak farklı alıştırmalar/etkinlikler bulunmaktadır.					
23. Ders kitabında, yeni öğrendiğimiz İngilizce kelimelerin ne şekilde telaffuz edileceğini gösteren yeterli alıştırma/etkinlik bulunmaktadır.					
B. ÇALIŞMA KİTABI (WORKBOOK)					
24. Çalışma kitabının düzeni, estetik ve kullanımını kolaylaştıracak şekilde tasarlanmıştır.					
25. Çalışma kitabı, içeriğin sıralanışı bakımından ders kitabı ile paralel gitmektedir.					
26. Çalışma kitabında verilen yönergelerin dili, açık ve anlaşılırdır.					
27. Çalışma kitabındaki alıştırmalar/etkinlikler, İngilizce seviyeme uygundur.					
28. Çalışma kitabındaki alıştırmalar/etkinlikler, eğlenceli olup İngilizce öğrenmeye olan isteğimi arttırmaktadır.					
29. Çalışma kitabında, İngilizce iletişim kurmamı destekleyen gerçek durumlara dayalı alıştırmalara/etkinliklere yer verilmiştir.					
30. Çalışma kitabında, yaratıcı cevaplar vermeme sağlayan alıştırmalar/etkinlikler bulunmaktadır.					
31. Çalışma kitabında, öğrendiğimiz konuların kalıcılığını sağlayan yeterli alıştırmaya/etkinliğe yer verilmiştir.					
32. Çalışma kitabındaki alıştırmalar/etkinlikler, dört dil becerisinin (okuma, yazma, konuşma ve dinleme) dengeli olarak geliştirmesine yardımcı olabilecek niteliktedir.					
33. Çalışma kitabında, kelime öğrenmemizi kolaylaştıracak yeterli sayıda çeşitli alıştırmalara/etkinliklere yer verilmiştir.					

EK-3

ÖĞRETMEN ANKETİ

Değerli Meslektaşım,

Bu anket genel lise 9. Sınıfta okutulan *Breeze 9 İngilizce Ders Kitabı*, *Öğretmen Kitabı* ve *Çalışma Kitabına* ilişkin görüş ve önerilerinizi almak amacıyla hazırlanmıştır.

Anket 3 bölüm ve 48 maddeden oluşmaktadır. Birinci bölümde, ders kitabı, ikinci bölümde çalışma kitabı ve son bölümde öğretmen kitabı hakkındaki görüşleriniz ile ilgili sorular yer almaktadır. Anketteki maddeleri; *Kesinlikle Katılıyorum*, *Katılıyorum*, *Kararsızım*, *Katılmıyorum*, *Tamamen Katılmıyorum* seçeneklerinden size en uygun gelen birinin karşısına (X) işareti koyarak cevaplamanız beklenmektedir.

Anketteki tüm soruları içtenlikle cevaplamanız araştırmanın geçerliliğini arttıracaktır.

Katkılarınız için teşekkür ederim. Saygılarımla.

Şehnaz Nigar ÇELİK

Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

sncelik@meb.gov.tr

ÖĞRETMEN ANKETİ
ANKET SORULARI

B. DERS KİTABI	KESİNLİKLE KATILYORUM	KATILYORUM	KARASIZIM	KATILMIYORUM	KESİNLİKLE KATILMIYORUM
1. Ders kitabının genel görünüşü öğrencileri öğrenmeye özendirir.					
2. Ders kitabının düzeni estetik ve kullanımını kolaylaştıracak şekilde tasarlanmıştır.					
3. Ders kitabında kullanılan yazı büyüklüğü (punto) ve biçimi öğrencilerin kolay okuyabileceği düzeydedir.					
4. Ders kitabında kullanılan görseller (resim, tablo, grafik, çizelge ve şekiller) öğrencilerin ilgisini çekebilecek nitelikte olup uygun yerlerde kullanılmıştır.					
5. Ders kitabının içerisinde, kitabın kullanımına ilişkin yeterli açıklama bulunmaktadır.					
6. Ders kitabında yer alan sözlük öğrencilerin kelime dağarcıklarını geliştirmelerine yardımcı olacak niteliktedir.					
7. Ders kitabında her konunun sonunda öğrencilerin bireysel çalışmalarına imkan veren kaynakça bölümü bulunmaktadır.					
8. Ders kitabı, kaset CD gibi yeterli ücretsiz ek materyallerle desteklenmektedir.					
9. Ders kitabında kullanılan içerik öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek niteliktedir.					
10. Ders kitabının içeriği hedef dilin (İngilizce) kültürel özelliğini yansıtmaktadır.					
11. Ders kitabının içeriği gerçek yaşamda işe yarar niteliktedir.					
12. Ders kitabındaki okuma parçaları öğrencilerin yaş, gelişim özellikleri ve ilgilerine uygundur.					
13. Ders kitabındaki okuma parçaları öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak niteliktedir.					
14. Ders kitabında öğrencilerin öğrenmelerini sağlayacak alıştırmalar/ etkinliklere yer verilmiştir.					

15. Ders kitabındaki alıştırmalar/etkinlikler öğrencilerin gerçek durumlardaki iletişim becerilerinin gelişmesini desteklemektedir.					
16. Ders kitabındaki etkinlikler öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygundur.					
17. Ders kitabındaki etkinlikler gerçek yaşamda kullanılabilir niteliktedir.					
18. Ders kitabındaki etkinlikler yaratıcılığı destekleyecek niteliktedir.					
19. Ders kitabındaki etkinlikler öğrencilerin dört dil becerisini dengeli olarak geliştirmesine yardımcı olabilecek niteliktedir.					
20. Ders kitabındaki dilbilgisi yapıları, basitten karmaşığa, kolaydan zora doğru verilmiştir.					
21. Ders kitabındaki dilbilgisi konuları, daha önce öğrenilen konularla ilişkilendirilerek verilmektedir.					
22. Ders kitabı öğrencilerin İngilizce dinleme becerisinin gelişmesini destekleyen yeterli etkinlik/alıştırmaya yer verilmiştir.					
23. Ders kitabı öğrencilerin İngilizce konuşma becerisinin gelişmesini destekleyen yeterli etkinlik/alıştırmaya yer verilmiştir.					
24. Ders kitabı öğrencilerin İngilizce okuma becerisinin gelişmesini destekleyen yeterli etkinlik/alıştırmaya yer verilmiştir.					
25. Ders kitabı öğrencilerin İngilizce yazma becerisinin gelişmesini destekleyen yeterli etkinlik/alıştırmaya yer verilmiştir.					
26. Ders kitabında kelimelerin anlamlı ilişkiler içinde öğrenilmesini destekleyici farklı etkinliklere yer verilmiştir. (örneğin, eş anlamlı- zıt anlamlı olma durumlarına, fiil, sıfat ve isim hallerine ya da farklı sözcüklerle kullanım sıklıklarına göre sınıflandırma/ilişkilendirme gibi)					
27. Ders kitabında kelimelerin telaffuzlarını öğrenmeyi kolaylaştıracı alıştırmalar ve etkinliklere yer verilmiştir.					
C. ÖĞRETMEN KİTABI					
28. Öğretmen kitabının düzeni estetik ve kullanımını kolaylaştıracak şekilde tasarlanmıştır					
29. Öğretmen kitabında, öğretmenlerin araştırma yapmalarına imkan veren kaynakça bölümü bulunmaktadır.					
30. Öğretmen kitabında, ders kitabının kullanımına ilişkin yeterli açıklama bulunmaktadır.					
31. Öğretmen kitabı her ders için öğretmenlere yardımcı olabilecek yöntem bilgisi sunmaktadır.					

32. Öğretmen kitabında, öğretmenlere kaynaklık yapacak yeterli ek alıştıırma bulunmaktadır.					
33. Öğretmen kitabında, öğretmenlere hedef dilin (İngilizce) kültürel özellikleri ile ilgili yardımcı olacak gerekli açıklamalar bulunmaktadır.					
34. Öğretmen kitabı, öğrencilerin derse katılımlarının sağlanmasında öğretmene yardımcı olmaktadır.					
35. Öğretmen kitabı, öğretmenlerin öğretim becerilerini geliştirmelerine yönelik güven kazanmaları konusunda öğretmene rehberlik etmektedir.					
36. Öğretmen kitabında her bölüm için süreç değerlendirme testlerine yer verilmektedir.					
37. Öğretmen kitabında, dersteki uygulamaların (öğretme-öğrenme etkinliklerinin ne derece işe yaradığının) değerlendirmesine yönelik faydalı öneriler bulunmaktadır.					
38. Öğretmen kitabında, öğrenci başarısının değerlendirilmesine yönelik faydalı öneriler bulunmaktadır.					
D. ÇALIŞMA KİTABI					
39. Çalışma kitabının düzeni estetik ve kullanımını kolaylaştıracak şekilde tasarlanmıştır					
40. Çalışma kitabında, öğrencilere verilen yönergeler açık ve anlaşılabilir bir dille yazılmıştır.					
41. Çalışma kitabındaki alıştırmalar/etkinlikler öğrencilerin gelişim ve öğrenme özellikleri uygundur.					
42. Çalışma kitabındaki alıştırmalar/etkinlikler öğrencilerin ilgisini çekebilecek niteliktedir.					
43. Çalışma kitabındaki alıştırmalar/etkinlikler öğrencilerin öğrenme isteklerini arttırarak derse güdülenmelerini sağlamaktadır.					
44. Çalışma kitabında öğrencilerin iletişim becerilerinin gelişmesini destekleyen gerçek durumlara dayalı alıştırmalara yer verilmiştir.					
45. Çalışma kitabında öğrencileri yaratıcı cevaplar vermeye yönlendiren alıştırmalar/etkinlikler bulunmaktadır.					
46. Çalışma kitabında öğrencilerin öğrendiklerinin kalıcılığını sağlayan yeterli alıştırmaya/etkinliğe yer verilmiştir.					
47. Çalışma kitabındaki alıştırmalar öğrencilerin dört dil becerisini dengeli olarak geliştirmesine yardımcı olabilecek niteliktedir.					
48. Çalışma kitabında kelime öğrenimi kolaylaştıracak yeterli sayıda çeşitli alıştırmalara yer verilmiştir.					

EK-4

MEB
TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI İNGİLİZCE BRANŞ MÜFETTİŞLERİ
GÖRÜŞME VE SORULARI

Yönerge: Ortaöğretim 9. Sınıfta okutulan İngilizce ders kitabı (Breeze9), çalışma kitabı ve öğretmen kitabı hakkında görüşlerinizi almak için sizinle konuşmak istiyorum. Bu araştırmada çıkacak sonuçların bundan sonraki kitap yazım çalışmalarına katkı sağlayacağını düşünüyorum. Bu nedenle, sizin şu an ortaöğretim 9. Sınıfta okutulan Breeze 9 ve takımı hakkındaki görüşlerini öğrenmek istiyorum.

Bu görüşme esnasında bana söyleyeceklerinizin tümü gizli kalacaktır. Bu bilgileri araştırmacının dışında herhangi bir kimsenin görmeyecektir. Ayrıca araştırma sonuçları içerisinde görüşülen kişilerin kimlik bilgileri kesinlikle yayınlanmayacaktır.

Araştırma Sorusu: Ortaöğretim 9. Sınıf İngilizce ders kitabı (Breeze9), çalışma kitabı ve öğretmen kitabı hakkında öğrenci, öğretmen ve müfettiş görüşleri nelerdir?

Şehnaz Nigar ÇELİK
Hacettepe Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi
İngilizce Öğretmeni
sncelik@meb.gov.tr / 505,6474908

- Başlamadan önce eklemek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?
- Görüşmeyi izin verirseniz kaydetmek istiyorum. Bunun sizce bir sakıncası var mı?
- Bu görüşmenin yaklaşık yarım saat süreceğini tahmin ediyorum.
- İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

GÖRÜŞME SORULARI

1. Ders kitabının biçimsel özellikleri (renk, ebat, yazı büyüklüğü, görsel tasarım v.b.) hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Ders kitabının içeriği hakkında ne düşünüyorsunuz? (gerçek yaşamla ilişkili mi, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayabiliyor mu, hedef dilin kültürel öğelerini içeriyor mu?)
3. Ders kitabındaki alıştırmaları/etkinlikleri nasıl buluyorsunuz? Kalıcı öğrenmeyi sağlaması bakımından yeterli mi sizce? Değilse geliştirmek için neler yapılabilir?
4. Dört dil becerisinin dengeli olarak verilmesi açısından ders kitabını nasıl değerlendiriyorsunuz? Dört dil becerisi dengeli olarak verilmemişse, kitapta hangi beceri/becerilere ağırlık verilmiştir?
5. Ders kitabı kelime öğretimi açısından sizce nasıl? Anlamlı kelime öğrenimini sağlayacak çeşitli alıştırmalar/etkinliğe yer verilmiş mi?

EK-5

**T.C.
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı

Sayı : B.08.0.EGD.0.07.00.00.605.99- **1381954**
Konu : Araştırma İzni

09.../03/2011

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

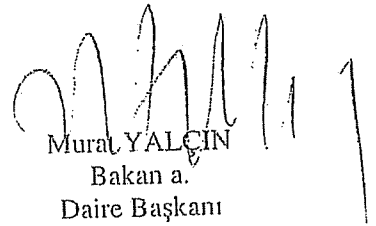
- İlgi : a) 18.02.2011 tarih ve B.30.2.HAC.0.41.00.00/200/903 sayılı yazı,
b) 28.02.2007 tarih ve B.08.0.EGD.0.33.05.311-311/1084 sayılı Makam Onayı ile Uygulamaya Konulan "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzni ve Uygulama Yönergesi.

Enstitünüz Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Şehnaz Nigar Çelik'in "Ortaöğretim 9.Sınıf İngilizce Ders Kitabı Brezce 9 Hakkında Öğretmen, Öğrenci ve Müfettiş Görüşleri" konulu araştırmasında kullanılacak veri toplama araçlarını Bakanlığımız Teftiş Kurulu İngilizce Branş Müfettişleri'ne uygulama izni talebi incelenmiştir.

Üniversiteniz tarafından kabul edilerek onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen 3 sayfa 10 sorudan oluşan veri toplama araçlarını Bakanlığımız Teftiş Kurulu İngilizce Branş Müfettişleri'ne gönüllülük esas olmak kaydıyla uygulanmasında bir sakınca görülmemektedir.

İlgi (b) Yönergenin 5. Maddesinin (o) bendi uyarınca teslim tutanağının imzalanarak araştırmanın bitiminde sonuç raporunun iki örneğinin Bakanlığımıza gönderilmesi gerekmektedir.

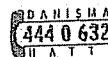
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Mural YALCIN
Bakan a.
Daire Başkanı

EK :
a. Veri Toplama Aracı (1 Adet-3 Sayfa)

GMK. Bulvarı No:109
06570 Maltepe/ANKARA
Tel : 0 312 230 36 44
Faks : 0 312 231 62 05
earged@meb.gov.tr | earged.meb.gov.tr

www.egitimdestek.meb.gov.tr

www.ayyildizlarakula.org

www.bilgisayrimdegimdestek.org

